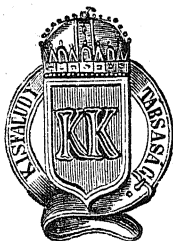

MOLIÈRE
VIGJÁTÉKA I.

KIADTA

A KISFALUDY-TÁRSASÁG.

HETEDIK KÖTET.

MÁSODIK KIADÁS.

(A szeleburdi. Fordította Paulay Ede. — A kelletlenek. Fordította Kemény Károly. — Scapin csinyei, a Siciliai, fordította Puki József.

BUDAPEST.

AZ ATHENAEUM R. TÁRS. TULAJDONA.

1886.

A SZELEBURDI,
A KELLETLENEK,
SCAPINCSINYEI
ÉS
A SICILIAI
MOLIÈRETŐL.

FORDITOTTÁK

PAULAY EDE, KEMÉNY KÁROLY és PUKI JÓZSEF.

MÁSODIK KIADÁS.

KIADTA

A KISFALUDY-TÁRSASÁG.

BUDAPEST.

AZ ATHENAEUM R. TÁRS. TULAJDONA.

1886.

135/327

A
SZELEBURDI,
VAGY:
MINDENT ROSZKOR.

VIGJÁTÉK ÖT FELVONÁSBAN.

FORDITOTTA

PAULAY EDE.

SZEMÉLYEK.

LÉLIE, Pandolfe fia.
CÉLIE, rableány Trufaldinnál.
MASCARILLE, Lélie szolgája.
HIPPOLYTE, Anselme leánya.
ANSELME, Hippolyte atyja.
TRUFALDIN, öreg.
PANDOLFE, Lélie atyja.
LÉANDRE, jó családbeli fiú.
ANDRÉS, vélt zsigány.
ERGASTE, Mascarille barátja.
FUTÁR.

Két csoport álarczos. Történik Messinában.

ELSŐ FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

Lélie (egyedül). No rajta, Leander! küzde-
[lemre fel!

Lássuk, ki győzi le a másikat;
Versenygésünkben e csoda leányért
Vetélytársának több gátat ki vet?
Készülj a harcra, védelmezd magad!
Én nem kiméllek, biztosítalak.

MÁSODIK JELENET.

LÉLIE, MASCARILLE.

Lélie. Ah, Mascarille!

Mascarille. Nos?

Lélie. Lesz dolog elég;

Szerelmem ellen minden összegyül:

Leander Céliet szereti; hijába

Változtam én, vágytársam újra ő.

Mascarille. Szereti Céliet?

Lélie.

Sőt imádja, mondom.

Mascarille. Ez baj.

Lélie.

Az ám; ezért gyötrődöm ép!

De kétségbesni még sincs tán okom:

Megnyugtat az, hogy te segíteni fogsz.

Tudom, hogy cselben gazdag szellemed

Nem ismer olyat, mi nehéz neki;

»Szolgák királya« címet érdemelsz,

S a föld kerekjén.....

Mascarille. Eh! elég a szép szó!

Szegény fejünkre, ha szükség vagyon:

Hasonlíthatlan, kedves a nevünk;

De máskor legkisebb boszankodás

Gazember címet szór ránk, s ütleget.

Lélie. Nem érdemeltem e kifakadást.

De most beszéljünk szép rabomrul inkább.

Mondd, ennyi bájtól nem indul-e meg

A legkeményebb, legvadabb kebel?

Nekem beszéde s arcvonásai

Elég bizonyosság, hogy nemes szülött;

Alant sorsába rejti csak az ég,

De nem származtatá ott, úgy hiszem.

Mascarille. Milyen regényes bogarak ezek!

De Pandolfe úr majd mit mond mind ehhez?

Ön atyja ő (úgy mondja legalább).

Jól tudja, mily epés természetű,

És milyen szépen összeszidja önt,

Ha pajkossága szúrja a szemét.

Alkúba lépett Anselm úrral is,
 Hogy Hippolyte-ját adja nőül önnek ;
 Azt képzei, hogy észre hozni önt
 A házasság lesz képes egyedül ;
 S mihelyt megtudja, hogy megvetve az
 Ő választottját, másnak hódol ön,
 S bolond szerelme végzetes hatalmán
 Köteles szófogadása megtörik :
 Az isten tudja, mily vihart kerít,
 S mily szép beszéddel tartja jól fülét.

Lélie. Oh hagyd el, kérlek, a retorikádat!

Mascarille. Ön hagyja inkább el politikáját.
 Mert, mondhatom, rossz ; inkább lenne rajt'

Lélie. Ha felboszantasz, nem jó vége lesz.
 Ismersz, s megérzed ily beszéd díját ;
 Tanácsos-szolga pórul jár velem.

Mascarille (félre). Már dühbe jön, ni! (Fenn)
 [Tréfáltam csupán,

S hogy kitanuljam, csak azért beszéltem.
 Erkölesbirónak látszom én talán,
 Gyönyör s természet ellenséginek ?
 Ellenkezőnek ismer, s bizonyos,
 Hogy nagyon is elnéző jellemem. —
 Fel sem kell venni apja mormogását,
 Sarkára álljon s bizza rám magát.
 Ezek a rokkant duzzogók agyunk'
 Bolond mesékkel rajzanák tele ;
 S mert kényszerből erényesek, irigylik

S rontják az ifjak életörömét.
Ismer, mit érek: parancsoljon ön.

Lélie. Ah, ily beszéddel többre méggy velem.
Tudd meg, szerelmem' jól fogadta az,
Kinek szemétől lánggra gyuladott.
Hanem Leander fölfedé imént,
Hogy készül tőlem Céliet elragadni.
Azért siessünk; kösd fel az eszed',
Eszközt találj, hogy én győzzem le őt.
Minden csel, ármány, rászedés helyes,
Ha ellenem önhittségét kijátszsa.

Mascarille. Hadd gondolkozzam csak kissé ez
[ügyről.]

(Féltre) Hogy is fogjunk hát ehhez a dologhoz?

Lélie. Nos, kész a terv már?

Mascarille. Ejnye, beh siet!

Az én eszem fontolva lépdegél....

No, megtaláltam! Hát.... Nem, tévedek.

De ha ön elmegy....

Lélie. Hova?

Mascarille. Gyöngé csel!

De mást gondoltam....

Lélie. Nos?

Mascarille. Ez sem lehet.

De nem tudhatná....

Lélie. Mit?

Mascarille. Ön mit se tud.

Anselmmel szóljon.....

Lélie. Mit mondjak neki?

Mascarille. Igaz, csöbörbül csak vederbe lép-
[nénk

S mégis találunk!.... Trufaldinhe' menjen!

Lélie. Miért?

Mascarille. Azt nem tudom.

Lélie. Most már elég!

Hiú beszéded végletekre visz.

Mascarille. Hiszen ha volna egy csomó aranyja,
Nem kéne akkor álmodozni itt,

Hogy ostromunkhoz milyen rézst találjunk.

Rögtön megvennők ezt a rableányt,

Még mielőtt a vágytárs megelőz.

Mert a cigányok, a kik ide hozták,

Trufaldin úrnak gondot adnak ám;

S mihelyt soká várt pénze megkerül,

Kész őt od'adni szíves örömet.

Zsugoriság volt teljes élete,

Meg is csapatja hús sou-ért magát.

A pénzen kívül más istent nem ismer;

Csak az a baj, hogy....

Lélie. Mi?

Mascarille. Hogy atyj'ura

Szintoly fukar és meg nem engedi,

Hogy aranyában turkálhasson ön;

S hogy oly rugónk nincs, mely javára most

Egy pénzes erszényt felpattantana.

De szólni kéne Céliával is,

Kipuhatolni, hogy s mint érez ő?

Im itt az ablak....

Lélie. Jól vigyázz, Trufaldin!

Szigorral őrzi éjjel nappal őt.

Mascarille. Jőjön, vonuljunk ehhez a sarokhoz.
Ni, mily szerencse, ott jön ép maga.

HARMADIK JELENET.

CÉLIE, LÉLIE, MASCARILLE.

Lélie. Oh mily hálára kötelez a menny,
Hogy égi bájait elém hozá!
S bár ég a seb, mit szűmön vert szeme,
Mégis gyönyörrel tölt láthatnom itt!

Célie. Méltán csodálja szívem e panaszt.
Nem érti, hogy sért bárkit is szemem;
S ha némi részben megbántotta önt,
Én — biztosítom — nem szabadítám fel.

Lélie. Ah, bánthat-é ily szép szemek lövése?
E sebre én csak büszke lehetek.

Mascarille (Léliehez). Nagyon magasból kezdi,
[jó uram.

Más hangot adjon; múlik az idő.

Azon legyünk, hogy tudja tőle meg....

Trufaldin (a házban). Hm! Célie!

Mascarille (Léliehez). Rajta!

Lélie. Átkozott öreg,
Hogy megzavarja ezt a szép találkát!
Mascarille. Vonuljon félre, végzek én velem!

NEGYEDIK JELENET.

TRUFALDIN, CÉLIE, MASCARILLE, LÉLIE (egy házsarokhoz vonulva).

Trufaldin (Céliához). Miért jövel ki? mi fúrja
[oldalad'?

Nem megtiltám-e szólnod bárkivel?

Célie. Ismertem hajdan ezt a jó fiút.

Gyanúra önnek semmi oka sincs.

Mascarille. Ez tán Trufaldin úr?

Célie. Az, ő maga.

Mascarille. Alázatos szolgája! Örülök, hogy
Becsés személyét üdvözölhetem,
Kinek neyét dicsérik mindenütt.

Trufaldin. Szolgája!

Mascarille. Tán csak nem háborgatom?
Ismertem e nőt, és azt a dicső
Tehetségét is, hogy jövőbe lát;
Hozzá fordultam hát egy kényes ügyben.

Trufaldin. Ördögösségbe kevered magad'?

Célie. Kevés bűvészet csak, mit én tudok.

Mascarille. Uram, kinél szolgállok — ez az ügy —
 Eped szegény egy nő bilincsein ;
 Az őt emésztő lángot szívesen
 Közölné azzal, a kit úgy imád ;
 De ritka kincsét sárkány őrzi ám,
 Kitől hozzája még nem férhetett.
 Ennél is jobban az busítja, hogy
 Veszélyes vágytárs környezi a lányt.
 Tehát kitudni, hő szerelme mily
 Sikert remélhet : jöttem én ide ;
 Biztos vagyok, hogy ajkáról valót
 Fogok vihetni e titok felől.

Célie. Mily csillagjegyben született urad ?

Mascarille. A változhatlan szerelem jegyében.

Célie. Nem kell nevezned, a kiért eped,
 A tudomány azt fölfedé nekem.
 E lánynak szíve van s meg tudja óvni
 — Bal sorsa mellett is — önérzetét.
 Nagyon mutatni nem lesz hajlama
 A szíve mélyén támadt titkos érzést ;
 De én tudom, csak oly jól mint maga,
 S gyöngébb szívű levén, feltárom azt.

Mascarille. A büverőnek mily csodás hatalma !

Célie. Ha állandóság jelszava uradnak,
 S erény vezérli tiszta szándokát :
 Tovább ne higye, hogy hijába sóhajt :
 Remélhet. A vár, melyet ostromol,
 Kész alkudozni és magát megadni.

Mascarille. Ez sok; de parancsnoktól függ e vár,
A kit nehéz megnyerni.

Célie. Itt a baj.

Mascarille (félre, *Lélie*re tekintget). Vinné az ör-
[dög, veszteg nem marad.

Célie. De megtanítlak, mit kell tennetek.

Lélie (közéjük rohanva). Ah, jó *Trufaldin!* nyú-
E hű szolgámat én küldém ide, [godjék meg ön.

Megbízásomból keresé fel önt,
Nevemben szólott, s e nő érdekében,

Kinek váltságát én lefizetem,
Mihelyt az árban megegyezhetünk.

Mascarille. Oh jaj, ügyetlen!

Trufaldin. Hó! melyik hazúd'?

Nagy ellenmondás van e két beszéd közt.

Mascarille. E jó úrnak nincs helyin az esze.
Nem tudja ön?

Trufaldin. Tudom, mit tudni kell.

Valami csinynek érzem a szagát.

(*Céliához*). Te menj a házba, s ezt többé ne merd,
Ti meg, gaz ficzkók — vagy nagyon csalódom —
Engem kijátszni egyet értsetek!*)

*) »Mettez, pour me jouer, vos flûtes, mieux d'accord.

A francia akadémiai szótár szerint: accordez vos flûtes=convenez de ce que vous voulez faire; tehát magyarul: ha engem ki akartok játszani, előbb egyeztetek meg, értsetek egyet, ne beszéljétek különfélekép; lehetne talán így is fordítani:

»Engem kijátszni összhangozzatok« t. i. a beszédben.

ÖTÖDIK JELENET.

LÉLIE, MASCARILLE.

Mascarille. Megadta néki! Hízalgés nekül,
Bár végig vert vón' mindkettőnk nyakán!
Mint egy oktondi, csak előterem,
S minden szavamban meghazudtol ön.

Lélie. Én jót akartam.

Mascarille. Hisz az értetődik,
De mért is lep meg e viselete?
Ily idétlenségben oly termékeny ön,
Hogy észficzamját már meg sem csodálják.

Lélie. Oh jaj! e semmiségért mennyi zaj!
Oly helyre hozhatatlan e hiba?
Ha nem is adtad Céliát kezembe,
Üsd legalább el céljától Leandert,
Nehogy előttem megvehesse őt.
Megyek, ittlétem uj zavart okozna.

Mascarille (egyedül). Azt jól cselekszi. — Úgy
[hiszem, a pénz
Legbiztosabb ügyvéd lehetne itt;
De minthogy ez nincs, lássunk más után.

HATODIK JELENET.

ANSELM, MASCARILLE.

Anselm. Bizony csodás egy század a miénk.
Ily kincssovár még nem volt a világ.

S mily kinnal jutni sajátunkhoz is!
 A tartozás, ma, bármint óvakodj',
 Miként a gyermek, megfogán gyönyör közt,
 De születése fájdalomteli.
 E két ezer frank, ez nem kicsiség!
 Két éve kint van, im ma megkapám!
 Ez nagy szerencse!

Mascarille (félre). Haj, be jó fogás vón'
 Lelőni röptiben! Lássuk, közel
 Kell jutnom hozzá, megczirógatom;
 Tudom, mi szóval ringathatni el...

(Fenn) Most láttam, Anselm ur...

Anselm. Kit?

Mascarille. Nerináját.

Anselm. S mit monda rólam a kis vércse, he?

Mascarille. Azt, hogy önért ég...

Anselm. Mit?

Mascarille. És úgy eped,

Hogy szántam nézni.

Anselm. Boldoggá teszesz.

Mascarille. Kis hija, hogy meg nem hal a sze-
 »Anselm, piczinykém« — sóhajt szüntelen — [gény.
 »Mikor csatolja Hymen szíveink',
 »Mikor oltod már keblem lángjait?«

Anselm. De mért titkolta eddig oly nagyon?
 Ezek a lányok mind képmutatók.
 Különben, úgy-e *Mascarille*, öreg
 Létemre még elég tetszős vagyok?

Mascarille. Nagyon megjárja még ez arcz,
[uram,

Ha nem legszebb is, no de kellem etlen.

Anselm. S így hihető

Mascarille (az erszény után nyul). Hogy bomlik
Már rá se néz [ön után.

Anselm. Mit?

Mascarille. Csak mint férjire.

S epedve várja

Anselm. Várja? . . .

Mascarille. Várja, hogy

Bármint, megkapja zacskó

Anselm. A

Mascarille (kikapja az erszényt, s lábához csusz-
tatja). A csókját.

Anselm. Ah értem. — Ha találkozol vele,
Dicsérd előtte érdemeimet.

Mascarille. Csak bizza rám.

Anselm. Adieu!

Mascarille (Félre). Vezessen ég!

Anselm (visszatér). No nézd, most szinte ostobát
S te vádolhatnál hidegségemért. [tevék,

Fölkértelek, szolgálj szerelmemet,

Örvendetes hirt közle vélem ajkad,

S buzgalmad díját feledem megadni.

Fogadd s emlékezz

Mascarille. Ej no, hagyja el.

Anselm. No vedd, ha mondom

Mascarille. Érdek nem vezet.

Anselm. Tudom, de mégis . . .

Mascarille. Nem, Anselm uram,
M megbántja kényes becsületemet.

Anselm. Isten veled hát!

Mascarille. (félre). Oh mily unalom!

Anselm. (visszajön.) De vigy neki egy kis aján-
Adok neked pénzt, vásárolj — tudod — [dokot.
Vagy egy gyűrűt, vagy más csecsebecsét,
A mit jónak látsz.

Mascarille. Hagyja csak a pénzt,
Van ép kezem közt divatos gyűrű,
Ha elfogadja, megfizetheti.

Anselm. Add át nevemben; csak intézd el úgy,
Hogy égjen értem s birhatásoméért.

HETEDIK JELENET.

LÉLIE, ANSELM, MASCARILLE.

Lélie (felkapva az erszényt). Kié ez erszény?

Anselm.

Ó

[nagy ég! elejtém.

Azt hittem volna később: ellopák.

E szivessége lekötelezett.

Pénzemhe' juttat, s megment nagy zavartól.

Hazáig érjek csak, el is teszem.

NYOLCZADIK JELENET.

LÉLIE, MASCARILLE.

Mascarille. Ez oszt' a készség! vesszek el, ha nem.

Lélie. Biz elveszett a pénze nélkülem.

Mascarille. De hát megőrült? Ritka elmeélt

És nagy szerencsét egyesít magában.

Csak így folytassa, messzire jutunk.

Lélie. Mi baj? mit tettem?

Mascarille.

Meg kell vallanom,

Hogy nagy bolondot, ostoba erényt.

Jól tudja, apja mint elhagyja őt,

Egy félt vetélytárs mennyire szorít,

S míg érdekében oly fogást teszek,

Melynek veszélye, szégyene enyém . . .

Lélie. Hogyan, az a pénz . . .

Mascarille.

Hóhér! az a pénz

A rabnő váltságdíja, s most oda!

Lélie. Biz az hiba! De hát tudhattam-e?

Mascarille. Oh nagy ravaszság kellett ám

Lélie. Egy jellel mégis értesíthetél. [ahoz

Mascarille. Igen, ha vón' látókám hátul is!

De Jupiterre, hagyjuk annyiban,

Ne pattogtassunk sértő szavakat.

Ezek után más mindent abba hagyna;

De én gondoltam egy mesterfogást,

Melynek sikerjét meglátjuk legott.

De azt megmondom . . .

Lélie. Szavamat reá,
Hogy nem vegyülök, nem szólok belé.

Mascarille. Menjen! ha látom, végig fut a düh.

Lélie. De csak sietve, mert e szándokunk...

Mascarille. Csak egy csapás kell! s azt én mé-
[rem. El! (*Lélie* elmegy.)

Csinján a tervvel! Gyönyörű esel az,

Ha elsül úgy, a mint kigondolám.

Lássuk csak... Ah, ni, itt jön emberem.

KILENCZEDIK JELENET.

PANDOLFE, MASCARILLE.

Pandolfe. Hé! *Mascarille*!

Mascarille. Tessék!

Pandolfe. Nyiltan bé-
Fiammal nem vagyok elégedett. [vallva,

Mascarille. Gazdámval? Nem csak ön panaszkodik rá,
Kiállhatatlan rossz viseletü.

Már fogyni kezd az én türelmem is.

Pandolfe. Én azt hívém, hogy véle egy követ
[fújsz.

Mascarille. Oh, hogy táplálhat ily hitet, uram?
Én szüntelen csak jóra oktatom.

Ezért foly köztünk a torzsalkodás;

Még összekaptunk ép e perczen is

Hippolytáért, a kit ott hagyott ;
Mert jól tudom, e vétkes lázadás
Az apai tekintélyt sérti meg.

Pandolfe. Ti veszekedtek ?

Mascarille. Még pedig keményen.

Pandolfe. Ugy hát csalódtam ; szentül azt hi-
Hogy csínyeit te mozdítod elő. [vém,

Mascarille. Hogy én ? No lássa, ilyen a világ,

Az ártatlanság szenved mindenütt.

Ha ön megbíznék egyenes szivemben :

(Mellette most csak szolga vagyok én)

De mint tanítót, úgy fizetne meg.

Oh ön se mondhat többet már neki

— Hogy térjen észre — mint a mennyit én.

Uram, az isten szent nevére ! — mondok —

Ily széllel bélelt mindig hogy lehet ?

Tartson már rendet ; nézze, atyj' urát

— Kivel megáldá ég — mint becsülik,

Mig ön halálra gyötri jó szivét.

Éljen, miként ő, tisztos életet.

Pandolfe. Ez jól van mondva. S mit felel reá ?

Mascarille. Oly könnyen vette, szinte meg-

[zavart

Nem mintha szíve mélyén meg ne vón'

A becsületnek önvette magva ;

De mert nem hallgat most az ész szavára.

Ha én őszintén szólhatnék, uram,

Látná, hogyan megadná ő magát.

Pandolfe. Beszélj.

Mascarille. Restelném, hogy ha e titok
Tán kitudódnék. No, de bizhatom
Az ön bölcsességében, úgy hiszem.

Pandolfe. Jól mondod.

Mascarille. Nos? ön vágyait ki-
Fia szerelme egy rabnő iránt. [játssza

Pandolfe. Hallottam erről, s minthogy érdekel
Tőled szeretném újra hallani.

Mascarille. Láthatja ebből, mint tartok vele.

Pandolfe. Örömmel látom.

Mascarille. S úgy-e, zaj nekül
Kivánná, hogy megtérjen mielőbb?

Meg kell Mind attól félek, meglep itt;

Mert végem vón', ha megtudná beszédem.

Meg kell a rabnőt — mondom — kit imád,

Azonnal venni, s más vidékre el-

Vitetni innen. Legkurtább ez út.

Anzelm Trufaldint gyakran látogatja;

Vegye meg önnek még ma e leányt.

S ha a kezemre bizza az után,

Tudok vevőket, és ígérhetem,

Hogy visszakapja mind a vételárt,

S fiát kijátszva, innen elviszik.

Ha azt akarja, hogy megházasodjék,

E szerelemtől el kell vonni őt:

Mert, még ha tán belé egyezne is,

Hogy felvegye a rá tukmált igát,

Amaz szeszélyét fölélesztheti,

S ártalmas lesz a házasságban is.

Pandolfe. Tanácsod tetszik . . . helyesen be-
Amott jön Anselm : menj, azon leszek, [szélsz.
Hogy ez átkos rabnőt bírjam mielőbb,
S kezembe adjam, hogy végezz vele.

Mascarille (egyedül). Most értesítsük az ifjú
Ah, éljen a csel és a cselszövők! [urat.

TIZEDIK JELENET.

HIPPOLYTE, MASCARILLE.

Hippolyte. Hát így szolgálsz te engem, áruló!?
Mindent hallottam, s láttam a cseled'.
Nem is gyanítom, most ha nem jövök,
Hogy csalfasággal élsz, s csak ámítász.
Te azt ígérted, gyáva! — s én hivém —
Szolgálsz szerelmemnek Leandr' iránt ;
Hogy Lélietől, kit rám tukmál atyám,
Meg fogsz ügyesen szabadítani,
Atyám tervét hogy semmivé teszed :
S mind ezzel ép ellenkezőt mivelsz !
De felsülél ! Van biztos eszközöm
Megrontni véle kész vásárodát,
Megyek e nyomban

Mascarille. Ejnye, hogy siet.
Az orrocskáját, hogy feldúzza, lám !*)

*) »La mouche à la tête vous monte.« — Egy olasz közmondásnak francziában használt utánpótlása, annak ki-

S meg nem fontolva, igaza van-é?
 Mint egy kis ördög, pattog ellenem.
 Megérdemelné, hogy a cél előtt
 — Igazat adva önnek — hagyjam el.

Hippolyte. Milyen fogással csalnál újra meg?
 Tán eltagadnád, mit hallék magam?

Mascarille. Nem. Ámde tudni kell, hogy azt a
 Azért terveztem, hogy szolgáljak önnek. [cselet
 S hogy ép e jámbor, jó tanácsra fog
 Verembe bukni mind a két öreg.
 Azért kivántam tőle Céliát,
 Hogy a kezemből Lélie kapja meg.
 És Anzelm úrra is hat majd cselem,
 A ki magán kívül lesz a dühtől,
 S — ha így megsérte választott veje —
 Leanderünkhöz könnyebben hajol.

Hippolyte. Mit? e nagy tervet, mely haragra
 Értem csináltad? *Mascarille!* [készte,

Mascarille. Önért.

S mert így becsüli meg szolgálatom',
 S gonosz szeszélyét rajtam önti ki,
 S mivel — jutalmul — úgy bánik velem
 Mint gyáva, aljas, csalfa gaz kölyökkel:
 Hibámat helyre ütve, nyomban itt
 Lerontom azt, mit eddig építettem.

fejzésére, ha valaki nagyon érzékeny, ha akkor is haragszik,
 mikor nem kellene. A fentebbi sor ugyanennek kissé durvább
 kifejezése; de *Mascarille* szájából — azt hiszem — nem sértő.

Hippolyte (feltartóztatja.) Ej no, ne légy oly szí-
Bocsásd meg első lobbanásomat. [goru irántam.

Mascarille. Nem én, ereszsen! Rajtam áll,
Hárítsam a csapást, mely bántja önt. [hogy el-
Nem lesz panaszra ezután oka,
Megkapja ön gazdámát, fogadom.

Hippolyte. Ne haragudjál, kérlek, *Mascarille*,
Bevallom, hogy balúl ítéltelek meg.

(Erszényt vesz elő.)

De jóvá tenni kész vagyok hibám!
Képes volnál-e így magamra hagyni?

Mascarille. Nem tehetem, bármint erőködöm.
De pattogása helytelen vala.
Nem sérti semmi a nemes szívet
Ugy, mint ha kétlik a becsületét.

Hippolyte. Igaz, keményen megbántottalak.
Legyen sebedre ír e két arany.

Mascarille. Eh, mit sem ér az. Érzékeny vagyok.
De már oszolni kezd a haragom;
Baráttul egyet mást eltűrhetünk.

Hippolyte. Feltételemben — mondd — segítesz-e?
És hiszed-é, hogy vakmerő cseled
Megszerzi majd a várva várt sikert?

Mascarille. E részben ön ne törje a fejét.
Ha kell, több fábul is faragok én;
S ha tán csütörtököt mond egy cselem
— Mit nem reménylek — elsül majd a másik.

Hippolyte. Hidd el, hogy háladatlan nem leszek.

Mascarille. Nem nyereségvágy ösztökél reá.

Hippolyte. Urad beszélni kíván : integet.

Megyek, de gondolj rám, s tégy a szerint.

TIZENEGYEDIK JELENET.

LÉLIE, MASCARILLE.

Lélie. Mi ördögöt mivelsz? Csodát igérsz,
És lomhaságod im határtalan.

Ha nem vezetne en jó szellemem,
Boldogságom már rég dugába dől.

El volna veszve üdvem, örömem,
Örök bubánat prédájául esném.

Szóval, ha erre nem vetődöm, úgy
Anzelm a rabnót elcsipi előlem,

S viszi magához. Én elhárítám,
Felfogtam e csapást; kivittem azt, hogy
Szegény Trufaldin megtartotta őt.

Mascarille. Öt meg öt a tiz: vizs bolond a viz. *)

Oh gyógyíthatlan agy! Én vettem arra

Anzelm urat, hogy vásárolja meg.

Saját kezembe adta volna át:

S most elszalasztjuk újra ön miatt.

*) E franczia sor magyarban érthetetlen. Olyas valami, mint nálunk, a gyermekek ujjain való számlálásnak e tréfás alakja: egy, megérett a meggy, kettő, feneketlen teknő, « stb.

És én szolgáljam még szive ügyét?
 Jobban szeretném: volnék vad barom,
 Káposzta, kancsó, lámpa, vagy hiúz;
 És önt az ördög szánkáztassa meg.

Lélie (egyedül). Kocsmába kell őt rögtön elve-
 Hogy ott kancsóba fojtsa a dühét. [zetnem,

MÁSODIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

LÉLIE, MASCARILLE.

Mascarille. Meg kellett végre adnom magamat.
 Nem állhatom meg — esküm ellen is —
 Hogy érdekében — bár torkig vagyok —
 Ne keveredjem uj meg uj veszélybe!
 Megejthető vagyok, s ha Mascarillet
 Természet asszony lyánnak alkotá,
 Gondolja el csak, mi lett volna abból! —
 De el ne bízza ám magát, s nehogy
 Keresztet húzzon számításomon!
 Bakot ne lőjön, és ne rontsa tervem!
 Anzelm előtt még majd kivágjuk önt;
 Felhasználhatjuk céljainkra tán.

De ha hóbortja uj kudarczba visz,
Szerelmi lángját én cserben hagyom.

Lélie. Okos leszek már, mondom, mit se félj!
De majd meglátod

Mascarille. Járjon az eszén!

Nagy hadi cselbe fogtam most önért.

Az atyja semmi kedvet sem mutat

Halála által boldogítani önt:

Én megölöm (no, szóval: értetődik):

Kikürtölöm, hogy hirtelen guta

E síralomvölgyből kiszólitá.

De, hogy halála hihetőbb legyen,

A csűr felé vezettem lépteit.

Jelentik néki — én intéztem így —

Hogy a munkások ama ház helyén,

A melynek ép most raknak alapot,

Nagy kincsre bukkantak véletlenül.

Nem ment: repült! S most, hogy kettőnk' kívül

Egész háznépe kün van a mezőn,

Halálát könnyen elhitethetem,

Ha lepelbe burkolt bábót mutatok.

No, elmondottam, mit kell tennie;

Játszodja jól a szerepét, s ha én

Csak egy fikarcznyt tévesztnék is el,

Mondhatja bátran, hogy számár vagyok.

MÁSODIK JELENET.

LÉLIE (egyedül).

Igaz, hogy furesa módokat talál
 Célhoz juttatni szívem vágyait;
 De ha szerelmünk tárgya oly kecses,
 Mit nem teszünk meg bírhatásaért?!
 Ha bűnre is mentség a szerelem,
 Miért ne volna e kis cselre az,
 Melyet ma szívem játszani kényszerít
 Az édes jóért, mely nyomába' jár.
 Nagy ég! mi gyorsak! már közelegnek.
 Menjünk készülni szerepünkre. El!

HARMADIK JELENET.

ANSELME, MASCARILLE.

Mascarille. Ugy-é, meglepte önt e hír nagyon?

Anselme. De így meghalni!

Mascarille. Nagy hiba biz ez;
 Nem is bocsátom meg e csínyt neki.

Anselme. Még arra sem ért rá, hogy beteg le-
 [gyen.

Mascarille. Nem sietett még halni ember így.

Anselme. Hát Lélie?

Mascarille. Ott vergődik türtelen,
 Összvissza zúzza, tördeli magát,
 S papája mellé, sírba vágyakoz.
 E szörnyü láza végre arra bírt,
 Hogy a halottat bégöngyölgetém,
 Nehogy látása — hypochondriából —
 Még tán bolondabb tette birja őt.

Anselme. No, várni kellett volna estelig,
 Nem csak, hogy egyszer vágytam látni még,
 De gyakran öl, ki hirtelen temet;
 Sok látszik holtnak, és csak tetszhalott.

Mascarille. Jót állok érte, hogy ez rendbe' van.
 De visszatérve az előbbi szóra:
 Uram (s üdvére fog e tette válni)
 Fénnyel kívánja eltemetni atyját.
 Vigasztalásul láss' a boldogult,
 Mily tisztességgel takarítja el.
 Sokat öröklött; de mivel ujoncz
 S járatlan üzleti ügyek körül,
 S a pénz nagy része nincs ide haza,
 Vagy a mi van, mind kötvényekbe' van:
 Önt kéri arra, hogy — előbbeni
 Heveskedését megbocsátva — e
 Vég tisztességre kölcsönözne pénzt.

Anselme. Már említetted; hadd lássam magát.

Mascarille (egyedül). Idáig minden pompásan
 Csak megfeleljen, a mi hátra van, [halad,
 S nehogy e révben zúzza szét hajónk'
 A szikla, rajta lesz szemem s kezem.

NEGYEDIK JELENET.

ANSELME, LÉLIE, MASCARILLE.

Anselme. Jerünk. Nem volnék képes látni őt,
Igy bebonyálva, fájdalom nekül.

No ez hamar ment. Még ma reggel élt.

Mascarille. Nagy útat járunk néha kis időn.

Lélie (sírva). Ah!

Anselme. Ő is ember volt. No csendesülj!
Nem vár Rómából mentvényt a halál.

Lélie. Ah!

Anselme. Azt se mondja: hó! már eltiport.
Mindig ily rosszul bánt az emberekkel.

Lélie. Ah!

Anselme. Ez a gögös állat — kérheted! —
Egy harapását sem szalasztja el;
Fogára jut mindenki.

Lélie. Ah!

Mascarille. Beszélhet!

E megfeneklett gyászt nem tépi ki.

Anselme. Ha ész szavának ellenáll a bűd,
Kedves Léliem! mérsékel legalább.

Lélie. Ah!

Mascarille. Mit se használ; már én ismerem.

Anselme. Különben szolgálád értesíte már,
S a szükséges pénzt íme átadom;
Hogy jó atyádat szépen eltemesd.

Lélie. Ah, ah!

Mascarille. E szóra hogy nő a keserve!
Nem éli túl, ha arra gondol is.

Anselme. Meglátod a jó ember könyviből,
Nagyobb összeggel tartozám neki;
De bár ne volnék is lekötelezve,
Rendelkezhetnél vagyonom felett.
No, majd meglátod, bennem bízhatol.

Lélie (távozik). Ah!

Mascarille. Mily gyötrelmet szenved jó
[uram!

Anselme. Te, *Mascarille*, tán rendén volna, hogy
Két szónyi irást adna az urad.

Mascarille. Ah!

Anselme. Lásd, bizonytalan időket élünk.

Mascarille. Ah!

Anselme. Irassuk meg e kötvényt vele.

Mascarille. Ez állapotban hogy kíván ilyet?
Vigasztalódní hagyja őt előbb.
Ha majd keserve enyhülést talál,
Lesz gondom rá, hogy biztosítsam önt.
Adieu! Facsarja szívemet a bú,
Megyek kisírni magamat vele.
Ah!

Anselme (egyedül). E világon mennyi gyötrelem,
Mindenki szenved egy s mást untalan,
S itt lent soha

ÖTÖDIK JELENET.

PANDOLFE, ANSELME.

Anselme.

Nagy isten! reszketek.

Pandolfe — nyugodjék békén — visszatért.

Hogy elsoványult arcza, m'óta holt!

Kérem, megálljon, ne ilyen közel!

Halotthoz érni undorodom én.

Pandolfe. Be különös, mért kelt ki így szí-
[néből?*Anselme.* Mi ügyben jár itt olyan messziről?

Ha csak bucsúzni fáradott ide

— Nagy udvariasság! — higye, jó uram,

Attól feloldtam volna szívesen.

Ha lelke bünnel vert, s imát keres:

Azt megigérem; ne rémítsen itt.

Ijedtségemre! addig esdek a

Jó úr istennek, míg ön elpihen.

Kérem szépen, távozzék el,

Ég áraszsza kegyelmével

Meghalt úri személyét el

Sok örömmel, egészséggel.

Pandolfe (nevetve). Bár semmi kedvem, lássuk
[már, mi lesz?*Anselme.* Halottnak, úgy se! ön elég vidám!*Pandolfe.* Játék ez, mondja, avagy örület:

Élő emberre fogni, hogy halott?

Anselme. Ah, ön meghalt. Láttam meghalva önt.

Pandolfe. Hogyan? meghaltam tudtomon kívül?

Anselme. Mióta Mascarille meghozta a hirt,
Halálos bánat tölti lelkemet.

Pandolfe. De végre, alszik ön? ébren beszél?
Nem ismer engem?

Anselme. Ön mására készült

E légi test, a melybe öltözött;

De percz alatt el is változhatik.

Félek, hogy megnő mint egy óriás

S rémítő csunya lesz tekintete.

Kérem, ne öltjön ilyen alakot,

Elég ijesztő így is helyzetem.

Pandolfe. Máskor talán e gyermekekeskedés,

Hiszékenysége, melylyel párosult,

Kedves mulatság volna nékem is,

És élvezetjét hosszabbítanám;

De e halálra — hogy a kincsesel is

Ott künn az úton úgy kijátszatám —

Lelkembe' méltán száll fel a gyanú:

Mert Mascarille gaz, leggazabb gazember,

Nem fog ki rajt félsz, sem lelkiismeret,

Bármily eszköz jó neki a célhoz.

Anselme. Kijátsztak volna? így csalódhatám?

No megjártad vón' édes szép eszem!

Tapintsuk csak meg. Ez valóban ő.

Ma egyre másra sült bolond vagyok.

Tovább ne adja, kérem, e kudarczot,

Mert még bohózat tárgya lesz nevem.

Pandolfe! segítsen visszacapni pénzem,
Mit kölcsön adtam temetésire.

Pandolfe. Ön pénzt adott? Ah! ez a nyitja hát?
Titkos csomója a merénynek ez?
Ön lássa. Nékem nincs a pénzre gondom.
Megyek panaszra tüstént Mascarille
Ellen, s ha meg lesz csípve, bármibe
Kerüljön is, felköttem a gázt.

Anselme (egyedül). És én, e hitvány jó bolondja,
Ész és pénzt együtt elveszítsek-e? [ma
E szürke főhöz illik, mondhatom,
Ilyen bolondul jégre menni és
Az első szóra hinni oly vakon.
De ni

HATODIK JELENET.

LÉLIE, ANSELME.

Lélie (Anselmet nem látva). Immár ez útlevéllal
Trufaldint bizvást látogathatom. (itt)

Anselme. A fájdalom, mint látom, engedett?

Lélie. Mit mond? Soha sem fog elhagyni, ah!
Mert szívem örzi édes örömet.

Anselme. Én visszatértem, nyíltan vallva meg,
Hogy ellenedben nagy hibába estem.
Az aranyok közt — nem akarva bár —
Néhány hamisnak látszó elvegyült.

Hoztam magammal másokat helyettök.
 A pénzcsinálók serge oly merész,
 És ebben az államban úgy gyarapszik,
 Hogy már gyanútlan' pénzhez sem nyulunk.
 Ó bár mindannyit felakasztanák!

Lélie. Lekötelez, ha visszaválni kész;
 De én egyen sem láttam, hogy hamis.

Anselme. Megismerem én, addsa csak ide?
 Mind itt van?

Lélie. Itt.

Anselme. Jó. Körmöm közt vagy ismét,
 Imádott pénzem! Térj zsebembe vissza.
 S ön, kedves tolvaj úr, ön mit se kap.
 Tehát megöljük, ki mint makk, oly ép?
 Mit mívelt volna még ipával ön?
 Lelkemre! szép lett volna e fogás,
 Be kedves vőre tettem volna szert!
 Menjen! gyalázat, hogy még élni tud!

Lélie (egyedül). No, én megjártam. Mily megle-
 Hogy tudhatá meg ily hamar cselünk? [petés.

HETEDIK JELENET.

LÉLIE, MASCARILLE.

Mascarille. Nini! kijött már? Mindenütt ke-
 Nos, eljutottunk hát célunkhoz, úgy-e? [restem.
 Ilyen hat vágás nem mindig kerül!

Menjünk megvenni a szép rableányt.
Majd a vetélytárs fog bámulni rajt'!

Lélie. A koczka fordult ám, szegény fiú.
Képzelhethéd-e, mily ádáz a sors!?

Mascarille. Mi volna?

Lélie. Anselm megtudá cselünk',
A kölcsönzött pénzt visszavette mind,
Olyan ürügygyel, hogy némelyk hamis.

Mascarille. Tréfálni tetszik?

Lélie. Ah, nagyon való.

Mascarille. Komolyan?

Lélie. Lásd kétségbesésemet.
Tudom, fellobban a te dühöd is.

Mascarille. Dühöm? No majd bizony! a harag
Kimélni kell az egészségemet. [árt,
Azzal, ha Célie rab lesz, vagy szabad.
Ha ott marad, vagy megveszi Leander.
Részemről ennyit sem törődöm én!

Lélie. Ilý nagy közönnyel — kérlek — ne
Ah, légy elnéző kis hibám iránt. [busíts.
E végső botlás híján — valld be csak —
Nem kitünően játsztam-é a bút?
És szinlett gyászom nem volt oly igaz,
Hogy elhihette a legéberebb?

Mascarille. Van is mivel kérkedni, mondhatom.

Lélie. Hiszen bevallom, hogy hibás vagyok.
De ha szivedre veszed ügyemet,
Még kisegíthetsz, helyre hozhatod.

Mascarille. Ah! csókolom kezét; nincs rá időm.

Lélie. No, *Mascarille*

Mascarille. Nem.

Lélie. Könyörögve kérlek,

Mascarille. Nem én egy lépést!

Lélie. Hogy ha meg

Én megölöm magam'. [nem indulsz,

Mascarille. Azt teheti.

Lélie. És nem hajolsz?

Mascarille. Nem.

Lélie. Látod ez aczélt?

Mascarille. Ühüm!

Lélie. Már szúrom.

Mascarille. A mint tetszik.

Lélie. Ah!

Nem is sajnálnád ifju életemet?

Mascarille. Nem.

Lélie. Úgy isten veled!

Mascarille. Adieu, uram.

Lélie. Mit?

Mascarille. Még se szúrja? Jaj, mennyit fecseg?

Lélie. Bizony szeretnéd, tán ruháimért,

Hogy itt leszúrjam, mint bolond, magam'.

Mascarille. Nem tudtam tán, hogy csak hetven-

Fogadkozik sok: így, meg így teszem, [kedik?

De magát megölni nem kész egyhamar.

NYOLCZADIK JELENET.

TRUFALDIN, LEANDRE, LÉLIE, MASCARILLE.

(Trufaldin, a szín hátulján, Leanderrel halkán beszélget.)

Lélie. Mit látok? versenytársam, és Trufaldin. Már Céliára alkszik; reszketek.

Mascarille. Azon nincs kétség. Tesz a mit tehet; S ha pénze van, teheti mit akar. Nagyon örülök rajt. Im a hibák S türelmetlenség érdemelt jutalma.

Lélie. Mihez kezdjek most? kérlek, mondd, ta-

Mascarille. Azt nem tudom. [nácsolj.

Lélie. Ereszsz, belé kötök.

Mascarille. S mi lesz a vége?

Lélie. Mit tegyek tehát?

Felfogni e csapást?

Mascarille. No, megbocsátok; Vetek még önre egy kegyes szemet. Majd szétekintek. Menjen. Szándokát Ki kell belőle csalnom módosan.

(Lélie elmegy.)

Trufaldin (Leanderhez). Minél előbb jön . . . al-
[kunk kötve van. (El.)

Mascarille (félre, kifelé menve). Ki kell csikar-
[nom tőle a bizalmat,

Ugy könnyű tervét meghiúsítanom.

Leandre (egyedül). Hál' isten, boldogságom
 Biztos vagyok benn', mit se félhetek. [mentve van ;
 Most a vetélytárs bármit kezdjen is,
 Nincs már hatalma azt megrontani.

KILENCZEDIK JELENET.

LEANDRE, MASCARILLE.

Mascarille (e két sort a házban kiáltja, aztán kijön).
 Gyilkos! segítség! ah, megöl! segítség!
 Ah, áruló! ah, hóhér! ah, bakó!

Leandre. Miféle lárma? mi bajod esett?

Mascarille. Százával mérték rám a botütést.

Leandre. Ki?

Mascarille. Lélie.

Leandre. És mért?

Mascarille. Semmiség miatt
 Elűz, s még dönget is kegyetlenül.

Leandre. Valóban, nem szép tőle.

Mascarille. Esküszöm,

Meg is boszúlom, csak szerét tegyem.

Meglásd, te isten verte püfölő,

Nem zúzod össze ingyen így az embert.

Inas vagyok, de van becsületem ;

A mért öt éven át szolgáltalak,

Nem ütlegekkel kéne megfizetni,

S ily csúfosan elverni hátamat!

Még egyszer mondom, megboszúlom ezt!

Szeretsz egy rablyányt, s tőlem várod, úgy-e,

Hogy megszerezsem? — Vigyen el az ördög,

Ha más kezére nem csempézem át.

Leandre. Hagyd abba, Mascarille, s figyelj,

Tetszel nekem rég'; s mindig vágytam ily [reám.

Eszes szolgára, ki hűségesen

S kész buzgalommal hozzám szítana;

Szóval, ha tetszik ez ajánlatom,

S szolgálni kívánsz: megfogadlak én.

Mascarille. Annál is inkább, mert a kedvező

Boszúmnak szolgál, ha szolgálom önt. [sors

S mert vágyam, önnek tenni eleget,

E vad verőnek büntetés leszen.

Egy szóval, Céliet én ügyes fogással

Leandre. Szerelmem már e részben célhoz ért.

Hő lánggra gyúlva rég' e szűz iránt,

Megvettem őt, olcsóbban, mint mit ér.

Mascarille. Mit? Célie az öné?

Leandre. Látnád is immár

Ha úr lehetnék tetteim fölött;

De ah, atyám az! S minthogy ő — miként

Egy most kapott levélben értesít —

Nőműl szemelte már Hippolytát:

Nem akarom e hírrel ingerelni.

Tehát Trufaldint (most hagyott csak el)

Elámitám, hogy én csak közbejárok.

Az alku kötve; e gyűrű a jel;

Ki ezt mutatja, Céliet elviszi.
 Módot találni most a fő dolog
 Szemem gyönyörjét rejtni szem elől;
 Találni gyorsan kedvező helyet,
 A hol imádott foglyom megvonúl.

Mascarille. A várostól nem messze, háza van
 Egy vén ángyomnak, ezt ajánlhatom.
 Ott legbiztosban elhelyezheti,
 Sejtelve sem lesz róla senkinek.

Leandre. Lelkemre, ezzel boldoggá tevél.
 Ne, fogd, eredj el tüstént szépemért.
 Mihelyt Trufaldin látja e gyürűt,
 Kezetre bizza menten a leányt.
 Vezesd a házba, melyet említél,
 S midőn De hagyjuk! Hippolyte közelg.

TIZEDIK JELENET.

HIPPOLYTE, LEANDRE, MASCARILLE.

Hippolyte. Egy hírt kell önnel közlenem, Le-
 Inyére lesz-e, vagy se, nem tudom. [ander,

Leandre. Hogy megítéljem, s válaszoljak is,
 Előbb tudnom kell . . .

Hippolyte. Nyujtsa hát a karját
 A templomig, út közben elbeszélem.

Leandre (Mascarillehoz). Eredj, s szolgálj jól,
 [haladék nekül.

TIZENEGYEDIK JELENET.

MASCARILLE (egyedül).

Saját főztemmel szolgállok neked!
 Van-é szerencsésb kópé, mint im én?
 Milyen öröm vár rögtön Léliere!
 Karjába hull ez úttal kedvese!
 Kitől rosztat várt, minden jót az ad,
 Ép a vetélytárs boldogítja fel.
 E sikerért lefestetem magam'
 Mint hőst, babérral homlokom körül,
 S arany betűkkel íratom alá:
 Viyat furfangi rex, hős Mascarillus!

TIZENKETTEDIK JELENET.

TRUFALDIN, MASCARILLE.

Mascarille. Hahó!*Trufaldin.* Mi tetszik?*Mascarille.*

Ez a gyűrű itt

Megmondja önnek, hogy miért jövök.

Trufaldin. Helyes. E gyűrűt ismerem. Megyek,
 Hivom a rablyányt; várjon itt reánk.

TIZENHARMADIK JELENET.

TRUFALDIN, FUTÁR, MASCARILLE.

Futár (Trufaldinhoz). Nem lenne szíves útba iga-
Trufaldin. Miben? [zítni?

Futár. Trufaldin úrra hol talállok?

Trufaldin. Mi végre kérdi? én vagyok magam

Futár. Csak e levélt kézbesítenem.

Trufaldin (olvas). »Az ég jósága, mely életbe

»Ez édes hírt engedte hallanom, [tart.

»Hogy négy éves korában ellopott

»Leányom, önnél Célie nevű rab.

»Ha tudja ön, mi az apai érzés,

»S a vér vonzalma megindítja önt:

»Oh tartsa magánál e kedves leányt

»Mint az önével egyenlő jogút.

»Már indulok, hogy öntül átvegyem,

»S gondoskodását úgy jutalmazom,

»Hogy örömeben áldja a napot,

»A melyen nékem ily gyönyört adott.

»Madridból. Don Pedro de Guzman, montfalcanei

(Magában)

[marquis.]

Bár az a nép nem sok hitelre méltó:

Mondák, kik nékem eladák a lányt,

Hogy eljön érte, kis időn, egy úr,

A min bánkódni nem leszen okom.

S türelmetlenségem ma szinte el-

Veszté e szép remény gyümölcseit.

(A futárhoz).

Ha perczet késik, már hijába jön ;

Ép most akartam oda adni őt ;

De így lesz gondom rá, a mint kívánják.

(Mascarillehoz) Magad hallottad, a mit olvasék,

Jelentsd tehát meg annak, a ki küld :

Nem tarthatom meg alkumat vele,

Jöhet a pénzért.

Mascarille. És a bántalom,

A melylyel őt

Trufaldin. Menj! Szót se többet. (El).

Mascarille (egyedül). Oh jaj! a százszor átko-
Csúffá tevé reményemet a sors. [zott levél!

Ugyancsak roszkor jött ez a futár

Spanyolországból, csapja meg a mennykő!

Soha, biz' isten, ily szép kezdetet

Nem ért ily gyászos vég, oly hirtelen.

TIZENNEGYEDIK JELENET.

LÉLIE (kaczagva), MASCARILLE.

Mascarille. Ugyan mi készti e kaczagra most?

Lélie. Engedj kaczagnom, majd elmondom oszt'.

Mascarille. No hát kaczagjunk! van reá okunk.

Lélie. Ah! nem fogsz többé panaszolni rám,

Vádolni sem fogsz — mint eddig tevéd —

Hogy csel fogásid' mind halomra döntöm.
 Csinos csel játsztam én is az imént.
 Szeles vagyok, sőt indulatos is ;
 De van képzelmem, hogy ha akarom,
 Oly jó, mint bárki más ember fiának ;
 Magad bevallod majd, a mit tevék,
 Oly lángeszü tett, hogy olyat kevés tett.

Mascarille. No lássuk, mit tett ez a képzelem.

Lélie. Imént, Trufaldint látva ellenemmel.
 Élénk ijedtség kapta meg agyam'.
 Gyógyírt kerestem mindenütt sebemre ;
 Egyszerre, összeszedve lelkemet,
 Egy terv fogamzik, születik, a melyre
 Mind a tiéid — bármily nagyra légy --
 A földig hajtják meg zászlóikat

Mascarille. S mi legyen az ?

Lélie.

Ah, türelem, fiam !

Költöttem gyorsan egy olyan levélt,
 Melyet Trufaldinnak küld egy nagy úr,
 A melyben írja, hogy véletlenül
 Jutván a hírhez, mely szerint Célie
 Rablyánya nem más, mint az ő leánya :
 Érette eljön, s könyörög neki,
 Viselje gondját, tartsa meg magánál ;
 Hogy ő Spanyolországbul útra kelt,
 S hálás jutalmat szánt buzgalmaért ;
 Hogy boldogságát alapítja meg.

Mascarille. Hisz ez dicső !

Lélie.

Még hátra a java.

Én elküldöttem a mondott levélt.

De tudod-é, hogy? Épenség kapóra:

Mert, mint a küldött mondja, e nekül

Egy tökfilkó már vitte vón' a lyányt.

Mascarille. S ezt ördög nélkül vitte véghe' mind?

Lélie. Ily lángeszűnek úgy-e nem hivél?

No csak dicsérd meg elmésségemet,

A mely az ellen czéljait lerontá.

Mascarille. Hogy megdicsérjem érdeme szerint,
Ékesszólásom és erőm kevés.

Oh, e magasztos mūt méltánylani,

E szemünk előtt kivívott hősi tettet,

A képzelem e ritka nagy sikerjét

(Amely nem enged senki más fiának)

Nyelvem dicsérni képtelen, s szeretném,

Bírnám kitűnő szellemek tudását,

Hogy elzenghetném szép vers- s jó prózában,

Hogy bármi jőjön, ön csak az marad,

Mi teljes éltén át mindig vala,

Azaz: ficzamlott elméjű legény,

Egy hebehurgya, beteges agyú,

Az ép érzék vizsája, eszefitty,

Otromba, léha, hetlekotla, csélcsap,

S még százszor is több, mint kimondhatom;

A dicsbeszéddel felhagyok tehát.

Lélie. Mi ingerelt fel újra ellenem?

Világosíts fel, mit követtem el?

Mascarille. Semmit; de engem ne kövessen;
[érteni?

Lélie. A mig e rejtélyt nem tudom: követlek.

Mascarille. Ugy-é? No rajta! Lába jó legyen,
Mert lesz talpalni alkalom elég.

Lélie (egyedül). Kisíklík! Mily könyörtelen a
Mit kell szavábul értne? mit lehet? [sors.
Mivel rontottam újra ügyemen?! (El).

HARMADIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

Mascarille (egyedül). Hallgass, jóságom, hagyd
[el a vitát

Mondom, bolond vagy; rád se hederítek.

Neked van igazságod, haragom!

Mindig csak azt kötözöm, mit e léha

Szétbont? Már türhetetlen! itt hagyom.

Legszebb fogásom füstbe megy miatta!

Okoskodjunk csak mégis csöndesen.

Ha ingerültségemre hallgatok,

Majd azt mondják, a czéltől megriadtam,

S mélyelműségem itt cserben hagyott.

Mivé lesz akkor a köztisztelet,

Mely mint kitűnő cselszövőt becsül,
Melyet kinyertél számos alkalommal,
Mert mindig helyt állt élénk szellemed?
Hej! a becsület szép dolog, fiam!
Nemes pályádon pihenőt ne tarts.
S habár a gazdád dühre ingerelt,
Végezd, nem érte, tennen híredért!
De hogy fogsz hozzá? Borsót falra hánysz:
Mert ez a vizás ördög szüntelen
Utadba áll s letérni kényszerít.
Feltartani e zabolátlan árt, hogy
Ne döntse romba legszebb művedet,
Csak annyi, mint vizet meríteni rostán.
Mindegy! kísértsünk még meg egy dobást,
A véletlenre bízva, még egyet!
De ha tovább is rontja a sikert,
Minden segélyünk' vonjuk tőle el.
Hiszen nem állna roszul ép' ügyünk,
Ha eltehetnők láb alól az ellent;
Ha e Leander — a küzdést megunva —
Tervemre hagyna egy egész napot!
Motoz fejemben egy remek fogás már,
Mely biztosítná a dicső sikert,
Csak őt lerázni volna mód nyakamról!
Lássuk, milyen kitartó a tüze.

MÁSODIK JELENET.

LEANDRE, MASCARILLE.

Mascarille. Hijába jártam, megcsalt emberünk.

Leandre. Most értesített róla ő maga.

Mi több, kitudtam, hogy a szép mese,
A gyermekrablás, nagy uri apa,
A ki Spanyolországbul érkezik,
Csupán bohózat, tiszta hadi csel,
Tréfás regényke, melylyel ő, Lélie
Alkunknak útját állni tervelé.

Mascarille. No nézd, a kópé!

Leandre. És Trufaldin úgy

Eltelt e csacska hír reményivel,
Úgy csüng e gyöngö cselnek maszlagán,
Hogy czáfolatját meg sem türheti.

Mascarille. Ezentul örzi még csak a leányt!
Többé ez úton mitse várhatunk.

Leandre. Ha kedves volt eddig szememben ő,
Most már szívemnek imatárgya lett;
És birhatása rávesz arra is,
Hogy rendkívülit koczkáztatva érte,
Sorsát megtörjem esküm szent szavával
S hymenre váltsam terhes lánczait.

Mascarille. Ah! nőül venné?

Leandre. Nem tudom; de bár
Homály borítja élte végzetét,

Erénye, bája oly édes csalétek,
Mely nagy erővel vonja szívemet.

Mascarille. Erénye mondja?

Leandre.

Nos, hát mit mo-
Végezd: erénye? Mit tudsz? Ki vele! [rogsz?

Mascarille. Uram, az arcza úgy elváltozott,
Hogy okosabb lesz tán, ha hallgatok.

Leandre. Nem, nem, beszélj!

Mascarille.

Jó! hát irgalmasan
Szemérről levonom a hályogot.

E lyány

Leandre. Tovább csak!

Mascarille.

Épen nem kegyetlen,
Sőt könnyeden lekötelezhető;
Nem kőszivü az, higye, senkihez,
Ki eltalálja gyöngé oldalát.
Édeskedik, s játsza a szemérmest;
De én tisztádon-tisztán ismerem.
Oh, értem én jól mesterségemet,
Felismerem nyomárul a vadat.

Leandre. Célie?

Mascarille. Szemérme pusztá álkodás,

Sikamló erkölcs gyöngé árnya csak,
Mit elenyészt, mint tudható, a nap,
Hahogy sugára erszényből ragyog*).

*) Cézálás a XIV. Lajos korabeli aranyokra, melyekre a nap képe volt verve. Ilyen aranyokat IX. Károly veretett először, XIV. Lajos utolszor.

Leandre. Oh jaj! mit mondasz? vajon higylem-e?

Mascarille. Szabad akaratától függ, uram
Miért hinné? Kövesse szándokát,
S e csalfa lénynek nyujtsa a kezét.
E buzgalommal köz elismerést nyer,
Mert benne ön köz kincset vesz nejlül.

Leandre. Ah! iszonyu!

Mascarille (félre.) Bekapta horgomat.
Bátorság! Hogy ha még le is nyeli,
Ki lesz lábunkból húzva a tövis.

Leandre. Értesítésed gyilkoló csapás volt!

Mascarille. Hogyan, csak nem fog . . .

Leandre.

Menj pos-
[tára, nézd,

Számomra nincs-e ott vagy egy csomag?

(Egyedül, némi ábrándozás után.)

Ki ne csalódnék? volt-e valaha,
Ha igazat mond ily varázsu arcz?

HARMADIK JELENET.

LÉLIE, LEANDRE.

Lélie. Miért vagy ilyen bánatos, Leander?

Leandre. Én?

Lélie. Te.

Leandre. Valóban, nincs reá okom.

Lélie. Ah, kitalálom, Célie okozá.

Leandre. Ily semmiséggel nem sokat vesződöm.

Lélie. Pedig nagy czéled volt előbb velem;

Azért beszélsz most így, mert megghiúsult!

Leandre. Bolond ha volnék, s csókjait becsül-
Jókat nevetnék a fogásidon. [ném,

Lélie. Minő fogáson?

Leandre. Ah, jól ismerem.

Lélie. Mit?

Leandre. Szegrül végre minden léptedet.

Lélie. Ez héberül van, egy szavad' sem értem.

Leandre. Szinleld, ha tetszik, ezt a mit sem ér-
De biztositlak, nincs mit féltened [tést;
E kincset, melyből szégyelném a részt.

Szeplőtelen báj lelkesíteni tud,

De megvetett leányért nem hevülök.

Lélie. No, no, lassabban, kérlek.

Leandre. Ó be jó vagy!

Ismétlem, udvarolj gyanútlanul,

Nevezd, ha tetszik, boldognak magad.

Igaz, nem legközönségesb az arcza;

De többi része mind közös, viszont.

Lélie. Hagyj fel, Leander, e gonosz beszéddel,
Bánthatsz, miatta, bármint tetszik, engem;
De hagyj fel ily halálos sérelemmel.
Már gyávaságnak érzem azt, hogy őt,
Ki istenem, szemembe vádolod;

Hidd, szívesebben tűröm, hogy szeresd,
Mint ily beszéddel sértegeds e lyányt.

Leandre. A mit kimondtam, biztosan tudom.

Lélie. Akárki mondta, gyáva, gaz, bitang.
Nem fér e hölgyhöz semmiféle folt;
Én ismerem szivét.

Leandre. De Mascarille
Csak illetékes bíró ily ügyekben?
És ő vádolta.

Lélie. Ő?

Leandre. Biz ő.

Lélie. Hogyan?
Ő ez erényes lyányt rágalmazá?
De még kisül, hogy nevetünk ezen.
Fogadj, hogy visszavonja . . .

Leandre. Fogadok.

Lélie. Én lelke fogytaig verem a gázt,
Ha ily hazugság mellett megmarad.

Leandre. Én meg levágom rögtön a fülét,
Ha tán szavának nem fog állani.

NEGYESEDIK JELENET.

LÉLIE, LEANDRE, MASCARILLE.

Lélie. Ah, jöszte, jöszte, átkozott kutya.

Mascarille. Mi ez?

Lélie. Te ármányt sziszegő kigyó,
Nyelved merészli marni Céliát?
Megrágalmazni ritka szép erényét,
Borús sorsának fényes sugarát?

Mascarille. (halkan *Lélie*hez). Csak csöndesen, e
[csel tervünkbe vág.

Lélie. A szemhunyorgás, tréfa nem segít;
Most vak vagyok mindenre, és süket:
Számon veszem, testvérem volna bár,
Ki ott gyaláz, hol én imádkozom,
Az lelkeken ver legfájóbb sebet.
Hijába intesz: szólj, miket beszéltél?

Mascarille. Ej, ne vitázzunk, vagy odább me-

Lélie. Nem fogsz kibújni! [gyek.

Mascarille. Jaj!

Lélie. Ki véle! vallj!

Mascarille (halkan *Lélie*hez). Bocsásson, mon-
[dom: csselfogás csupán.

Lélie. Siess, tisztázd ki köztünk ez ügyet.

Mascarille (halkan *Lélie*hez.) Mit mondtam,
[mondtam; mit fortyan fel úgy?

Lélie (kardot ránt). Ah, majd beszélsz te esze-
[den kívül.

Leandre (eléje áll). Megállj! ne kapjon így el a
[heved!

Mascarille (félre). Látott-e élő lény ily oktalant?

Lélie. Ereszsz! hadd töltsen rajta boszumat!

Leandre. Jelenlétemben nem vered meg őt.

Lélie. Nincs-é jogom büntetni emberem'?

Leandre. Hogyan? tiéd?

Mascarille (félre). Még mindent fölfedez.

Lélie. Ha kedvem volna holtra verni őt,

Nos hát? a szolgám!...

Leandre. Már most a miénk.

Lélie. No lám, ez furcsa. Hogy lehet tiéd?

Leandre. Csak úgy....

Mascarille (halkan Léliehez). De kérem...

Lélie. Mit

[fecsegsz belé?

Mascarille (félre). Ó jaj, a hóhér! mindent
Semmit sem ért meg, bárhogy intek is. [tönkre tesz!

Lélie. Tán álmodol, Leander, vagy bolonditsz?
Hogy ő nem szolgám?

Leandre. Hát nem űzted el
Szolgálatodból egy kis csiny miatt?

Lélie. Ezt már nem értem.

Leandre. És nem verted el
Dühödben bottal a szegény fiút?

Lélie. Nem én. Elűztem? és elvertem? Ah,
Tréfálsz, Leander; vagy tán ő veled? [magad.

Mascarille (félre). Csak rajta, hát no; áztasd el

Leandre (*Mascarille*hez). Tehát a pálcza ráfogás
[csupán?

Mascarille. Nem tudja, mit mond; az emléke...

Leandre. Nem!

E jeladások mind oly gyanusak;
Megettök elmém finom csejt neszel.
De mert ügyes volt, megbocsátok érte.

Elég nekem e felvilágosítás,
 Hogy tudjam azt is, mi okért tevéd.
 Szinlelt buzgalmad megcsalt; ámde jó,
 Hogy ilyen könnyü szerrel szabadúltam.
 Nevezzük így: »Egy szó az olvasóhoz!«
 Ég véled, Lélie! kész szolgád vagyok.

ÖTÖDIK JELENET.

LÉLIE, MASCARILLE.

Mascarille. Fel, bátran ifju! véled a szerencse
 Ki kard a légbe! légy vitéz a síkon!
 Olibriust*) játszd, öld a védtelent.

Lélie. Hisz azzal vádolt, hogy rágalmazád.

Mascarille. S ön nem szívelte, hogy ez a fogás,
 Melytől szerelme már inogni kezdett
 — Az ön javára — tévedésbe' hagyja?!
 Oh nem, ő nyiltabb, őszintébb kedély!
 Eláltatom ügyesen ellenét,

*) Egy régi monda szerint: Olibrius, Vallis kormányzója, nem bírván megnyerni Szent Regina szívét, megölette őt. E szent vértanusága később számos mysteriumnak képezte tárgyát; ezekben Olibrius úgy szerepel, mint az ártatlanok gyilkosa. Innét közmondássá vált: »faire l'Olibrius« e helyett: persécuter ceux qui sont sans défense. (Dictionnaire des proverbes.)

E csel kezembe játszám már a kedvest :
 S ő egy levéllel mindent tönkre tesz.
 A vágytárs lángját csillapítgatom,
 Ő itt terem, s felnyitja a szemét.
 Hijába intek, mondom : csak csel az,
 Oda se néz ! csak megy a maga útján,
 S nem nyugszik, a mig mindent el nem árult.
 Ó bámulatra méltó képzelem,
 A mely nem enged senki más fiának !
 No ez remek mű, érdemes reá
 Hogy egy királyi termet ékesítsen.

Lélie. Én nem csodálom, hogy tervedbe vágok ;
 S ha szándokodba nem avatsz előbb,
 Még több bolondot is teszek.

Mascarille. Elég rossz !

Lélie. Hogy boszuságod jogszerű legyen,
 Célodbul egy' s mást kéne közlened ;
 De mig előttem zárva a rugó,
 Zöld ágra nem vergődöm soha sem *).

*) »Que je suis pris sans vert.« E kifejezés értelme egy játékban keresendő, mely XIV. Lajos alatt nagy divatban volt, de sokkal régibb eredetű. Május 1-én mindenki zöld galyacs-kát vagy levelet tartozott magával hordani. Az ismerősök egymást kikutatták, és ekkor az utcákon minden felé e szavak hangzottak : »Je vous prenez sans vert,« ha t. i. a nélkül találtak valakit. A hanyagok büntetést fizettek, melynek összegét a tavasz tiszteletére rendezett, mezei mulatságra fordították. Magyarban nem lett volna így értelme, azért helyettesítettem a »zöld ágra vergődni«-vel, mely valami célhoz jutással egyértelmű.

Mascarille. Jó vivómester válhatnék kegyedből.
Minden körülmény közt jól érti ön
A visszalépést s ellentámadást.

Lélie. Ne feszegessük, a mi megesett.
Nem győz Leander ellenem azért,
Feltéve, hogy rád támaszkodhatom.

Mascarille. Ne feszegessük úgy-e? megesett?
Nem békülünk ki ilyen könnyeden.
Nagyon haragszom. Egy szolgálatot
Kivánok öntől, majd meglátjuk oszt',
Kezembe veszem-é ügyét ujonnan.

Lélie. Hisz ha csak az kell, rajtam nem mulik.
Mondd, kell a vérem, vagy pedig karom?

Mascarille. Mily képzelemmel küzködik me-
Ön is olyan, mint az a bajvivó. gint?!
Ki mindig készebb kardot rántani,
Mint sem kiadna tíz silány garast.

Lélie. Nos, mit tegyek hát érted?

Mascarille. Atyj'urát

Ki kell mindenkép engesztelnie.

Lélie. Kibékülénk már.

Mascarille. Jaj, de még mi nem.

Önért, ma reggel megöltem szegényt.

Az ily kilátás bántja; már az ő

Korában ilyen tréfát nem türünk.

Nagyon közletről ez az állapot

Bús gondolatra tereli az észet.

A jó öreg kedvelli életét,

S játékot üzni nem szeret vele;

Fél az előjeltől. Dühös reám,
 A törvényszéknél már fel is adott ;
 S én tartok tőle, a királyi szállást
 Első órában majd ugy megszokom,
 Hogy még utóbb sem távozom belőle.
 Elfogatásom ki van adva rég ;
 Hisz az erénynek mindig volt irigye,
 S romlott korunkban folyton üldözött !
 Békitse hát ki.

Lélie. Jó, kibékitem ;
 De te is ígérd meg . . .

Mascarille. Majd meglátjuk aztán.
 (Lélie el.) No most hadd jussak lélegzethez én is.
 Cselünk folyását kissé megszakítjuk,
 Hogy ne gyötörjön folyvást mint lidércz.
 Leander már nem képes ártani,
 Céliet ügyesen megtartottuk itt . . .

HATODIK JELENET.

ERGASTE, MASCARILLE.

Ergaste. Régen kereslek, még pe'g érdekedben,
 Fontos titokról értesítelek.

Mascarille. Mi az ?

Ergaste. Nem hallgatódzik valaki ?

Mascarille. Nem.

Ergaste. Mint barátod, ezzel tartozom,
 Ismérem terved' és urad szerelmét.
 Vigyázzatok jól. Elrabolni készül
 Céliet Leander; biztosan tudom,
 El van tökéelve — s úgy intézkedett —
 Hogy álöltönyben Trufaldinho' jut,
 Tudván, hogy e városrész asszonyi
 Ilyen időtájt gyakran látogatják.

Mascarille. Elég! Nem érte még el e gyönyört.
 Kezérül én e zsákmányt elütöm.
 E roham ellen van kézügyben egy
 Olyan csapásom, mely lesujtja őt.
 Nem tudja még ő, mire képes elmém!
 Iszunk egy pintet, ha találkozunk.

HETEDIK JELENET.

Mascarille (egyedül).

Mi e szerelmi tervben jó lehet,
 Részünkre kell azt mind fordítanunk.
 Egy rendkívüli meglepő fogás
 Szerencsét hozhat ránk veszély nélkül.
 Ha, őt előzve, ál ruhát veszek
 (Ebben Leander nem fog gátlani),
 S előbb megejtjük, mint ő, a lopást,
 Ő adja majd meg a merénylet árát;

Mivel az ő tervéről fújdogál
 A szél, reá fog esni mindig a gyanú,
 S az üldözés elől fedezve, ránk
 Nem hárul semmi a következésből.
 A zajt kerülni kell s a gesztenyét
 A macska körmivel kaparni ki.
 Néhány jó pajtást menjünk értesíteni,
 Sietni kell az átöltözködéssel.
 A nyúl csapását ismerem, reá
 Embert találni, s löszert, könnyű lesz.
 Higyétek, hozzá látok ügyesen.
 Ha már pribéknek alkotott az ég,
 Nem tartozom az oly bambák közé, kik
 Vékába rejtik szellemlángjokat.

NYOLCZADIK JELENET.

LÉLIE, ERGASTE.

Lélie. S ez álöltönyben rablaná el őt?

Ergaste. Kétségen kívül. Egyik embere
 Megsúgta nékem; én pe'g meg sem állva,
 Rögtön futottam Mascarille elé.
 Ez indul is — mint mondja — e merényt
 Egy jó eszmével szétrobbantani.
 Mivelhogy épen szembe jött velem,
 Jó lesz — gondoltam — önnel is tudatnom.

Lélie. Leköteleztél híreddel, fiam.
Menj, meghálálom e szolgálatot.

KILENCZEDIK JELENET.

Lélie (egyedül). Szépen kijátszsa Mascarille,
De majd segítem én is terviben. [tudom ;
Ne mondja rólam, hogy magam ügyét,
Mint egy fatuskó, meg se mozdítom.
Jelen a percz. No lesz meglepetés !
De hogy' nem fegyvereztem fel magam' ?
Ugyan jó kardom van, s két pisztolyom,
Kiállok ezzel bárki ellen is !
Hé, valaki ! egy szóra !

TIZEDIK JELENET.

TRUFALDIN (ablakában), LÉLIE.

Trufaldin. Ki keres ?

Lélie. Ez este zárjon ajtót gondosan.

Trufaldin. Miért ?

Lélie. Álarczba bújt néhány ka-

Hogy önt meglepjék éjzenével és [masz,
Hogy elrabolják Céliát.

Trufaldin.

Nagy ég!

Lélie. Soká nem késnek, biztosíthatom.

Maradjon, onnan jól láthatja őket.

Mit mondtam? úgy-e? észre vette már?

Psz! nézze, mint elállom útjokat.

Szép játszma lesz, ha nem szakad a húr.

TIZENEGYEDIK JELENET.

LÉLIE, TRUFALDIN, MASCARILLE ÉS KISÉRETE (álarczosan).

Trufaldin. Ó birkanépség *)! rászéd, azt hiszi.

Lélie. Szabad megtudni, szép maszok, merre
[mégy?

Trufaldin, ajtót! **) játszanak mumust. ***)

*) Le mot *robin* signifiait autrefois un bouffon, un sot, un facétieux. On a donné le nom de *robin* au mouton á cause de sa robe de laine. Or le mouton étant, au dire d'Aristote, cité par Rabelais, le plus sot des animaux, le nom de robin est devenu par extension celui des hommes sans esprit. (Le Duchat).

**) T. i. nyisson.

***) Az eredetiben *momon*. Bizonyos összeg pénz, melyért az álarczosok koczkán játsztak. De magok az álarczosok is, kik a házakba jártak játszani, így neveztettek Momusról, a tréfa és bolondság istenéről. A *mumus* is hasonló eredetü.

P. E.

(A nőnek öltözött Mascarillehoz).

Ej, ej, milyen szép, csinos a kicsi!
 Mi ez? morognál? Ha nem sértelek:
 Le az álarcczal, lássuk képedet.

Trufaldin. Gaz nép! pusztulj el innen, söpre-
 Jó éjszakát, uram! fogadja hálám'. [dék!

TIZENKETTEDIK JELENET.

LÉLIE, MASCARILLE.

Lélie. (miután lerántotta Mascarille képéről az ál-
 Te, Mascarille, te? [arczot).

Mascarille. Nem, valaki más.

Lélie. Ah, mily csapás ez újra! iszonyú!
 Képzelmém-e, mit se tudva a
 Titkos okokról, hogy te vagy e maszk?!
 Oh én boldogtalan! im akaratlan'
 Hogy összerontám ismét tervedet!
 Hidd, kedvem volna haragomban itt
 Rögtön magamra verni száz botot.

Mascarille. Szolgája lángész, ritka képzelem.

Lélie. Ah, ha segélyed tőlem megvonod,
 Melyk szentet hívjam?

Mascarille. Az ördögök nagyapját!

Lélie. Ha nincs aczélból vagy kőből szived,
 Bocsásd meg egyszer még szeleskedésem';

Ha kell, hogy térden esdekeljem azt,

Ám lássad . . .

Mascarille. Ej, mit! pajtások, gyereink!
Sarkunkban vannak, íme jönnek is.

TIZENHARMADIK JELENET.

LEANDRE KISÉRETÉVEL (álarczosan), TRUFALDIN (az
ablakban).

Leandre. Csak lárma nélkül! finomak legyünk.

Trufaldin. Hát már egész éjt ostromolnak-e?
Urak! náthával jár ez a mulatság,
S az esze sétál, a ki azt keres.
Későcske van már Céliet rablani,
Ma kíméljék meg, arra kéreti;
Már lefeküdt és senkit sem fogad,
Nagyon sajnálom. De vigasztalásul,
A mért miatta ide fáradának,
Itt küldi ezt a füstölőt.

Leandre. Aj, aj!

Rosz szagot érzek. Felsülénk biz itt.
Kotródjunk innen, fölfedezteténk.

NEGYEDIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

LÉLIE (örménynek öltözve), MASCARILLE.

Mascarille. No lám, ugyancsak kicsipé magát!

Lélie. Halottiból támasztod fel reményem!

Mascarille. Ily könnyen enged mindig haragom.

Hijába esküm, átkom; nem tudom

Megállni.

Lélie. Hidd, ha abb' a módba' lészek,

Elégedett lész hálámmal te is;

Ne lenne többem bár darab kenyéرنél. . . .

Mascarille. Jó, jó. Gondoljon új tervünkre in-

Ha még bolondságot követne el, [kább.

Rá nem foghatja, hogy meglepetett,

Hisz már betéve tudja szerepét.

Lélie. De hogy' jutottál Trufaldinho' be?

Mascarille. Álbuzgalommal pányváztam le őt.

Berontva hozzá, lelkendezve mondtam,

Hogy jól vigyázzon, mert kijátszatik;

Hogy célba vették — s nem csak egy felől —

Céliet, kinek már születésiről

Hamis levélben érkezett a hír;

Hogy már belékeverték engem is,

De elvonultam tőlük idején ;
 Hogy sarkantyúz a vágy szolgálni néki,
 S tudatni jöttem, hogy rézsen legyen.
 Lázadt erényem hosszasan kitört
 A sok gazember ellen itt a földön ;
 Mondám, e hitvány életet meguntam,
 S eztán csak lelkem üdvét mívelem ;
 Lemondok a világ zajárul és
 Egy tisztos ember mellett meghuzódom :
 S ha ő akarná, nincs hőbb vágyam annál,
 Hogy nála éljem le vég napjaim'.
 Sőt oly mértékben vonzza szívemet,
 Hogy szolgálnám őt minden díj nélkül ;
 Kezére biznám, mint legbiztosabbra,
 A mit szereztem s mit atyám hagyott.
 S ha e világból elszólít az úr,
 Magátul értve, minden rá marad.
 Megnyerni szívét legjobb mód e volt.
 És mert szükséges, hogy ön kedvesét
 A teendőkre betanítsa jól,
 Együtt titokban kell beszélniök :
 Öregem arra is nyujtott kilátást,
 Hogy szállást kapjon Céliehez közel ;
 Beszélgetett már rég elhalt fiáról,
 Kit elmúlt éjjel látott álmiban.
 Elmondom mindjárt a történetet,
 S a cselt, a melyet arra építék.

Lélie. Jó, jó, tudom már ; kétszer mondtad el.

Mascarille. Igen, de meddig hármat olvasok

Minden nagy elbizakodása mellett.
Néhány körülményt menten elfelejt.

Lélie. Ne félj, igyekszem mind megtartani.

Mascarille. Jó, jó, azért csak: lassan menj, to-

Az ön kobakja egy kissé kemény; [vább érsz!

E vállalatra szedje rendbe hát.

Hajdan Trufaldin Nápolyban lakott,

Zanobio Ruberti volt neve;

Egy alkalommal lázadás miatt

Gyanúba vették, gyanuba csupán

(Mert államot zavarni képtelen)

S egy éjjel onnét elosont szegény.

Ott hagyta nőjét, s még gyermek leányát;

És nem sokára hírül vette, hogy

Ezek meghaltak. Most nagy bánatában,

Hogy megmenthesse — vagyonán kívül —

Végső reményét nemzetségének,

Horace nevü, még tanuló fiát:

Irt Bolognába érte, a hova

Alberto mester vitte a fiút;

De hasztalan várt három éven át,

Hijába várta, nem jött senki sem.

Azt hitte ekkor, hogy meghaltak ők is;

Trufaldin néven itt telepedett le,

Sem Albertonak, sem a kis Horacenak

Nem jutva e tiz év alatt nyomába.

Im ez nagyjából az egész eset,

Ez fog szolgálni önnek alapúl.

Most már: ön örmény kalmár, és Török-

Országból jő, hol látta őket épen.
 Azért választom ezt, s nem másik eszközt,
 Hogy feltámasszam álma tárgyait:
 Mert ily kalandok gyakran hallhatók.
 Nem egy jut rablókézsre tengeren,
 Ki oszt' családját feltalálja, már
 Midőn tizenhat, húsz évig siratta.
 Részemről én száz ily mesét tudok;
 Mi is használjuk fejtörés nekül.
 Önnek panaszlák el bal sorsukat,
 S kiváltásukra pénzt adott nekik.
 Önt dolgai útjára készteték,
 S Horace megbízta, menne apj'urához
 (Mert tudja sorsát), s kérte arra is,
 Hogy nála várja érkezésöket.
 No megmaradt a leczke jól fejében?

Lélie. E sok ismétlés mind fölösleges;
 Felfogtam mindjárt a legelején.

Mascarille. Megyek tehát be, kezdjük el legott.

Lélie. Csupán egy aggaszt: várj csak, Masc-
 Ha tán fia vonásit kérdené? [rille!

Mascarille. No szép nehézség! Hát nem tudja
 Hogy csak kicsiny korában látta őt? [ön,
 Azon kívül meg az idő s a rabság
 Nem másíthatta el minden vonását?

Lélie. Igaz! de mondd, ha rám ismer, mi lesz?

Mascarille. Hát épenséggel nincs emlékezetje?
 Előbb beszéltük, hogy arczára csak
 Futólagos tekintetet vetett,

Egy pillanatra látta önt csupán ;
Sokat segít ez öltözet, s szakál is.

Lélie. Igaz! miféle hely is az . . . török . . .

Mascarille. Mindegy a', mondom, berber vagy

Lélie. De az a város, hol találkozánk? [török.

Mascarille. Tunis! — Estélig itt marasztana.

E sok ismétlés — mond — fölösleges,
Pedig e várost hússzor is neveztem.

Lélie. Mehetsz. Kezdhetjük; nem kell semmi
[több.

Mascarille. Eszén legyen; viselje jól magát,
Nehogy képzelme újra cserbe' hagyja.

Lélie. Ne légy oly félénk, majd elvégzem én.

Mascarille. Horace Bolognában tanult; Tru-
Zanobio Ruberti, nápolyi [faldin
Polgár s Albert a tanító

Lélie. Talán

Bolondnak tartasz, hogy ennyit papolsz?

Mascarille. Nem épen annak, de olyasminek.

MÁSODIK JELENET.

LÉLIE (egyedül).

Ha nem használom, sunnyog mint az eb;
De mert most érzi, hogy reá szorultam,
Magáru!l ígyen megfeledkezik.

Tehát közel fog sütni rám a szempár,
 Mely erejével ily járomba hajt.
 Nincs akadály több! lángoló vonással
 Eléje festem szivgyötrelmimet.
 Tudom, hogy kezdjem Ah, már jönnek is.

HARMADIK JELENET.

TRUFALDIN, LÉLIE, MASCARILLE.

Trufaldin. Légy áldva isten, ily irgalmadért ;

Mascarille. Ön jól teszi, ha alszik s álmodik,
 Önnél az álom bezzeg nem hazug.

Trufaldin (Léliehez.) Mi szívésséget, kincset ad-
 Önnék, ki boldogságom angyala? [jak én

Lélie. Kérem, ne törje azon a fejét.

Trufaldin (Mascarillehoz.) Ehhez az örményhez
 De nem tudom, hol. [láttam hasonlót

Mascarille. Mondtam, úgy-e bár?

De vannak ily csodás hasonlatok.

Trufaldin. Ön látta hát fiam', reményemet?

Lélie. Láttam Trufaldin úr, vidám fiú.

Trufaldin. Elmondta éltét, s rólam is beszélt?

Lélie. Vagy tizezerszer.

Mascarille. Vagy tán kevesebbszer.

Lélie. Ilyennek festé, mint előttem áll.

Alakja, arcza

Trufaldin. Lehetséges-e?
Hét éves volt, hogy tőlem elszakadt,
És ez időtül — csoda volna-e? —
Még tanítója sem ismerne rám.

Mascarille. De lám, a vérség megemlékezik;
Olyan mély vonással vési be a képet,
Hogy én atyám

Trufaldin. Jó, jó! — Hol hagyta őt?

Lélie. Hol? Törökország Turin vár

Trufaldin. Turinban?
Hiszen Turin Piemontban van.

Mascarille (félre.) Ügyetlen!
(Trufaldinhoz). Nem érti ön, azt mondja, hogy Tunis.
S valóban, ott is hagyta el fiát.
De minden örmény — náluk ez szokás —
Töri a nyelvet és hibákat ejt;
A *nis*-t a *rin*-nel mindig felcseréli;
Nem mondja: *Tunis*, hanem így: *Turin*.

Trufaldin. Ah? No, hogy értsem, ezt megtud-
[ni jó volt.
S mit mond, mi módon vél apjáho' jutni?

Mascarille (félre). No nézd el, nem szól! (Integ
get Lélienek a kezével, aztán Trufaldinhoz) Vigyakorlatot
Próbáltam, mert én hajdan abban úgy
Ügyeskedtem, hogy senki el nem ért;
Oh vívtam én sok, sok terembe'. már.

Trufaldin. Mi gondom arra? Mondja, jó uram,
Fölfedte önnek régi nevemet?

Mascarille. Signor Zanobio Ruberti, ah!

Mily örömet küld önnek most az ég!

Lélie. Ez a valódi név, felvett a másik.

Trufaldin. S mit mond, hol látott napvilá-
[got ő?

Mascarille. Szép kellemes hely lehet az a Ná-
De ön bizonynal s méltán, gyűlöli. [poly,

Trufaldin. Nem foghatod be már a szájadat?

Lélie. Valóban, Nápoly volt szülő hona.

Trufaldin. S hová, s mint küldtem őt gyermek-
[korában?

Mascarille. Alberto mester hálát érdemel,
Hogy elkísérte Bolognába és
Gondját viselte rá bizott fiának.

Trufaldin. Eh!

Mascarille (félre). Végünk van, ha így tart még
[soká.

Trufaldin. Öntől szeretném hallani kalandjok'
Melyik hajón volt, hogy a durva sors

Mascarille. Én nem tudom, mi lelt, hogy ásitok.
Hanem Trufaldin úr gondolja meg,
Hogy ez idegen úr tán éhes is.
Későre jár ám

Lélie. Én nem éhezem.

Mascarille. Oh, éhesebb mint hinné önmaga.

Trufaldin. Lépjen be.

Lélie. Ön után.

Mascarille (Trufaldinhoz) Arméniában

A gazda soh'sem teketóriáz.

(Léliehez, miután Trufaldin belépett a házba)

Boldogtalan! Egy szót se....?

Lélie.

Meglepett!

De mit se félj, már rendben az eszem,

S merészen játszom a szerepemet.

Mascarille. A vágytárs! Ez mit sem tud a
[darabból.

(Bemennek Trufaldin házába.)

KILENCZEDIK JELENET.

ANSELME, LEANDRE.

Anselme. Megállj. Leander, hallgasd meg szau-
Nyugalmad és becsületed a czéлом. [vam:
Nem mint leányom apja szólok én,
Nem mint családóm érdekelt fele;
De mint javadra működő atyád,
Nem hizelegve, s nem titkolva semmit;
Tisztán, őszintén, mint a hogy kívánnám,
Hogy véremmel más tenne ily esetben.
Tudod, mily szemmel nézik e szerelmet,
Melyet egyetlen éj szült napvilágra?
Milyen nevetség, mily terefere
Követte tegnapi kalandodat?!
Hogyan itélik meg szeszélyedet,
Mely nőül választ egy földönfutó: lyányt,

Ezt az Egyiptom szemetét, kinek
 Nemes tartása csak koldusfogás?!
 Pirultam, inkább érted mint miattam;
 Pedig e botrány sujtol engem is.
 Hogy tűrjem én el a gyalázatot,
 Hogy megvesd lányomat, ki jegyessed?
 Ah! menekülj, Leandr', e sülyedésből.
 El a vaksággal, nyisd ki a szemed!
 Hisz minden órán bölcsek nem vagyunk;
 De legjobb botlás, mely hamar mulik.
 Hol csak szépségből áll a hozomány,
 Nyomon kíséri bánat ott a nászt.
 A legszebb nő sincs védve attul a
 Lehangeltságtól, mely az élvre jó.
 Ismétlem újra; e fővő rajongás,
 E fiatal hév s lázas indulat
 Szerezhet néhány kellemetes éjt;
 De ily boldogság soh'se tart soká;
 A szenvedély rohamja csillapul,
 Jó éj után rossz nap virad reánk,
 És hoz magával bút, gondot, nyomort,
 S apaátokkal kitagadt fiúkat.

Leandre. Egész beszédje nem tartalmazott
 Olyat, mit elmém meg nem hányt-vetett.
 Tudom, miként kell viszonznom ez
 Érdem feletti megtiszteltetést;
 Tudom, bármilyen bűverő ragad,
 Mit ér leánya s szüzi szép erénye.
 Meg is kísértem.....

Anselme. Nyílik ott az ajtó;
 Vonuljunk félre: olyan is jöhet,
 A ki reád nézt mérget rejteget.

ÖTÖDIK JELENET.

LÉLIE, MASCARILLE.

Mascarille. Egész tervünknek csak cserepe lesz,
 Ha így folytatja ön hóbortjait.

Lélie. Örökké kell-e gáncsod' hallanom?
 Mit duzzogsz újra? Mit azóta mondtam,
 Nem sikerült-e mind?

Mascarille. No, meghiszem.
 Például az, hogy a török eretnek.
 S a mit még esküvel is bizonyít,
 Hogy istenül holdat s napot imád.
 Hagyján! De már az szörnyiség, a hogy
 Szerelme megfeledkezik: olyan
 Ön Célie mellett, mint a tálbafőtt,
 Melyet a nagy tűz felfúj, megdagaszt,
 S a szélein köröskörül kifut.

Lélie. Lehet-e ember már tartózkodóbb?
 Hiszen alig mulattatám szegényt.

Mascarille. Ej, nemcsak abbul áll az, hogy ne-
 Tagjártatása az ebéd alatt [szóljon..
 Egy perczen is több ok a gyanura,
 Mint mennyit nyujtna más egy év alatt.

Lélie. De hogy' ? mivel ?

Mascarille.

Hogy ? Bárki láthatá.

Trufaldin az asztalhoz ülteti,
 S ott Céliára tapad a szeme ;
 Csak ámul-bámul, kacsint és pirul,
 Sohsem ügyelve rá, mivel kínálják.
 Szomjas csak akkor volt, ha ő ivott ;
 Az ő kezéből kapta a pohárt,
 S nem öblíté ki, földre sem üríté,
 A maradékot itta, megkeresve
 Az oldalt, melyhez ajka ért előbb.
 Minden falatnak, melyhez a keze
 S a foga ért, ön úgy neki esett,
 Mint a macska az egérnek, s úgy nyelé,
 Mint szemfényvesztő falja a csepűt*).
 Azon kívül meg lába s térde mily
 Kiállhatatlan zajt csinált alul !
 Két gyors döféssel Trufaldinhoz ért,
 S ez két ártatlan ebre rugdosott ;
 Ezekkel meggyült vón' baja, ha mernek.
 Nos hát, helyes volt-é e viselet ?
 Egész testem kínpadra volt feszítve.
 No nézze, most is izzadok belé.

*) Az eredeti sor után e megjegyzés áll : › On disait autrefois, pour exprimer la voracité d'un homme : c'est un avaleur de pois gris. Il est probable, que le proverbe tire son origine des charlatans qui étaient dans l'usage d'avaler, avec dextérité, devant le public, une grande quantité de ces pois. E magyarázatnak megfelel a csepűfaló.

Önhöz tapadva, mint a tekejátészó
 A kidobott golyó után mozog,
 Úgy húztam volna vissza én is önt,
 Kificzamítva csaknem tagjaim'.

Lélie. Oh jaj, be könnyű kárhozottatni azt,
 Minek nem érzed kellemes okát.
 De mind a mellett, hogy tesseem neked,
 Győzők szerelmem kénytető hatalmán.
 Ez'tán

HATODIK JELENET.

TRUFALDIN, LÉLIE, MASCARILLE.

Mascarille. Horaceról folyt köztünk a szó.

Trufaldin. Helyes, nagyon jó! (Lélichez) De
 Hogy szóljak egy szót titkon ő vele? [megengedi,

Lélie. Nem volna illő megtagadnom azt.

(El Trufaldin házába.)

HETEDIK JELENET.

TRUFALDIN MASCARILLE.

Trufaldin. Figyelj: tudod, mit mívelék imént?

Mascarille. Nem én, de rajtam nem mulik; tu-
 Mihelyt akarja. [dom,

Trufaldin. Egy erős, magas,
Kétszáz esztendős tölgyfa ágiról
Lemetsztem egy bámúlatos galyat,
Kiválogatva, kellő vastagot;
Nagy gonddal abból készítettem egy
Botot no, mintegy . . . úgy . . . ilyen nagyot.

(Mutatja karján).

Egy vége vékonyabb, de a döngetésre
Alkalmasabb mint harmincz pálcza, mert
Könnyű kezelni, nyers, kemény, göcsös.

Mascarille. Kérem, ki ellen mind e készület?

Trufaldin. Te lész az első; másik ez apostol,
E jó örmény, ez ál kereskedő,
Ki az orromnál fogva hurczol itt,
S költött mesével tört hozzám utat.

Mascarille. Csak nem hiszi?

Trufaldin. Ne mentegesd;
Fedezte a cselt — szerencsémre — fel! [maga
Kezét szorítva Célienek, sugá,
Hogy érte jött e hiú ürügy alatt.
Nem látta Jeanette keresztlyányomat,
Ki szórul szóra hallgatá ki őt.
Igaz, nem mondta, még se kétkedem,
Hogy e merényben czinkos társa vagy.

Mascarille. Ah, ez nagyon fáj. — Hogy ha önt
Elhigye, én is rászedett vagyok. [kijátszszá,

Trufaldin. Jó, bizonyítsd be, hogy valót be-
Fogj vélem össze, elkergetni innen; [szélsz.

Páholjuk el jól a gaz cselszövőt:

Úgy minden büntől mentve lész előttem.

Mascarille. Csak ez? Szívesen! Úgy kiporolom,
Meglátja, hogy nem értek véle egyet!

(Félre) Mindent elrontasz, örmény czimbora?

No, eltángállak

NYOLCZADIK JELENET.

LÉLIE, TRUFALDIN, MASCARILLE.

Trufaldin (kopog háza ajtaján)

(Léliehez) Hej, egy szóra, kérem.

Te gaz pribék! hát megcsalsz, azt hiszed,

S kijátszod itt a tisztességes embert?

Mascarille. Hazudni mer, hogy látta a fiát,
Csak hogy a házba jusson ő keme?

Trufaldin (üti Léliet). Pusztulj azonnal!

Lélie (*Mascarille*hoz, ki szintén üti). Ah, gaz-
[ember!

Mascarille. Itt

A cselszövők

Lélie. Hóhér!

Mascarille. Így járnak ám.

Jegyezze meg jól!

Lélie. Én eltűrjem ezt?

Mascarille (folyvást üti és tuszkolja). Pusztuljon,
[mondom, mert agyonütöm.

Trufaldin. Igy! Megelégszem véled, bejöhetsz.

(Mascarille Trufaldin után be a házba)

Lélie (visszajön). Saját szolgálamtól tőrjem ezt a
Még sem gondoltam ilyen árulást, [szégyent?
Hogy urára merje tenni a kezét.

Mascarille (Trufaldin ablakából). Szabad kérdez-
[nem, hogy s mint van a háta?

Lélie. Még csúfolódní mersz velem, bitang?

Mascarille. Most tudja, mit tesz: meg nem
[látni Jeannet,

És folyton-folyvást ész nekül locsogni!

De most az egyszer nem haraghatom,

Nem is lármázok, nem káromkodom

— Bár nagy mértékben ostoba vala —

Mert derekára kentem a hibát.

Lélie. E hűtlenséget, várj, megboszulom.

Mascarille. Maga kereste, mind a mit kapott.

Lélie. Én?

Mascarille. Hát. Ha volna egy kis ép esze,
Midőn imént bálványával beszélt,

Jeanettet észre vette volna ott,

Ki hegyes fülével mindent ellesett.

Lélie. Csupán egy szó volt: azt is elkapá?

Mascarille. Mi más oka voln' a gyors fordulat-
Csak fecsegése üzte innen el. [nak?

Nem tom, gyakorta játszik-é piquet-t,

De bámulandó, hány ütést kapott.

Lélie. Mily nyomorú s boldogtalan vagyok!
De mért kergettél még te is? felelj!

Mascarille. Sohsem miveltem hasznosabbat an-
Leráztam azzal a gyanút magamról, [nál:

Hogy vagy cselszerző, vagy hogy társ vagyok.

Lélie. De szelidebben kellett volna ütnöd.

Mascarille. Ühüm! Trufaldin leste ám, hogy'
Aztán, bevallom, ez ürügy alatt [éri.

Kiöntöttem jól én is az epémet.

No, már ez megesett. S ha esküszik,

Hogy sem egyenes, sem mellék uton

Nem fogja rajtam megboszulni a

Lapoczkájára mért husángolást:

Igérem, hogy használva helyzetem,

Nem múlik el két éj, célhoz segítem.

Lélie. Bármilyen durván bántál is velem,
Mire ne venne rá ígéreted?

Mascarille. Tehát fogadja?

Lélie. Szavamát reá.

Mascarille. Még nem elég. Esküdjék arra is,
Hogy terveimbe nem elegyedik.

Lélie. Jó.

Mascarille. Úgy verje meg a négynapos hideg!

Lélie. De tarts te is szót, s nyugtass végre meg.

Mascarille. Menjen vetkezni, s kenje be a hátát.

Lélie (egyedül). Folyvást nyomomban lesz-e hát
Nem szűnik-é meg üldözésivel? [a bal sors?

Mascarille (Jön Trufaldintól). Még most is itt
[van? Hordja el magát!

Ne légyen, mondom, gondja semmire,

Mit én cselekszem, az elég leend.

Nehogy segíteni kezdjen el megint!

Nyugton maradjon.

Lélie (távozván). Jó, jó, bízhatol.

Mascarille (egyedül). No lássuk most, hogy is
[kezdjünk belé?]

KILENCZEDIK JEJENET.

ERGASTE, MASCARILLE.

Ergaste. Ujságot hoztam, *Mascarille*, figyelj.

Ez terveidben megakaszthat ám.

E perczben egy ifjú cigány legény,

Nem is felette barna, úrias,

Egy rusnya vén banyával érkezett

Trufaldintól megvenni a leányt,

A kit ti lestek. Égni látszik érte.

Mascarille. A Célie említette szerető!

Van-é sötétebb sors, mint a mienk?

Egyik zavarból ki, másikba be!

Alig tudjuk meg, hogy *Leander* a

Játszmával felhagyott s már nem zavar;

Hogy atyja váratlan megérkezése

Hippolytához vont a mérleget,

Tekintélyével fordított eszén,

S hogy a szerződést még ma megkötik:

Az egyik ellen megy, s legott a másik

Jó elrabolni éledő reményünk'!

Azonban egy mesterfogással én
 Még meggátolhatnám elútazásuk'.
 Csak megnyerhessem a kellő időt,
 Bevégzem én e csiklandós ügyet.
 Loptak valahol! ki? nem tudható:
 Az ő fajtája nem jó hírben áll.
 Majd néhány napra, pusztá gyanuból,
 Ficzkómat ügyesen bezáratom.
 Olyan igazság szomjas tiszt akad,
 Ki ily fogásra van teremtve már:
 A kapzsi vágy, hogy megkenjék a markát,
 Vaktába' mindent megtetet vele.
 Ilyen előtt az ártatlannak is
 Bűnös erszénye, s fizeti a bünt.

ÖTÖDIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

MASCARILLE, ERGASTE.

Mascarille. Te eb, komondor, szemtelen kuvasz!
 Örökké fogsz-e már üldözni engem?

Ergaste. Balafré őrtiszt híven megfelelt;
 Jól áll ügyed, s a ficzkó fogva van,
 Ha kétségbesve nem jelen meg ott

Gazdád e perczben, tönkre tenni terved'.

»Nem türhetem — mond hangosan kiáltva —

Hogy tisztos embert ily gyalázat érjen.

Jót állok érte, én kezeskedem.«

S mert nem akarták elbocsátani,

A fogdmegeknek úgy nekik esett

— Tudod mint féltik gyöngéd bőrüket —

Hogy tán mostanság is szaladnak; azt

Hiszik, még Lélie jár hátok megett.

Mascarille. Az áruló, nem tudja még, hogy e
Czigány ott bent van, s már rabolja kincsét.

Ergaste. Adieu. Távoznom kell egy szorgos
[ügyben.

MÁSODIK JELENET.

MASCARILLE (egyedül).

Eszem megáll e csoda dolgokon.

Már hinni kezdem (sőt bizonyos is)

Hogy egy ingerlő ördög bújt belé,

A mely uszítja rám, s mindenhová

Vezetgeti, hol céljaimnak árt.

De mind a mellett folytatom. Ki győz?

Meglássuk, én-e vagy ez ördög? Úgy!

Célie velünk tart már is némileg,

S csak boszankodva néz ez út elé:

E körülményből hasznot húzhatok.
 Itt jönnek immár; lássunk hát dologhoz.
 E bútorzott ház gondjaim alatt áll,
 Vele szabadján rendelkezhetem;
 Ha kedvez a sors, minden rendbe' lesz.
 A kulcsa nálam, más lakója nincs.
 Oh mily kalandok e rövid időn,
 S mily alakokba bújtat ez a csel!

HARMADIK JELENET.

CÉLIE, ANDRÉS.

Andrés. Tudod hogy, lánghevét hebizonyítani,
 Szivem mindenre képes, Céliám!
 A velenczéseknél, ifjuságom óta,
 Hadi erényem érdemet vívott,
 És, nem becsülve túl magam, reám
 Szolgálatuknak tisztos díja várt.
 Hanem miattad mind ezt feledém;
 S a változásnak eredményeként
 — Mely szívem gyors határozatát követte —
 Sorsosaid közt foglalék helyet.
 Sem közönyöd, sem más ezer eset
 Nem ingatá meg föltett szándokom'.
 Azóta, tőled hosszasabban el-
 Választva, mintsem egyelőre sejtém,
 Mit sem kiméltem, hogy reád találjak

A véu cigánytő végre fölfedezve,
 Kitudtam tőle sorsodat. E nép
 Pénzért — a melyre nagy szüksége volt.
 S mely elhárítá róla a veszélyt —
 Téged hagyott itt, mint kezest, rabúl.
 Siettem szétszakítani lánczaid'
 S ajkadról hallani parancsodat.
 Te mindamellet bús komoran állsz,
 Holott örömfényt vártam a szemedből.
 Ha elvonultság kellemesb neked,
 Én harcaimban nyertem annyi zsákmányt,
 Miből Velenczében megélhetünk;
 Vagy hogy ha, mint előbb, világba vágjól,
 Követlek s szívem büszke lesz reá,
 Ha, közeledben, tetszésedre lesz.

Célie. Oly szembe ötlő buzgóságod, ah,
 Hogy hálátlanság volna bút mutatnom;
 És e felindulás az arczomon
 Nem tükrözi most vissza szívemet,
 Nagy főfájásom látszik rajta csak.
 S ha van feletted némi kis hatalmam,
 Halaszd el útunk négy vagy öt napig,
 Mig e gonosz baj jobbra forduland.

Andrés. A meddig tetszik; míg csak el nem
 Hisz minden vágyam néked tetszeni. [üzöd.
 Lakást keressünk, hol kinyughatol.
 E hirdetmény itt ép kézügybe' van.

NEGYEDIK JELENET.

CÉLIE, ANDRÉS, MASCARILLE (svajezi kapusnak öltözve).

Andrés. Ön e lakásnak a gazdája tán?

Mascarille. Szolkáladára, én.

Andrés. S alkalmatos?

Mascarille. Ó jé! nekem fan púdoros szobát;

De nem lehet laksz nálam rossz személy.

Andrés. Hiszem, hogy háza jó hírnévben áll.

Mascarille. Makának lenni itten itegen?

Andrés. Az.

Mascarille. És az asszonsak házas makának?

Andrés. Mit?

Mascarille. Felesék fan, vagy fan húkot asszson.

Andrés. Nem az.

Mascarille. Natyon jó. Fásárolni jött,

Vagy dán a dörvinszégnél fan berelsz?

A ber fan nem jó; fucs sok pízedet;

Üdvégý is tolvaj, píró is lopik.

Andrés. Nincs semmi dolgom vélök.

Mascarille.

Ah, kis-

Fizet sítalnyi, fárost látni mek?

[ászont

Andrés (Céliehez). Hagyjuk beszélni, mindjárt

Az öreg asszonyt küldöm, s a kocsit

[itt leszek.

Egy úttal visszarendelem.

Mascarille.

Nini!

Petek fan ifjaszonka?

Andrés.

Feje fáj.

Mascarille. Nekem fan jó por, sajt s fan
[finom;

Tesik, tesik csak asz én hászpa pe. (Bemennek).

ÖTÖDIK JELENET.

LÉLIE (egyedül).

Bármint hevül is nyugtalan szivem,

Szavamat adtam, várakozni kell.

Mást hagynom tenni, s nézmem itt henyén,

Mit rendel isten majd sorsom felett.

HATODIK JELENET.

ANDRÉS, LÉLIE.

Lélie. (Andréshoz, ki a házból jő). Tán keresett ön
[valakit e házban?*Andrés.* Egy bútorzott lakást béreltem itt.*Lélie.* Hisz ez a ház atyám tulajdona,
Szolgám lakik ben s őrzi éjen át.*Andrés.* Azt nem tudom, de bérbe hirdetik.

Olvassa.

Lélie. Ugy van. Ez csodálatos.

Ki függeszthette ki, s vajon miért?

Lelkemre, megvan! Ugy van, úgy, ez az!

Nem is lehet más mint a mit alajtok.

Andrés. Szabad kérdezniem, mi lehet ez ok?

Lélie. Mindenki mástól örzeném e titkot,
De önt nem érdekelvén, közlöm azt.

E hirdetmény itt kétségen kívül

— A mint gyanítom legalább — nem is

Lehet más, mint a mondott szolga műve;

Egy új cselének finom szála tán,

Hogy birtokomba ejtsen egy cigány lyányt,

Ki elbűvölte szívemet, s a ki

Többször kisíklott már kezem közül.

Andrés. Nevét nem tudja?

Lélie.

Célie.

Andrés.

Ah miért

Nem mondta mindjárt? Én fölmenthetém

Tervének minden gondjai alól.

Lélie. Ah, ismeri?

Andrés.

Ép most, e pillanatban

Vettem meg őt.

Lélie. Mit hallok? Ez csodás.

Andrés. Nem kelheténk még útra, mert beteg,

Eme lakásban helyezém el őt,

S nagyon örülök, hogy ez alkalommal

Megtudhatám, mily czélja van vele.

Lélie. Ah, részesít az óhajtott örömben?

Be fog? *)

*) Vous pourriez ? t. i. mutatni vagy vezetni? mit

Andrés (az ajtón zörget). Azonnal, kész szolgálata-
[gálatára.

Lélie. Mit mondjak? Oh, mint háláljam meg ezt?

Andrés. Oh, hagyj' a hálát, nem fogadom el.

HETEDIK JELENET.

LÉLIE, ANDRÉS, MASCARILLE.

Mascarille (félre) Jaj, nem az én veszett gaz-
Előre érzem már az új csapást. [dám-e az?

Lélie. Ki ismerné meg e bolond ruhában?

Jöjj, *Mascarille*, ép jókor érkezel.

Mascarille. Én pécsülédes emper, nem Maque-
Nem atni én el asszon, sem leán. [rille,*)

Lélie. Lelkemre, kedves! furcsa szóhabarcs!

Mascarille. Mehetsz tolkára, enkem nix nefess!

Lélie. Jó, jó, elég már! Látod, én vagyok.

Mascarille. Vidjen asz ertek, én neket nem
[ismersz.

Lélie. Ne alakoskodj' már, rendén ügyünk.

Mascarille. Ha nem tofább mensz, atok einsz
[fejettepe.

Lélie. Nem kell a német álcza már, ha mou-
Megegyezénk, s jósága tett adóssá. [dom.

Andrés kitalálván, szolgálatkészen belevág; Lélie azt hiszi, csakugyan óhajtságát akarja teljesíteni, azért folytatja hálálkodását. P. E.

*) Lefordíthatlan szójáték: maquerille = kerítő. P. E.

A mire vágytam, tőle megnyerém ;
Mitől se tarthatsz, semmi ok reá.

Mascarille. Ha ily szerencsés a megegyezés,
Le a kapussal, újra én leszek.

Andrés. E szolga hévvel jár el érdekében.
Jövök azonnal, várjon itt reám.

NYOLCZADIK JELENET.

LÉLIE, MASCARILLE.

Lélie. Mit mondasz hozzá ?

Mascarille. El vagyok bűvölve,
Hogy fáradalmunk ily jó véget ért.

Lélie. Te vonakodtál levetközni, és
Elhinni nékem ezt az eseményt.

Mascarille. Ismerve önt, megrémültem biz én,
S e fordulat még most is meglepő,

Lélie. De valld be végre, hogy jól működém,
Hogy helyre hoztam eddigi hibám',
S enyém a jó vég minden érdeme.

Mascarille. Nagyobb volt szerencséje, mint esze.

KILENCZEDIK JELENET.

CÉLIE, ANDRÉS, LÉLIE, MASCARILLE.

Andrés. Nem ez a hölgy az, a kiról beszélt?*Lélie.* Ah, van-e nálam boldogabb halandó?*Andrés.* Adósa lettem, jót tett ön velem,

Vétkezném, hogy ha meg nem vallanám;

De drága volna e jótétemény,

Ha szívem árán kén' megváltanom.

Itélje meg, mit érhet ennyi báj:

S ezt adjam önnek tartozásomért?

Oh ön nagylelkü, nem kívánja ezt.

Adieu! néhány nap mulva utazunk.

TIZEDIK JELENET.

LÉLIE, MASCARILLE.

Mascarille (miután dalolgatott). Nincs semmi ked-

[vem, s mégis nevetek.

Szép egyezés volt, önnek adja Céliet!

Hm! rám se hallgat?

Lélie. Már e sok! Nem is

Kérlek tovább, hogy légy segítségemül.

Én áruló, eb, rút bakó vagyok,

Méltatlan gondra, tette képtelen.

Tovább ne fáradj ily nyomoruért,
 Ki nem méltó, hogy boldoggá tegyék.
 Ily oktalanság s ily csapás után
 Csak a halálra támaszkodhatom.

TIZENEGYEDIK JELENET.

MASCARILLE (egyedül).

Ez a valódi eszköz czélhoz érni!
 Az öngyilkosság van csak hátra, hogy
 Megkoronázza balgaságait.
 De a hibáin érzett boszusága
 Híjába ment fel gondtul és segélytől:
 Én, ellenére is, szolgálom őt,
 S ros szellemén még győzelmeskedem.
 Több a dicsőség ott, hol több a gát,
 És a nehézség, mely küzd ellenünk,
 Diszító komornája az erélynek.

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

CÉLIE, MASCARILLE.

Célie (Mascarillehoz, ki néhány szót mond neki
 [halkan]).

Mondhatsz akármit s bármi czélotok,
 E késelemtől nem sokat reménylek.

Meggyőzhetett az eddigi siker,
Hogy még az egyezéstől távol állnak.
S mondtam neked már, hogy az én szívem
Nem sérthet egyet meg a másikért.
Különböző láncz egyaránt csatol
Mindkettejökhöz egyenlő erővel :
Ha Lélíehez von szerelem hatalma,
Viszont Andréshez régi hála fűz,
És ez nem enged, titkos gondolattal
Olyat kívánnom, a mi bántaná.
Ha már lelkembe nem fogadhatom,
S nem koronázza vágyait szívem :
Azért, mit értem tett, megvárhat annyit,
Hogy mást ne válaszszak, megvetve őt ;
És vágyaimnak szabjak oly határt,
Mint az övének, mely értem hevül.
A kötelesség állja el utunk ;
Itéld magad meg, mit remélhetünk.

Mascarille. Az akadályok, aggasztók, igaz,
És én csodát mivelní nem tudok ;
De megkísérték minden lehetót :
Megmozditom a földet és eget,
Mig nem talállok üdvös eszközökre.
Megmondom aztán, mit csinálhatunk.

TIZENHARMADIK JELENET.

HIPPOLYTE, CÉLIE.

Hippolyte. Mióta itt vagy, e város hölgyei
Méltán vádolják tolvajnak szemed.
Meghiúsítod hódításaik,
Kedveseik mind érted hűtlenek:
Nem szabadúl meg egyikök sem a
Bűbájtól, melylyel őket megvered;
És száz szabad szív lánczaidra fűzve,
Mi veszteségünk, s téged gazdagít.
Magam részéről nem panaszlánám
Te ritka bájid korlátlan hatalmát.
Ha kedvesimből, kik hozzád csapának,
Vigasztalóul egy is megmarad;
De mind elcsalni emberség nekül:
Ez csúnyaság, s panaszra jogosít.

Célie. Mily udvarias vagy gúnyaidba' lám!
De kérlek, kissé légy kiméletesb.
Több önbizalma van saját szemednek,
Önön varázsát biztosabban érzi
Mintsem hogy ily aggódás bántaná.

Hippolyte. Szóval se mondtam én pedig olyast,
Mi meg nem fordult minden agyba' már.
S nem is említve mást: Léliet s Leandert
Vajon nem Célie ingerelte lánggra?

Célie. Ha ily vakságba estek, azt hiszem.
 Könnyű vigaszt lelsz vesztességökön,
 S találsz bizonynyal olyan szeretőt,
 Ki ily rossz választásra képtelen.

Hippolyte. Ellenkezőleg, úgy találom én:
 Szépséged oly nagy értékű, hogy az
 A hűtlenségre ad elég okot,
 S kimentí mind, a kiket elragad.
 Leander lángját nem kárhoztatom,
 A melylyel irántam lett esküszegő.
 Harag s gyűlölet nélkül ölelem,
 Kit vissza hozzám csak atyám hatalma
 Térített.

TIZENNEGYEDIK JELENET.

CÉLIE, HIPPOLYTE, MASCARILLE.

Mascarille. Ujság, meglepő eset,
 A mit önöknek hirdet ajakam.

Célie. Mi az?

Mascarille. Hallgasson; ime vége van . . .

Célie. Minek?

Mascarille. Egy igazi komédiának.
 A vén cigánynő néhány percze

Célie.

Nos?

Mascarille. Gond nélkül ép a nagy piacra
 Midőn egy más nő, vén, töpörödött, [ment,
 A ki sokáig sandalíta rá,
 Rikácsoló hangon szitkozódni kezd,
 Jelt adva ezzel a dühös csatára,
 A melyben tör, muskéta, nyíl helyett
 Négy száraz cséplő járt a légbe fent,
 Tépvén a húsból azt a maradékot,
 Mit csontjokon még az idő hagyott.
 Nem hallszik más mint: farkas, eb, lotyó;
 A fejkötőjük ott repült a téren,
 Fedetlen hagyva két kopasz tököt.
 A rémülésbe sok kaczaj vegyült,
 Andrés, s Trufaldin, meg más nagy csoport
 A lármahangra oda sietett.
 A szétválasztás nagy időbe telt,
 Olyan erőt vett rajtok már a düh;
 De, hogy mindkettő, a vihar után
 Takarni kezdte feje szégyenét,
 S mindenki kérde, mi a harcz oka?
 Az, a ki kezdte a marakodást,
 Habár igen nagy indulatba' volt,
 Trufaldin úrra hosszan rámeredt.
 »Ön az — kiáltja — ha nem csal szemem.
 »Hallottam én már, hogy elrejtve itt
 »Lakik. Oh mily boldog találkozás!
 »Igen, Zanobio Ruberti ur!
 »A szerencse akkor hozza ép elém,
 »Midőn itt érdekében küzködöm.

- »Mikor családját Nápolyban hagyá,
 »Karomban hordozgattam a leányát;
 »Hisz én dajkáltam s négy éves se volt,
 »Már csupa kellem, csupa báj vala.
 »Ez, a kit itt lát, ez a rút banya
 »Hozzánk a házba el-eljárdogált,
 »S ellopta kincsem. E csapás után
 »Oly fájdalom vett a nején erőt,
 »Hogy életét is ez rabolta el.
 »Én meg remegtem ön dühétül, a
 »Mért hogy kezemből tünt el a leány,
 »És mind a kettőt holtnak hirdetem.
 »De most im ráismertem a banyára:
 »Fel fogja fedni, hogy mi lett belőle!«
 És a Ruberti névre, melyet e
 Beszédje közben többször említett,
 Andrés, kinek az arca változott,
 A meglepett Trufaldinhoz imígy szólt:
 »Hogyan? hát végre könyörült az ég,
 »Hogy feltaláljam, kit oly rég kerestem!
 »Kit láttam is már, még sem ismerém,
 »Vérem forrását, létem kútfejét!
 »Horace vagyok én, a fia, atyám!
 »Hogy öröm, Albert a szemét behúnyta,
 »Éreztem nőni vágyakat szivemben;
 »S elhagyva Bolognát, s a tanulást,
 »Hat éven át mind más-más helyt bolyongtam,
 »Hová a tudvágy ép elhányt, vetett.
 »Egyszerre titkos kívánság fogott el

»Látnom hazámat s az enyéimet.
 »De ah. Nápolyban nem találtam önt,
 »Sorsárul is csak zagyva hir keringett.
 »Felhagyva sívár kutatásaimmal,
 »Velenceze lett bolyongásim határa.
 »Igy éltem eddig, mit sem tudva mást
 »Egész házunkról, mint csupán nevét.«
 Önök ítéljék meg, hogy ez alatt
 Mily érzelmek közt hányatott Trufaldin.

S hogy félbehagyjam, a miről utóbb
 Úgy is lesz módjok tudomást szerezni :
 A vén cigánynő vallomásira
 Trufaldin önt lányául ismeri ;
 András a bátyja ; s minthogy a hugát
 Többé nejéül nem veheti el,
 Egy hálatartozás rovásaként
 Uramnak kérte, s kapta meg kezét.
 Öreg urunk is ott volt ép jelen,
 A házasságba beleegyezett ;
 S hogy teljes legyen a családöröm,
 Az uj Horacének lányát jegyzi el.
 Lássák, egyszerre mennyi esemény !

Célie. Eláll szemem, szám, oly rohanva jött.

Mascarille. A két hősnőt kivéve, jönnek is.

Azok pihennek a babérukon.

Leander is jön, az ön atyja is ;

Én értesítem most az uramat.

Midőn legtávolabb hiszi a czélt,

Az ég — javára — mily csodát mivelt ! (El.)

Hippolyte. Ez örömmámortul elmém oly zavart
 Hogy ensorsom sem rázhatná meg így.
 De már érkeznek.

TIZENÖTÖDIK JELENET.

TRUFALDIN, ANSELME, PANDOLFE, CÉLIE, HIPPOLYTE,
 LEANDRE, ANDRÉS.

Trufaldin. Lyányom!

Célie. Ah, atyám!

Trufaldin. Tudod már, mily kegyes hozzánk
 [az ég?

Célie. Most értesültem e csodáruul ép!

Hippolyte (Leandrehez). Hijába mentegetné láng-
 Ha szememmel látom azt, miről beszél. [jait,

Leandre. Kegyes bocsánat, a miért esengek.

Az ég tanúm, hogy megtérésemen
 Több részt vett szívem, mint atyám szava.

Andrés (Céliehez). Ki hitte volna, hogy e tiszta
 Egykor természetellenes leszen? [láng

De benne annyi tisztelet vegyült,
 Hogy csak kevésbé kell lohasztanom.

Célie. Szememre hánytam, mint hibát, magam-
 Hogy csak becsülést érezett szívem: [nak,

Nem tudhatám, mily nagy hatalmu gát
 Tartott fel a sikamlós, kedves úton,

S mi fordítá el szívemet a lángtól,
Melyet az érzék befogadni kért.

Trufaldin (Céliehez). Mit mondasz ahhoz, hogy
[alig ölelve,

Már elveszíttni újra kész vagyok,
S az ő fiának elígértelek?

Célie. Azt, hogy felettem ön rendelkezik.

TIZENHATODIK JELENET.

TRUFALDIN, ANSELME, PANDOLFE, CÉLIE, HIPPOLYTE, LÉLIE,
LEANDRE, ANDRÉS, MASCARILLE.

Mascarille (Léliehez). No lássuk, birja-é elron-
Ön ördöge most a biztos sikert? [tani
És az elért boldogság ellen is
Fog-é képzelme fegyverkezni még?
A beláthatlan sors kegyelme, im,
Betölti vágyát: Célie az öné!

Lélie. Ah, higyem-é, hogy a hatalmas ég . . .

Trufaldin. Hihetd, kedves vőm . . .

Pandolfe. Megnyugodhatol.

Andrés (Léliehez). Leróttam ezzel tartozásomat.

Lélie (Mascarillehoz). Meg kell, ezerszer kell
Ah örömembe . . . [öleljelek.

Mascarille. Jaj! csak csöndesen.

Ah, szinte megfojt! Féltem Céliát,

Ha őt is ily erővel simogatja.
Ily ölelés megviseli az embert.

Trufaldin (Léliehez). Már tudja, mily boldoggá
[tett az ég,

S mivel mindünknek e nap nyujt gyönyört,
Ne is váljunk el, a míg vége nincs,
S az ő atyját is hívassuk közénk.

Mascarille. El vannak látva mind. Nem volna
Ki Mascarillet látná el, a szegényt? [lyány,
Mindenkinek van, lám, valakije,
Csiklandoz ám az étvágy engem is.

Anselm. Az én gondom lesz . . .

Mascarille. Jó. A kegyes ég
Adjon fiúkat, s apjok mink legyünk!

A
KELLETTLENEK.

VIGJÁTÉK HÁROM FELVONÁSBAN.

FORDITOTTA

KEMÉNY KÁROLY.

A KIRÁLYNAK.

Felség!

Egy jelenettel toldom meg darabomat: mert van-e alkalmatlankodóbb ember, mint a ki könyvet ajánl. Felségednek e részben több tapasztalása van, mint bárki másnak országában, hisz' az ajánló levelek dühének nem mától fogva ostromtárgya. De, jól lehet én is követem a mások példáját, s magam is azok közé állok, a kiket kicsúfoltam, mégis merem mondani mindenkor, hogy én ezt nem annyira azért tettem, hogy könyvet nyujtsak, mint hogy alkalmam legyen hálámat kifejeznom felségednek a darab sikeréért. Én e sikert, felség, mely fölülmulta várakozásomat, nem egyedül azon dicsteljes kedvezménynek köszönöm, melylyel felséged előre megtisztelé darabomat, a mi oly igen maga után vont mindenek kedvezését; hanem azon parancsnak is, hogy nekem abban a kelletlenek jellemét színre hozni adá, s ahhoz még az eszméket is felséged jósága maga nyujtá nekem, a mi általában a mű legszebb részének ismertetett. Meg kell vallanom, felség, hogy én soha semmit nem késziték oly könnyen, sem oly gyorsan, mint e helyet, a hol felséged parancsolt dolgoznom. Kész öröm

volt az rám, felségednek engedelmeskednem, mi sokkal többet ért nekem, mint maga Apolló és mind a múzsák; s ezzel elismerem azt, hogy én képes volnék egy egész szinpadot kielégíteni teljesen, hasonló vezényszók által sugallva. Azok, kik magas rangban születtek, kecsegtethetik magokat a tisztelettel, hogy felségednek szolgálhatnak a nagy hivatalokban; de rám nézve az egész dicsőség, mire törekedhetem, csak az, hogy vidámíthatom. Becsvágyam netovábbja ez, s én azt hiszem, hogy némi tekintetben nem haszon nélkül él Frankhonban az, a ki királyának felvidítéséhez valami módon járul. Ha engem a siker nem követne ebben, az bizonyára nem az én buzgalmamnak, vagy igyekezetemnek hibája volna, hanem egyedül egy balvégzetnek, mely elég gyakran a legjobb szándékot követi, s a mi által kétségtelenül a legérzékenyebben sujtatnék

Felségednek

legalázatosabb, legengedelmesebb és leghidegebb szolgája:

Moliére.

ELŐSZÓ.

Soha szinpadon vállalat oly rögtönzött nem volt, mint éppen ez; s én azt hiszem, egészen új dolog az, hogy egy szindarab két hét alatt szülemlett, készült, elfogadtatott és előadatott. Nem azért mondom ezt, hogy kérkedjek a rögtönzéssel s hogy abban dicsőséget keressek; hanem csupán, hogy megelőzzek bizonyos embereket, kik azt mondhatnák, hogy én nem öleltem fel itt minden nemét a fölmerülő alkalmatlankodóknak. Tudom, hogy azok száma nagy, úgy az udvarnál mint a városban, és hogy epizodok nélkül bizvást összeállíthattam volna e tekintetben egy öt felvonásos vigjátékot bőven, és anyagom még akkor is maradt volna. De azon kevés idő alatt, mi szolgálatomra állott, lehetetlen volt nekem valami nagy tervbe kapnom, és sokat álmodoznom személyeim megválasztása és tárgyam felosztása fölött. Összebb vontam tehát magamat, csak egy kis számát érintendő a kelletleneknek, s előkaptam azokat, a kik legelőbb eszembe ötlöttek s a kiket legalkalmasabbnak véltem a felséges személyek mulattatására, kik előtt meg kelle jelennem; és hogy mindezeket mielőbb egybefűzzem, megragadtam a legelső fonalat,

a mely kezem ügyébe akadt. Nem szándékom vizsgálni most, ha vajon mind ez jobban nem lehetett volna, s hogy mind azok, kik ott mulattak, jogosan nevettek-e? Majd eljő az idő, hogy megtegyem megjegyzéseimet a darabok fölött, a miket irtam s nem esem kétségbe, hogy valamikor ki fogom mutatni, hogy én is, mint bármi nagy szerző, tudom idézni Aristotelest és Horáczt. E vizsgálatot várva, a mely talán be sem következik, nagyon is alávetem magamat a közönség ítéletének; mert én ép oly nehéznek tartom harczolni oly mű ellen, mit a közönség helyesel, mint védeni egy olyat, mit elítél.

Nincs senki, ki ne tudná, mily örömyilatkozat számára készült e darab, hisz ez ünnep oly hangos volt, hogy nem szükség arról szólanom; de nem lesz fölösleges pár szót mondanom itt a díszletekről, melyekkel elegyítettett e mű.

A terv az volt, hogy ballet is adassék, s miután csak kevés kitünő tánczos volt kéznél, bajos vala a ballet egyes szakaszait egymástól elkülöníteni, s az a vélemény került felszínre, hogy azok a darab felvonásközeibe osztassanak be a végett, hogy e közök időt engedjenek ugyanazon tánczosoknak más-más ruhában lépni föl. S hogy e kitöltések által a darab fonala se zavartassék meg, az a megállapodás jött létre, hogy azok a lehető legszorosabban a tárgyhoz csatoltassanak és így a ballet s a darab egy egésznek képezzenek; de mivel az idő rövid volt s mert mind ezt nem egy fej rendezte csupán, lehet,

hogy a ballet némely helyei nem illenek bele oly természetesen a darabba, mint mások. Bármint legyen is, vegyülék ez, mi új a mi szinpadainkon s a minék némi tekintélye a régiéknél kereshető; de mert azt mindenki kellemesnek találta, eszméjeül szolgálhat más műveknek, melyek több kényelem mellett lesznek kidolgozhatók.

Mindenek előtt, a mint a függöny fölvonatott, a színészek egyike — mint önök mondhatnák nekem — polgári öltözetben megjelent a szinpadon s a meglepetés kifejezésével a király felé fordulva, bocsánatot kért a rendetlenségért, hogy ő csak egyedül látható ott, s az idő és színészek hiányában nem nyújtható ő felségének oly élvezet, a melyet várni látszott. Ugyanazon időben a húsz természetes szökőkút közepett megnyilik a kagyló, a mit mindenki látott, s a kellemes najád, mely abban megjelent, kilépvén a szin elejére, lelkes hangon mondá el a költeményt, melyet Pellison úr készíté s mely prologul szolgál.

P R O L O G.

(Kert, szobrokkal és több szökőkúttal.)

Egy najád.

(Kagylóban, kiemelkedvén a vizből.)

Lágy, mély lakomból hozzátok, halandók,
Meglátni e szép helyre jöttem ím
A föld övén a legnagyobb királyt.
Kell-é, az ő kedvéért, hogy a szemnek
A föld, a viz új látványt nyújtson itt?
Egy szó, egy gondolat — mi sem lehetlen
Neki. Maga már ő egy látható csoda.
Országá oly dús, annyi színcsodában!
A földkerekek mind nem irigyl-e?
Ifju, győzelmes, nagy, éber, okos;
Lágy mint kemény, hatalmas mint igaz,
Kormányzani honát s önvágyait;
Nemes munkán nemes gyönyört lelő,
Jogos tervét nem tévesztő soha,
Kész mindig mindent látni, hallani.
Ki így: tehet mindent, csak merjen és
Vágyára semmit nem tagad meg ég;
E szobrok járnak, s ha Lajos parancsa az,
E fák beszélnek jobban mint Dodonán.

Tövük lakói, alsóbb istenek,
 Lajos akarja föl, föl! keljetek —
 Példám lássátok — néki tetszeni!
 Hagyjátok kis időre köz-alaktok,
 S jelenjete meg e nézők előtt
 Ez új színen — annyi igaz lakók.

(Több dryad, faunoktól és szatiroktól kísérvé, kilép a szobrokból és fákból.)

S ti, gondja népének: kedves tanulmány,
 Vitéz-baj, királyi aggodalom,
 Hagyjátok őt, s túrjátok perczre, hogy
 Nagy szíve az örömnék éljen itt.
 Holnap hiszen ujult erővel
 Látjátok itt a sulyos terh alatt,
 Hová esengő szótok hívja őt:
 Látni a törvényt, osztani a jót,
 Tanácsival előzni vágyatok.
 Kezén hordván egy világ békejét,
 Önyugtát tépve bár, csak birja azt a nép
 Ma hát, ma minden kedvét töltse itt
 S keljen öröme keltni perczeit.
 Te meg, kelletlen had, most félre állj;
 S ha mégis kell, hogy lásson a király,
 Úgy az legyen csupán — s ezt ne felejtse —
 Hogy örömét fokozva, kedvre keltsed.

(A najád elvezeti magával, a darab számára, egy részét a földidézett szellemeknek, mialatt a maradék tánczra kerekedik tábori-sip szónál, mely hegedüszóba olvad).

SZEMÉLYEK.

DAMIS, Orphise gyámja.

ORPHISE.

ÉRASTE, Orphise kedvese.

ALCIDOR,

LISANDRE,

ALCANDRE,

ALCIPPE,

ORANTE,

CLIMÉNE,

DORANTE,

CARITIDES,

ORMIN,

FILINTE,

LA MONTAGNE, Éraсте inasa.

L'ÉPINE, Damis inasa.

LA RIVIÈRE és két más inasa Éraстенak.

Történik Párisban.

ELSŐ FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

ÉRASTE, LA MONTAGNE.

Éraste. Oh, vaj mi jegy alatt születtem, ég!
Hogy untalan öl engem itt e nép!
A sors, úgy látszik, rám huszítja mind,
S mindennap új nemét látom megint.
De a mai! ehhez nincs fogható:
Már azt hittem, hogy le sem rázható.
S százszor megátkozám a balga kedvet,
Mely elkapott, hogy a színházba menjek,
Hol, gondolám, vidúlok — s oh, én veszni tért!
Megszenvedtem haj! minden bűnömért.
De el kell mondanom mind ezt neked,
Mert a harag még dúlja keblemet.
Benn — égtem már, hogy legott hallhatom
A darabot — dicsérték azt nagyon.
Elkezdik. Néz mind, hallgat csendesen,
Egyszerre egy rekedt hang megrecsen.
Egy ember ront be lobbál, sebtibe,
S kiált: Hé! gyorsan, egy széket nekem ide!

S nyers zajával a házat felabajgva,
 A művet legszebb pontján megzavarja.
 Oh, sokszor megpirított nemzetem!
 Nem leszel-é okos már sohasem?
 Mondok, s kell-é, hogy ily úton hiven
 Magunk játszuk magunkat nyílt színen?
 S igazoljuk otromba tettek által
 A mit a szomszéd rólunk szerte már vall?
 Mig én a vállam vonogattam ott,
 A játszóok folytaták a darabot;
 De az, leülendő, uj zajba árad,
 S nagy léptekkel végig járván a házat
 — Bár oldalt jobb kényelmét lelheti —
 Székét elől középre helyheti;
 S széles vállát hogy szétterjeszti, szint
 Fél parter előtt elfedi a színt.
 Morgás kél. A szégyen arcunk eszi;
 De ő, megülve, számba sem veszi.
 S maradna a hogy elhelyezkedék,
 Ha búmra én rám nem veti szemét.
 — Ah, marquis! szól, nálam vevén helyet,
 Hogy vagy, hogy? Engedd, hadd öleljelek!
 Pir önté el e perczben képemet,
 Hogy látják, ismeröm e szélkelep.
 Az volt kicsit. De vannak emberek,
 Kik erővel ismernek szerfelett
 Kik köszöntvén, tüdnöd kell csókjokat,
 S ajkuk bizvást csak t e-nek szólogat.
 Ez nyomba száz üres kérdésbe kap,

S hangosabban mint a kik játszanak.
 Átkozza mind. Én meg, hogy visszatartsam,
 Hallgatni szeretnék, mondom, de halkan.
 — S te még nem láttad ezt? Ah, istenemre!
 Mulattató, hidd, s én csak értek ehhe';
 Tudom mi a jó mű, s Corneille, ha kell,
 A mit ír, mind nekem olvassa fel!
 S ott helyben a darabot röviden
 Színt színre kezdi vázolni nekem.
 S még a sorokat is, a mi eszébe jött,
 Fenhangon mondja a játszók előtt,
 Hijába küzdtem, csak hajtá szele,
 S a végnél jó előbb már fölkele.
 Mert ez uri faj, hogy a gavallért adja,
 Főkép a megoldást meg nem hallgathatja.
 Hálát adék égnek, s hívém jogon
 A víg darabbal véget ér kinom;
 De mintha minden ment vón' emberül,
 Ez ember új széllel mellém kerül.
 Elmondja hős tetteit, erényeit.
 Felhossa lovait, viszonyát, érdemét;
 Fecseg kegyről az udvarnál merészen,
 S szolgálatát ajánlja már egészben.
 Bólintva köszöntöm váltig, s lesem,
 Hogy megszökhessen tisztességesen.
 Ám ő mozdulni látva engemet,
 Menjünk, mond, a nép már elszéledett.
 Vontatva engedek; azonban ő:
 — Jer, kocsim vár alatt, hívjuk elő!

Pompás egy mű! s nem egy pair s herczeg
 Mintáját vette. hidd el! ekkép henczeg.
 Én hálálom, s hogy váljak tőle már :
 — Uram, mondom, rám hon lakoma vár.
 — Ah, úgy hát én veled megyek,
 S maradjon a herczeg, ki meghivott.
 — De asztalom durvább, hogy sem ahoz
 Ily embert hívni merjek, szóm haboz.
 — Én bókra, válaszol, úgy sem születtem,
 S megyek csupán, hogy fecsegjünk mi ketten ;
 Ugy is unom e nagy ebédeket.
 — De ha várják, mondom, ez sérelmet kelet.
 — Te tréfálsz, marquis, 'sz mi ismerjük egymást.
 Aztán teveled lenni édesebb, lásd.
 Szidtam magam, bú ette lelkeket,
 Mentségemnek, hogy ily rút vége lett.
 S nem tudtam immár mihez kapjak, füljek,
 E gyötrő kinből hogyan meneküljek :
 Midőn egy pompás fogat hirtelen,
 Elől, hátul csatlóssal rakva fen,
 Vad robajjal elénk csavarodik
 S abból ki egy finom uracs szökik.
 Nagy lobbal ott ez, és az én mihasznám
 Egymásba omlik, köz botrányt okozván.
 S mig mind a kettő így nyakig merülve
 Az udvariasság árjába dűle :
 Én csendben szótalan elosonék,
 A kint soká magammal vonva még,

S átkozva a hitványt, kinek lehe
Itt, légyottom fosztójává leve.

La Montagne. A bú a lét édjébe hintve nyit,
S ki mint szeretné, sok nem úgy megy itt.
Terhét az ég mindenre kéri ki,
S e nélkül már túlboldog vón kiki.

Éraste. A legnagyobb teher mégis ma rám,
Ki tartja kedvesem, Damis, a gyám,
Ki reményem, mit ő nyújt, egyre irtja,
S az angyalnak, hogy lásson, szinte tiltja.
De félek, hogy az óra már lejárt,
S Orphise reám itt e fásorba' várt.

La Montagne. A légyott-óra nyúlósb rendesen
S nem járhat perczre épenségesen.

Éraste. Igaz; de reszketek, s ah! nagy szerelmem
A semmin is bünt lát e kedves ellen.

La Montagne. Ha e nagy láng, a mit ön érez
A semmin is már bünt lát tárgya ellen: [bennem,
A tűz viszont, mely benne gerjedez
Mindent, mi bűn, önben semmibe vesz.

Éraste. De mondd, hiszed, hogy ő engem szeret?

La Montagne. Ég! s ebben még kétkedni is lehet?

Éraste. Az épen a baj itt, hogy ím e részben
A kigyult szív csak ritkán hisz egészen.
Fél, hízeleg magának, s annyi gondban,
Abban nem hisz ép, mit óhajt legjobban.
De lássuk, hol hát ez a ritka szépség?

La Montagne. Uram, gallérja kioldódzott kisség.

Éraste. Mit sem tesz.

La Montagne. Várjon csak, hadd igazítsam.

Éraste. Uf! megfojtasz, golyhó. Hagyd úgy a

La Mont. Engedje megfésülnöm. [mint van.

Éraste. Ah, esetlen!

'Sz fülem téped le a legjobb esetben.

La Montagne. Nadrága is . .

Éraste. Nagyon is gondos

La Montagne. Hisz gyűrött mind. [vagy.

Éraste. Legyen az,

[mondom, s hagyj!

La Montagne. Engedje meg hát legalább, esen-
Poros kalapját egy kissé levernem. [gem.

Éraste. Verd hát, ha már ezt el kell tünnöm

La Montagne. S így akarná viselni [nyiltan.

Éraste. Siess hát. [tán a mint van?

La Montagne. No'sz ez volna szép ugyan.

Éraste. Elég már.

La Montagne. Csak szem türelmet, uram.

Éraste. Ez megöl.

La Montagne. De hol is bujkált vele?

Éraste. A kalappal kész sohsem leszel-e?

La Montagne. Itt . . .

Éraste. Add hát.

La Montagne (földre ejti.) Jaj!

Éraste. No megadtad

Most mehetek . . . Hogy a láz törne ki! [neki.

La Montagne. Engedje még egyszer . . .

Éraste. Hadd és

Pokolba minden lommal, mint te vagy, [szakadj

Ki urát így kinozza, ülteti.
 Adván, hogy a szükségest sürgeti!

MÁSODIK JELENET.

ORPHISE, ALCIDOR, ÉRASTE, LA MONTAGNE.

(Orphise a szín hátulján keresztül megy, Alcidor karját
 nyújtja neki.)

Éraste. De nem Orphise az ott? Ő jön, igen.
 Hová siet vaj? és kivel megyen?

(Köszönti, az elhaladva visszatekint.)

HARMADIK JELENET.

ÉRASTE, LA MONTAGNE.

Éraste. Hogyan! ő hát e helyen? s elsiet,
 Tettetve, hogy nem ismer engemet!

Mi ez? mit véljek? Mondd, mit szólsz te erre?

La Montagne. Semmit, uram, hát, hogy ne le-
 [gyek terhe.

Éraste. De az vagy ép, ha nincsen egy szavad
 Most, hogy e kín ily árban rám szakad.

Eszem megáll! Felelj már valamit,

Mit gondolsz? mit tegyek — mondd hamar — itt?
 Beszélj.

La Montagne. Bocsánat, uram, hogyha hallga-
 Szükségest sürgetni nem akarok. [tok,

Éraste. Hallgass, élhetlen! Lódulj és szaladj
Utánok. Lásd, mit tesznek s el ne hagyd!

La Montagne (megy s azonnal visszajön.)

Messzirül kövessem?

Éraste. Ugy.

La Montagne (megy, meg visszajön.) És ne lás-
Avagy a nyomukban gyanítsanak? [sanak?

Éraste. Igen, tedd ezt. Jobb így, ha sejteted,
Hogy szoros parancsomból követed.

La Montagne (megy, meg visszajön.)

S önt itt lelem?

Éraste. Mennykő csapjon beléd,
Te világ terhe, te hitvány cseléd!

NEGYESEDIK JELENET.

ÉRASTE (egyedül.)

Oh, ez mi bú! és ah, mi édesség ott
Ha elmarad ez a végzetes légyott!
Mindent találni hittem kedvezőn,
S szemem szívemnek itt csak kínja lőn!

ÖTÖDIK JELENET.

LISANDRE, ÉRASTE.

Lisandre. E fák alatt látalak messziről,
Kedves marquis, s siettem nyomba' föl.

Hogy elmondjam neked is mielőbb
 A kis tánczdalt, mit szerzék ez előtt,
 Mely elbájol minden művészt, papot,
 S rá vagy húszt már verset is faragott.
 Javam, rangom, módom és tisztességem,
 Országos hirbe hozott máris engem;
 De nem adnám mindért, a mi vagyok,
 Hogy én szerzém, mit im bemutatok.

(Torkát köszörüli.)

Eh, eh . . . Hm, hm . . . Figyelj, kérlek, no most.

(Tánczdalát énekli.)

Mi — hát nem pompás?

Éraste. Ah!

Lisandre. E vég csinos.

(A végét négyszer, ötször ismétli.)

Nos hogy tetszik?

Éraste. Jó. Nincs a kedvem ellen.

Lisandre. S lejtésemben, mérd, nem kevesb a
 Hát még a táncz, az még a gyöngy, remek. [kellem.]

(Dalol, beszél és tánczol egyszerre.)

Nézd, itt a férfi, ott a nő lebeg.

Most együtt; majd oson ez — ahol a . . .

Láttál ily fordulatot valaha?

Ily lejtést, iramlást a szép után,

Kar kart, mellt mellre tűzni szaporán? . .

Mit szólsz ehhez, mi?

Éraste. Mind ez szép nagyon.

Lisandre. A színpad tánczosit csak kaczagom.

Éraste. Azt látni.

Lisandre. S e lejtés?

Éraste. Pompás igen.

Lisandre. Meg akard tanulni íziben?

Éraste. Hitemre! e helyen a hogy vagyok

Lisandre. Jó. Hát legyen mikor te akard.

Ha nálam volna, mit szerzék ujabban,
Olvasnánk s látnánk még különbet abban.

Éraste. Majd máskor.

Lisandre. Pá hát! Fricz, a jó gyerek
Nem látta még ezt, ahhoz sietek.
Mi a zenét mit szerfelett szeretjük,
Fölkeresem, majd eldaloljuk együtt. (Dalolva el.)

HATODIK JELENET.

ÉRASTE (egyedül).

Nagy ég! a rang hát már mindent fedez?
S egy nap száz majmot túrni kötelez?
Mégvárja, hogy bókoljunk ide lent,
S tapsoljuk, nem ritkán, a szemtelent!

HETEDIK JELENET.

ÉRASTE, LA MONTAGNE.

La Montagne. Uram, Orphise maga itt közeleg.
Éraste. Ah, mily maró gyötrelmet érezek!

Szivem csupán szerelmi lángot oszt,
S eszem gyülni kész a szép gonoszt.

La Montagne. Esze, uram, nem kérdi mit lehet?
S a szível egy szerető mit tehet?
Sok igaz ok, habár haragra kelthet,
A szépnek egy szava eloszlat serget.

Éraste. Igaz. S csak e látvány is már ime
Haragom tiszteletté köti le.

NYOLCZADIK JELENET.

ORPHISE, ÉRASTE, LA MONTAGNE.

Orphise. Nagy kedvet, Éraste, nem mutat az
Ittlétem volna tán az, a mi bántja? [arcza
Mi ez hát? mi leli? és mi felett
Sohajthat így, ha itt lát engemet?

Éraste. S kegyed ezt még, kegyetlen, kérdheti?
Mi szívemet halálra égeti!
S nem vallja-é az is gonosznak szertelen,
Hogy teszi, nem tudja, mit tett velem!
Azzal kivel beszélt, szemem előtt
Elmenni . . .

Orphise (nevetve). Hát ezért forrt föl előbb?

Éraste. Kaczagjon, szívtelen, csak kínomom!
Menjen! — E tréfa rosszul áll önnek nagyon.
Tapodni, hálátlan, haj! lángomat,
Tudván, hogy csak önért ég, a miatt!

Orphise. Bizonyynyal itt csak nevetni lehet,
S azt mondni, ön bolond, ha így eped.

Az a kiről szól, távol, hogy szeressem,
Egy kelletlen, a kitől ép menekszem ;
Egy nyilt bolond, azok közül, s unott,
Kik nem tűrnek egy helyben egy nyomot ;
De ránk rontnak édes nyelvvel tele,
S kezök nyujtják, hogy ájuljunk bele !
Czélom rejtő, mondok, sétát teszek,
S ez egész kocsimig kezén vezet.

A kapun ottan kihajtattam gyorsan,
S bejöttem itt, hogy önnel találkozzam.

Éraste. Hitelt szavának, Orphise, adjak-e ?
S komoly-e hozzám csakugyan szive ?

Orphise. Ugyan jó ön, hogy ily szókra fakad,
Mig én itt igazolom magamat.

Én jó bohó ! és ez együgyü épség

Éraste. Oh, meg ne haragudják, büszke szépség !

Vakon hiszem — 'sz uralmát érzem —

Mind azt, a mit mondott kegyed nekem.

Szedjen rá bár egy szegény szeretőt :

Én tisztelni fogom örökre ; sőt !

Tapodja lángom, vonja meg szerelmét,

Tége elém egy másnak győzedelmét :

Megengedem mind isteni kecsének . . .

Meghalhatok, de — sorsot nem cserélek !

Orphise. Szívében hogyha ily érzés honolna,
Én képes volnék . . .

KILENCZEDIK JELENET.

ALCANDRE, ORPHISE, ÉRASTE, LA MONTAGNE.

Alcandre. Marquis, csak egy szóra.

(Orphisehoz.)

Bocsánat, asszonyom, hogy vele e helyen
 Ön előtt titokban szólni merészkedem. (Orphise el.)

TIZEDIK JELENET.

ALCANDRE, ÉRASTE, LA MONTAGNE.

Alcandre. Aggódva bár, de kérlek, édesem,
 Egy ember összetűzött ott velem.
 Nem szeretném elutasítani; sőt
 Nevemben rögtön menj és hívd ki őt.
 Te jól tudod, hogy hasonló esetben
 Én készen állok a legszivesebben.

Éraste (kis vártatva.)

Nem dicsekedni akarok ép, gyarló,
 De előbb voltam hős, tudd, mint udvarló.
 Tizennégy évet szolgáltam, s hiszem,
 Ha lemondok, tisztességgel teszem,
 A nélkül, hogy tán gyávaság ragadna
 Karomra avagy épen jómagamra.
 A párhaj rossz színt vet ránk ide len,
 S a mi királyunk nem báb-fejdelem;

Fékezni tudja a nagyot is karja,
 S a hatalmast, én hiszem, méltán vallja.
 Őt szolgálni, azt szívesen teszem ;
 De nem, ha néki kell nem tetszenem.
 Parancsát én szent törvénynek tudom :
 Keress egy mást s hagyj engem útamon.
 Neked, vicomte, őszintén mondtam ezt,
 S vagyok szolgád minden másban. Mehetsz.
 Isten veled !

TIZENEGYEDIK JELENET.

ÉRASTE, LA MONTAGNE.

Éraste. Ezer meunykő e kelletlen seregbe !
 De vaj hová lett szívem szép szerelme ?

La Montagne. Én nem tudom.

Éraste. Hogy megtudd a
 Menj és keresd ; én várlak e fasorban. [szép hol van,
 (La Montagne el.)

(Májusi népmenet koszorúkkal, virágosan, zenével, tánczczal vonul a színen keresztül. Érasteot kíváncsi sihederek és gyermekek csoportja veszi körül, bámulva, majd élczelve és gúnyolva ; kik elől félre vonul. A táncz végeztével a menet
 . tova halad s a függöny legördül.)

MÁSODIK FÉLVONÁS.

ELSŐ JELENET.

ÉRASTE (egyedül).

Ez únt nép végre eloszolt vajon?
 'Sz szakad e lom itt minden oldalon.
 Futom, s előmbe dül; s ujjabb kinom:
 Kit úgy lesek, találni nem birom.
 Vihar s eső csak mégis tova kel
 S szép holdamat tán nem zavarta el.
 Villámot, ég! ah, annyi jó közt hullajts,
 Hogy pusztuljon mind e tereh, e kullancs!
 A nap már hajlik; meg nem foghatom,
 Hogy még most sem tért vissza inasom.

MÁSODIK JELENET.

ALCIPPE, ÉRASTE.

Alcippe. Adj isten!

Éraste (félre.) Ne neked! Itt már megin!

Alcippe. Ah, marquis, nyugtass meg! Tegnap
 Egy átkos partit veszték — ismered — [pikétben im
 Loránt ellen, kit mindig megverek.
 Eszem veszi azóta e kudarcz.

Patvar vigyen minden játszót, czudart!
 Oh, e csapás, hidd, méltó nyilt panaszra.
 Nekem már csak két ütés kelle, halldsza,
 Annak egy hatvanas. Én kiadok,
 Az üt azonnal s visz nyomban hatot,
 És visszakér. Én, látva, kivagyok,
 Akarva, ütni még nem akarok;
 Veszem tref ászt — csodáld malőrömet —
 Hercz púbot, ászt, nyolczat, királyt, tizet;
 S dobom végül, hagyván a taktikát,
 Karró királyt, dámát és pikk fikát;
 Öt herczemhez még a dámát veszem,
 S quint májort csinálok, bizton hiszem;
 De képzeld! emberem, ászszal helyén,
 Karróból egy nagy sextet tár elém,
 Melyből én dobtam a dámát s királyt.
 Neki azonban hat ütés kellett; no hát
 Ujra élek: 'sz két ütést csak kapok!
 Ez, hét karróval, négy pikket tartogatott;
 S meghíva emezt, engem szer felett
 Zavarba hoz: nem tudtam melyiket
 Tartsam meg a két ász közül vajon?
 S dobva hercz ászt, okosan, gondolom;
 De ő négy trefet a skartban hagyott,
 S én, hat herczemmel, láttam, macs vagyok.
 A nélkül, hogy dühömben erre nyomba'
 Egyetlen egy szót szólni tudtam volna.
 A mennykőbe! fejtsd meg e nagy csapást nekem.
 Hahogy magam nem látom, el se hihetem.

Éraste. E csapásnál nagyobb aligha van!...

Alcippe. Mennykő! lásd hát magad, nines iga-
S eszem ment-é, hogy e baj így kikap? [zam?
Hisz itt a játék, tisztán mint a nap:
Nézd, így áll a dolog a mint adám;
S ez itt...

Éraste. Tudok már mindent, 'sz hallhatám.
S látom, igaz haragod; ám bocsáss!
Nekem még egy kis dolgom volna, lásd.
Isten veled! S nyugodj meg sorsodon.

Alcippe. Ki, én? E kint örökre hordozom!
Villám-csapás nem sujthat vala jobban;
Megyek, hadd lássa ország, világ nyomban!
(Mentében.) Hat hercz! Két ütés!...

Éraste. Oh, vaj hol vagyok,
Hogy itt csupa bolondra akadok!

HARMADIK JELENET.

ÉRASTE, LA MONTAGNE.

Éraste. Ah, mint kísérted szerfelett türelmem!

La Mont. Uram, gyorsabb már, higye, nem le-

Éraste. S valami jó hirt végre hozol-e? [hettem.

La Montagne. Ugy ám! s attól, ki épen mindene.
Sietve üzen önnek valamit.

Éraste. Szivem a szót lesi már szinte... Mit?
Beszélj.

La Montagne. Elmondjam úgy-e szavait?

Éraste. Hogyne? Hamar!

La Montagne. Várjon csak egy kicsit.

Hisz úgy futék, hogy alig lihegek.

Éraste. Kéj az neked, kínozni engemet?

La Montagne. Mivel akarja tudni hát azonnal
A parancsot, mit rám bizott az angyal,
Im hallja . . . S nem dicsekvés e beszéd.
Mig meglelém, ugyan hajtám neszét.
S hahogy talán még . . .

Éraste. Veszsz meg, élhetetlen,
Szátyársággoddal! . . .

La Montagne. Már e tekintetben
Uram, a szenvedélyt kissé talán
Fékezni illik, s a vénség . . .

Éraste. Az ám!

A vénség a te szádou ostoba:
Mert mást fecsegsz mindegyre, te liba!
Nem azt mit kell. Mondd az üzenetet.

La Montagne. Ohajának hogy eleget tegyek,
Orphise uram . . . Egy bogár mász fején.

Éraste. Hadd

La Montagne. Azt üzeni, hogy jelenteném . . .

Éraste. Mit hát?

La Montagne. Találja ki.

Éraste. Nincs kedvem e he-
Tréfálni. [Iyen

La Montagne. Hát: hogy csak e helytt legyen.
Igéri, ő is mindjárt itt terem

Mihelyt néhány vidéki, elkapott
Unott-kopott udvarlón túladdott.

Éraste. Tartsuk meg hát e választott helyünket
S mivel e kegy még kis időt is enged,
Hagyj merengnem. (La Montagne el.)

Szándékom neki pár rimet
Egy dalra irni, mit nagyon szeret.
(Gondolatba merül.)

NEGYESEDIK JELENET.

ORANTE, CLIMÈNE, ÉRASTE.

(a szín egy zugában észrevétlenül.)

Orante. Egész világ nézetem fogja osztani.

Climène. Makacssággal véled ráhajtani?

Orante. Érvem, hiszem, állóbb mint a tied.

Climène. Szeretném, hallanák mindegyiket.

Orante (Érasteot észrevéve.)

De im egy ember, a ki nem tudatlan

S ki majd ítélhet köztünk e dologban.

Ah, marquis, kérem, csak egy szóra, esdem,

Legyen bíránk itt egy csekély esetben,

Egy vitában, mely elfog a fölött:

Mi jelzi hűn az igaz szeretőt.

Éraste. Oly kérdés, min nem könnyü esni át,
S önnek keresni kell ügyesb bírát.

Orante. Nem, ezzel ön hiú dalt kezdene.
Mi ismerjük, hisz hirt ver szelleme,

Mi tudjuk, hogy önt méltán czímezik . . .

Éraste. De kérem . . .

Orante. Szóval, ön biránk lesz itt.

S mit kérünk öntől, az két percz csupán.

Climène (Orantehoz.) Te meglásd, kit kárhoz-
Mert okaim, a milyen igazak, [tass ezután!
Ez úr, hiszem, nekem ád igazat.

Éraste (félre.) Hogy nem tudom rávenni lelke-
Kis szín alatt, elhagyni e helyet. [met,

Orante (*Climène*hez.) Részemről esze szólóbb
[biztatást nyújt.

Hogysen remegjek, ügyem veszni indult.

(*Éraste*hoz.)

Végtére, a szó köztünk: kell-e épen,

Hogy minden szerető legyen féltékeny?

Clim. Vagy hogy tárgyunkat még jobban ki-
[fejtsem :

Féltékeny, vagy a más kellőbb-e? (Orantehoz.)

— Kincsem!

Orante. Én szó nekül emezt védem ma is.

Clim. S vonzalmam ép az elsőé csak is.

Orante. Hitem, hogy szívünk a hőt, mit jelez,
Csak tisztelettel tenni köteles.

Clim. S enyém, hogy vágyunk, ha napfényre kel,
Csak azért van, mert több lángot jelel.

Orante. Igen, de lángot erősben jelez még
A tisztelet sem mint a féltékenység.

Clim. Az az, hogy a szív, mely értünk eped,
Annál égőbb, minél féltékenyebb.

Orante. Fúj! ne mondd, e had hogy igaz sze-
 Ki, szerelemből csupán gyűlöl, kedves; [relmes,
 Ki, minden illem és tisztelet ellen
 Mit sem tekint, csak kelletlen lehessen;
 Kinek kék vére, vad árban kerengve,
 Legkisebb lépten már bünt lát egyszerre;
 Az ártatlant vakságával veri,
 S nyomban a számadást követeli;
 Kik látva rajtunk egy kicsiny bút, árnyat,
 Már nyögnek, hogy az ő miattok támad;
 S szemünkben ha egy-egy kis kedv viraszt,
 Már hiszik, a vetélytárs kelti azt;
 S kik végre, jogot véelve rá, dühökben
 Csak panaszszal gyötörnek ah szünetlen;
 Tiltják még azt is, hogy szívünk legyen,
 S így zsarnokoskodnak saját győzőiken.
 Ohajom: a szeretőt tisztelet
 Hevítse hőn, más mindenek felett;
 Alázatuk így, a midőn nem untat,
 Jobban is jelzi a mi uralmunkat.

Clim. Fúj! ne mondd azt, e had hogy igaz sze-
 Kiben nincs irántunk egy szikra hő, [rető,
 E lágy-meleg, gyöngéd szívlovagok,
 Kik azt hiszik, ők már csálhatlanok;
 Kik nem remegnek vesztünkön s naponta
 El-elalusznak a nagy bizalomba;
 Vágytársaikkal mind jó lábon állnak,
 S kitartásuknak nyílt sorompót tárnak.
 Ily csendes tűz csak forralja a vérem.

Hideg kebel az, a mely nem féltékeny,
 Ohajom az, hogy a szeretőt lángja
 Örök kétségnek hullámain hányja,
 S gyors lob által mutassa fényesen,
 Hogy tiszteli, kiért szive eseng.
 Kinján az ember szinte ujjong ekkor ;
 S ha hűségből tán nyers irántunk olykor :
 A gyönyör, hogy lábunknál látjuk őt
 Kérlelni, mivel megbántott előbb,
 Bú-gondja, hogy kedvünk ellen vala,
 Oly kék, hogy egy kín oszlik általa !

Orante. Ha te kedved csak ily dühben leled,
 Tudom én, hogy ki volna jó neked ;
 S itt helyben is nem egyet ismerek,
 Ki, mint mondják, a verésig szeret.

Clim. Ha néked jó csak, a ki nem féltékeny,
 Neked valót hisz én is tudnék épen :
 Oly szenvedő szerelmű, lanyha szöszt,
 Ki bútlan nézne három' karja közt.

Orante. S most halljuk, uram, hát jelentse ki,
 Előbbre melyik szerelmét teszi ?

(Orphise megjelenik a szín mélyén s Érasteot Orante és
 Clim'ne közt látja.)

Éraste. Mivel szó nélkül nem tágíthatok,
 Egyben mindkettőnek választ adok ;
 És hogy mi kinek kedves, ne gáncsoljam :
 Hőbben szeret az egy, a másik jobban.

Climène. Az ítélet szellemdús, de . . .

Éraste.

Elég!

Quittek vagyunk, s most hadd megyek odébb.

ÖTÖDIK JELENET.

ORPHISE, ÉRASTE.

Éraste (megpillantván Orphiset, elébe siet).

Mint késik, asszonyom! s ah, én mit érzek . . .

Orphise. Ne, oh ne hagyja az oly édes élvezet.

Ugyan mondhatja, hogy soká jövök,

(A távozó Orante és Climènere mutatva).

S itt édeleg még a szemem előtt!

Éraste. Ok nélkül vágya kelni ellenem?

S szememre hányni, mi kín lelkemen?!

Az égre! várjon . . .

Orphise. Hagyjon engem menni — ni!

(A távozókra mutatva).

S fusson azokhoz kedvét tölteni!

HATODIK JELENET.

ÉRASTE, (egyedül.)

Ég! összeesküdt-é ma mind e lom,

Hogy düljön, ah, legégőbb vágyamon!

De kövessük, bár tiltja léptem, őt,

S ragyogtassuk a hűséget szeme előtt.

HETEDIK JELENET.

DORANTE, ÉRASTE.

Dorante. Ah, marquis, jó kedvünk árját naponta
Hány kelletlen gaz, ostoba, mi rontja.

Oly szép hajtás! . . . S majd az eszem hagyott el,
Hogy egy bitang . . . De már ezt hallanod kell.

Éraste. Keresek valakit. Hagyj. Sietek.

Dorante. Patvarba! ut közben mondom neked.
Tegnap nagy vadra egy hajtást tettünk, tudod,
S egy jól szedett trupp voltunk épen ott.

Tanyát ütöttünk rögtön a vidéken,
Az az, kedves, no, az erdő tövében.

Gyönyöröm is, meg, hogy minden jól menjen,
A fásba menni enmagamnak tervem.

S ugy végezők, hogy mind törünk egy ízbe
Egy vitatott nagy, tizagancsu gímre.

De én láttam jól, tudtam a mit tudtam!

Hogy az másodfő vad csak; no de hagytam.

Elosztjuk hát, a mint kell, ebeinket

S sebtiben épen kapjuk reggelinket:

Midőn egy szál falusi bocskoros,

Hosszú fringjával, és egy potrohos

Tenyészparipát nyargalva kevélyen

(Kit tisztel »pompás kanczája« nevével)

Kerül elibénk, rossz bókját hallatva;

S egy nagy kamaszt még, ostobát mint apja,

Mutat be szintén, haragunk növelve.
 Ő nagy vadász, mond, és ott kér mindenre,
 Engedjük meg, hogy mivelünk hajthasson.
 Az ég őrizzen minden vadászt hajszon
 Egy oly kürtöstől, ki sokszor rikácsol;
 E lomtól, a ki, tiz rühes kutyától
 Követve, csak azt hajtja szüntelen:
 Az én falkám! s hiszi a szemtelen,
 Csak ő vadász, a hír mesél felőle,
 S kérése hogy elfogadott előre.
 A rézsen ott mind állunk megütközve;
 S előttünk ime, három lövés közte
 Hajrá! a szarvas az ebek prédája.
 Én biztatom fen s kürtölök javába.
 Gímem felszökve, egy tisztáson hajt át,
 Kopóim utána, s ugyancsak hajtják,
 Hogy egy gomoly csak az egész csapat.
 Eléri az erdőt. Mi ezalatt
 Neki eresztjük majd az öreg falkát;
 Én meg előkapom gyorsan . . . De halld hát! . . .
 Az én sárgámat. 'Sz ismered te?
Éraste. *Nem.*
Dorante. Nem? Á! Pompás állat, szép s jó
 Gaveautól*) vettem épen e napokban, [igen.
 S te tudhatod már, hogy ő ily dologban
 Rászedne-é, ki annyira szeret.
 Becsülöm is; de soha is, higgyed,

*) Hires lókereskedő.

Lovat ennél ő — tudom azt az egyet —
 Még nem adott el se jobban, se szebbet.
 Sörényes fej, fön csillagos szép homlok,
 Sas orr, hattyú nyak, oly nemesen omlott;
 Gyönyörű hát, kényes járás; alább:
 Hordása tűz, s a láb, villám! a láb!
 És szája! Ezt, igazán mondhatom,
 Megülni én, csak én magam tudom.
 S Gaveau, bár szemre tette, elhihedd,
 Maga is csak reszketve ülte meg.
 Szügye széles, mint tán sehol, soha!
 S a czombja, ég! Szóval egész csoda!
 S én száz pisztolyt veték meg érte, hidd meg,
 Egy lóval, mit ép a királynak vittek.
 . . . Fön ülök hát már, s gyönyörrel vizsgálom,
 A síkon a had mint rohan, zúg távol.
 Megeresztem, és egy oldalszökéssel
 Az ebek farkát verem, én csak, s Véssey!
 Egyszerre szarvasunk útat veszít.
 Én hajszolom, zajgok, lesem neszit;
 Végül, vadász még nem volt tán jobb sorsban,
 Magam üzöm, és minden megy legjobban:
 Midőn elébünk egy újabb vad társul.
 Kutyaím fele elválík a mástul.
 S én ott látom már — mint gondolhatod —
 Habozni mind s inogni szint' Finot.
 Ez eszire tér csakhamar azonban,
 És megragadja a nyomot rá nyomban.
 Én meg: hajrá! kiáltok, kürtölök,
 Finóhoz! elébe! Ráró, Villám, Kölök!

Néhány eb hozzám rohan vissza erre :
 Midőn, oh halld ! szerencsétlenségemre,
 A fiatal vad, szemben, ezalatt
 Az én bárgyú falusimnak szalad.
 Ez ott neszez, zajg a mint kell, helyébe,
 S kiált, ordít : Haj ! elébe ! elébe ! . . .
 Kutyám elhagy mind és fut mint özön
 Ahhoz. Én ott termek s érem még utközön ;
 De alig állok meg — egy pillanat —
 S nézem, látom és érzem gyászomat,
 Hijába mondom mind a jelt neki,
 Gímem szarvát s a mi ismerteti :
 Ő egyre hajtja — oktalan vadász —
 Hogy ez a hajszott vad ; s mig így vitáz,
 Időt hagy a kutyáknak futni messze.
 Én fölgyulok, s áldom : pokolba veszne !
 S sarkantyuba kapván vadul lovam,
 Hogy kidagad ere, a mint rohan,
 Az ebeket volt nyomra vezetem,
 Hol végtelen örömömre nekem,
 Vadamat bizton követik már újra.
 Majd fölverik. De ah ! csupán csak búmra . . .
 Megvallom, marquis, ez kétségbe ejt :
 A vad felszökve, emberemre kelt,
 Ki vélvén, hogy dicső tettet követ,
 Egy pisztolylyal, mit övéből kivett,
 Egyenest a feje búbjának csetten,
 S még messziről : No ! ennek befizettem !
 Kiáltja már. Nagy ég ! hallotta-e :

Szarvasvadászatot valaki éltibe
 Pisztolylyal! Én, én legalább, barátom,
 E tettet olyan barbárnak találok,
 Hogy bős dühömben, mint a veszett tűzbe,
 Haza hajték, a lovam vérig üzve,
 Szó nélkül hagyva ott a vad bolondot.

Éraste. Eszed helyén, nem tehetél okosbat.
 Így kell lerázni, ládd, az únt lomot.
 Isten veled!

Dorante. Igaz, marquis, hahogy
 Nagy vadra kedved jóne egy napon,
 Majd elmenjünk, hol nem lesz ily barom.

Éraste (egyedül).
 Jó, jó. — Hogy el nem hágy még a türelmem!
 — De jer, hozzuk hát tisztába szerelmem?
 (Kertészek, kertésznők, ifjak, leányok özönlenek be, kiken
 alig tud keresztül hatolni. — Kertész-táncz, melynek végé-
 vel a függöny legördül.)

HARMADIK FELVONÁS.

(Éraste szobája).

ELSŐ JELENET.

ÉRASTE, LA MONTAGNE.

Éraste. Bajom, igaz, egy részben engedett,
 Az imádott lény végre csendesebb;

De másfelől nyom, s a rossz csillagok
 Kettőzve ontják rám a haragot.
 Damis, a gyám, legkérgesb ellenem,
 Mindegyre dül legédesb tervemen.
 Szép kis hugának megtiltá, hogy lásson,
 S holnap lekötni készül őt egy mással.
 Orphise mégis, szive rajtam megesve,
 Még lángjaimnak kegyet nyujt ma estve.
 S rávettem őt, engedje meg, hogy én
 Titkon meglátogassam lakhelyén.
 A szív szereti a titkos kegyet;
 A vitt öröm mindennél édesebb;
 S egy szó az ajkáról, a kit szeret,
 Ha ez tiltott, nyer fensőbb kellemet.
 Megyek, a légyott percze közeleg;
 Inkább előbb mint később, ott legyek.

La Montagne. Én is kövessem?

Éraste.

Nem. Félek, ne-

Gyanúba hozz még ott majd valahogy. [hogy

La Montagne. De ...

Éraste.

Megtiltom.

La Montagne.

'Sz nem szólok

De messziről tán ... [ellene;

Éraste.

Húszszor mondjam-e?

S e szokás már örökre fült beléd,

Hogy minden órán csak terhemre légy?

MÁSODIK JELENET.

CARITIDES, ÉRASTE.

Caritides. Uram, láthatni önt gyér tisztelet;
 A reg nyujt erre még legtöbb kegyet;
 De önt hon lelmi nem könnyű igen,
 Mert ön vagy alszik mindig, vagy megyen.
 Cselédei így mondják legalább.
 S én, ép azért, hogy hon érjem, tehát
 Ez órát választám. S ez nagy szerencse rám
 A sors hogy így áld: mert két percz csupán:
 És önt már ismét nem találom itt.

Éraste. Uram, kíván ön tőlem valamit?

Caritides. Ah, én, uram, csak tisztemet rovom
 És ön . . . Bocsánat, hogy bátorkodom . . .
 Ha . . .

Éraste. Egy szóval, mit akar ön velem?

Caritides. Mit a rang, ész, nagylelkű érzelem,
 Miről annyit dicsérik önt ugyan . . .

Éraste. Jó, jó. Örülök. Hagyjuk ezt, uram.

Caritides. Uram, az roppant kín, midőn ma-
 Kell bemutatnunk másoknak magunkat; [gunknak
 Pedig ép a nagyoknál volna ok,
 Hogy mutatnának be csak olyanok,
 Kik egy kis zajt ütnek velünk, s a kiknek
 Nyomós szava láttatná érdeminket;
 Rám nézve is bár, kik tudják, azok
 Mondhatták volna önnek, mi vagyok.

Éraste. Hogy mi lehet ön, kiki sejtheti,
Sz maga e járat már ismerteti.

Caritides. Tudós vagyok, igen, kit im elbájol
Ön már is; ámde nem azok fajából,
Kiknek csak u s-ba végződik nevek . . .
Latin névnél nincs közönségesebb.
A görög, ah, a görög e s, e részben
Más szint ad már az embernek egészen.
S enyémben is, hogy ott legyen az e s,
Az én nevem, uram, Caritides.

Éraste. Caritides. Jó. S mit akar vajon?

Caritides. Csak egy kérvényt, uram . . . Felol-
S mivel állása és hivatala [vasom.
A legalkalmasabb rá már maga:
Kérvénem, hogy a királynak nyujtsa be.

Éraste. De hisz ön azt maga nyujthatja be.

Caritides. Igaz, hogy a király oly jó s kegyes;
De ép e ritka jóság egyenest
Oka, hogy annyi hitvány kérvény megy be,
S elfojtja mind azt, a mi jó is egybe'.
Reményemet én ép abban vetem,
Hogy a király, ha egyedül leszen,
Az enyimet csak épen akkor kapja.

Éraste. No jó. Hisz idejét úgy választhatja.

Caritides. Ah, uram, iszonyu egy nép az ott:
A tudóst orránál vonsozlják a gazok,
S az őrszobán túl én nem juthatok.
A rossz bánás, mely ott ér, nagyhamar
Az udvartól örökre elzavar,

Ha bizonyos remény nem kecseget,
Hogy önben egy Meczénást nyerhetek.

S ön hitele biztos eszköz nekem . . .

Éraste. Jó! Adja hát, majd én beértetem.

Caritides. Itt van. De legalább hallgassa meg.

Éraste. Minek?

Caritides. No de — kérem — hogy értse meg.
(Olvassa).

Kérvény a királyhoz.

Sire!

Felsőged legalázatosabb, legengedelmesebb, leghivebb és legtudósabb alattvalója és szolgája Caritides, nemzetiségére franczia, foglalkozására nézve görög, tapasztalván azon nagy és fontos visszaéléseket, melyek a házak, boltok, fogadók, kávéházak, játéksarnokok és más helyiségek czégeinek fölirataiban felsőged jó fővárosában jelenkeznek, abban, mit bizonyos tudatlan szerkesztői a mondott föliratoknak összehordanak, egy barbár, veszedelmes és utálatos orthographia által; minden értelem, ok és tisztelete nélkül az etymológiának, analogiának, energiának vagy legkisebb allegoriának is; nagy megbotránkozására a tudós világnak és az országnak, mely magát rossz hirbe hozza és lealacsonyítja nevezett visszaélések és roppant hibák által az idegenek előtt, nevezetesen a németek, mint kíváncsi olvasói és bámulói előtt az említett feliratoknak . . .

Éraste. E kérvény roppant hosszú s untató.

Caritides. Egy szócska abból ki nem hagyható.
(Folytatja).

. . . Kérem alázatosan felségedet, állama javáért és saját uralmának dicsőségére, egy egyetemes ellenőri, titkári, javitnoki, vizsgálói és visszaállítói hivatalnak felállítására a mondott föliratoknál; és kegyes méltatására az alázatosan kérelmezőnek, úgy fontossága tekintetéből az ő ritka és kitünő tudományának, mint nagy és nevezetes szolgálataira nézve, melyeket ő az államnak és felségednek nyújtott, készítvén anagrammát felségesnek nevezett felségedre francia, latin, görög, zsidó, szir, chaldei, arab . . .

Éraste (félbeszakitva).

Jó, jó. Csak adja hát. Biztos lehet,
Hogy látja a király, ez áll, s mehet.

Caritides. Ah, hisz, uram, csak ennyi kell ne-
Ha látja a király, biztos ügyem; [kem.
Mert a milyen nagy ő, s mi illeti,
Kérelmemet úgy meg nem vetheti.
És most, hogy éig emeljem hírét,
Kérem, uram, mindkét becses nevét:
Görög formára — pompás alkalom —
Dicső akrostichonba foglalom.

Éraste. Majd holnap átadom, uram. (Egyedül).
Na már

Hitemre! szépen megtermett számár
Az ily tudós! s más jobb időn ugyancsak
Nagyot nevettem vón' az ostobának.

HARMADIK JELENET.

ORMIN, ÉRASTE.

Ormin. Bár fontos ügy hozott, de mielőtt
Szólnék, véltem, távozzék az előbb.

Éraste. Jó, jó. De csak hamar! mert én megyek.

Ormin. Ez ember, uram, alig tévedek,
Nagyon terhére volt itt. Egy mihaszna vén
Bolond az, kinek esze nincs helyén,
S ki ellen én mindig botot hordok velem,
Itt is, meg amott is, a szemtelen,
Hóbortival az udvart egyre üldi;
S önnek legjobb, uram, csak kikerülni
Mind e tudóst, ki nem jó semmire.
Részemről nem félek, hogy terhire
Lehessek. Legalább azt gondolom:
Mert én, uram, szerencsáját hozom,
Éraste (félre).

Im egy szélhajtó, ki koldus talán
S másnak lépten-nyomon kincset ajánl.

(Fenhangon).

Tán fölfedezte ön a bölcs követ,
Mely egy királyt is gazdaggá tehet?

Ormin. E tréfa, uram?... Ej! mily gondolat!
Isten őriz, hogy űzzek ily vadat;
Üres ábránd nem kerget engemet:
Szerény szóban, mit ajkam emleget,

Egy indítványt hozok, a mit ön által
 Közölni akarok ép a királylyal:
 Egy tervet, mit rég titkon ápolok.
 Nem egy oly agyrém ez, botor dolog,
 Mely a kormány fülét mind elteli;
 Nem oly rongy terv, mely — bár széllel teli —
 Csupán húsz, harmincz milljót emleget;
 De olyan, mely ötszázat, ezeret
 Már a hogyan kezelik s vele bánnak —
 Hozhat be minden évben a királynak.
 Könnyen, kétség és kockáztatás nélkül,
 S a nélkül, hogy a népit nyomná. Végül
 E terv órjás díjjal kecsegtető,
 S egy szóra, látni, hogy kivihető.
 Igen, s ha ön által bejuthatok...

Éraste. Jó. Majd [szólunk még. Most utban
 [vagyok.

Ormin. Ha megigérné, hogy hallgatni fog.
 Én fölfedezném: e roppant titok....

Éraste. Ah, nem! ne mondja ön titkát nekem.

Ormin. Uram, hogysem rászédjem, érzetem
 Sokkal dicsőbbnek vallja önt, s e végett
 Két szóval im elmondom az egészet.
 De lássuk, itt nem hallgatóznak-e?

(Körüljárja a színt s aztán füléhez hajol egészen).

E csodaterv, eszemnek érdeme,
 Az, hogy ...

Éraste. No csak ne oly közel nagyon.

Ormin. Ön ismeri s szó nélkül hagyhatom

A sommát, uram, mit évente a király
 A tengeri kikötőkből kíván;
 S az indítvány, a mire senki még
 Nem gondolt, épen az, hogy szerteszt
 Ez országban — s ez kedvező eset —
 Nagyszerű kikötők épüljenek:
 Így a sommák végetlen nagyra hágnak,
 S ha még . . .

Éraste. E terv dicső, és a királynak
 Bizonynyal tetszik majd. Adieu tehát!
 Hisz még találkozunk.

Ormin. Uram, de hát
 Legalább támogasson majd amott,
 Hogy én tevém az első szólamot.

Éraste. Jó, jó.

Ormin. Uram! s nem lenne oly kegyes
 Kis kölcsönt adni most, előleget,
 Arra, mit kapni fog a terv jogán . . .

Éraste. Igen szívesen. Im itt van. (Két aranyat
 (Egyedül). [ad neki

No lám!

Hogy a villám szédítse meg fejed,
 S szabaduljak minden gasztól veled!
 És mind e lom, e perczben. Oh, egek!
 Azt tartom, már nem is korán megyek.
 — De nem az útam állják itt megint?

NEGYEDIK JELENET.

FILINTE, ÉRASTE.

Filinte. E perczben vettem, marquis, ép a hirt...

Éraste. Mit?

Filinte. Hogy egy ember itt beléd kapott.

Éraste. Belém?

Filinte. Ugyan mire való, mit tagadod,
Hisz, hogy kihívtak, jó kézből tudom;
És, mint barátod, én minden uton
Szolgálatom nyujtom hát, mind ez ellen.

Éraste. Köszönöm; de hidd énnekem, hogy ez-
[zel...

Filinte. Te tagadod; de im mégy cseléd nélkül!
Maradj bár itthon, vagy falura készülj,
De nélkülem egy lépést sem teszel.

Éraste. Megőrülök.

Filinte. S tőlem leplezkedel?

Éraste. Im esküszöm, hogy tréfáltak veled.

Filinte. Hijába is beszélsz.

Éraste. De engemet

Az ég itt verjen meg, ha valami...

Filinte. S te azt hiszed, neked hisz valaki?

Éraste. Ah, istenem! hisz mondom, nem hitet-
De... [lek;

Filinte. Soha se tarts engem oly hiszeknek,
Sem ostobának, oly nagyon e nemben.

Éraste. Le akarsz kötelezni?

Filinte. Nem.

Éraste. Hagyj engem,

Kérlek . . .

Filinte. Csak semmi ürügy! jó, ha kell.

Éraste. Ma este egy helytt, ládd . . .

Filinte. Nem hagy-

Bármily hely az, én lépted követem. [lak el.

Éraste. Patvar! Ha már, csakhogy bajom legyen

Azt akarod s abban kedved leled,

Jó. Hát legyen. Én vívok, de — veled!

Kitől nincs más mód szabadulni szépen.

Filinte. Szolgálatom jutalma ez, mi? Szégyen!

De mert barátom, olyan rosszul őrzöm:

Szervusz! Edd hát te magad, a mit főzöl!

Éraste. Barátom léssz, ha elhagysz engemet.

(Egyedül).

De ah! mily bal szerencse fog kezét

Velem ma és kíséri sorsomat!

Orozva a kegyet, mit szépem ad.

ÖTÖDIK JELENET.

DAMIS, L'ÉPINE, ÉRASTE, LA RIVIÈRE ÉS TÁRSAI.

Damis (félre). Mit! Ellenemre birni véli őt!

De ah! dühöm eléri még előbb.

Éraste (félre). Valakit látok Orphise ajtaján.
Hát minden lángom ellen tör ma már!

Damis (L'Épinehez). Igen, tudtam, hűgom ez
[estve még
Hogy itt fogadja titkon kedvesét.

La Rivière (társaihoz). Mi az? e had urunkról
[mit fecseg?
Lássuk csak . . . De pszt! meg ne sejtсенek.

Damis (L'Épinehez). De mielőtt e tervét végezi,
Álnok szívét ezer csapás szegi.
Menj, jőjenek, kiket mondék imint,
Hogy elhelyezzem itt kedvem szerint.
Boszulni rajta hogy mind kész legyen,
Mit lángja sérte meg: becsületem;
Megrontni perczét, mely e helyre hozza,
S bűnös lángját szilaj vérébe fojtsa.

La Rivière (megtámadva Damist, társaival).
Dühödnek mielőtt áldozhatod,
Lator! neked gyűl meg velünk bajod.

Éraste. A becsület, bár ő vesztetre kelt,
Orphise bátyjának védelmére kelt.

(Damishoz).

Itt vagyok én, uram.

(Kardjával *La Rivière*t és társait megszalasztja).

Damis. Ah, mily eset
Ment meg a bizonyos halálból engemet!
S kinek köszönhetem e gyér kegyet?

Éraste. Nem kegy ez, de igaz cselekedet.

Damis. Nagy ég! hitelt fülemnek adhatok?
 Ön az, *Éraste* . . .

Éraste. Én, uram, én vagyok:
 Százszor boldog, hogy önt megmentheté kezem;
 Százszor vert, hogy gyülöl, és ezt érdemelem.

Damis. Hogyan! a kinek én szántam halált,
 Érettem itt áldozni kész magát?
 Ah ez sok! Szűm hódolni kénytelen;
 S szerelme bármit forralt e helyen,
 E szép, nemes tett engem elbűvöl
 S szivemből minden haragot kiöl.
 Hibám szégyenlem, daczom hasztalan,
 Gyűlöletem rég volt igaztalan.
 S hogy ezt jóvá tehessem egy szép tettbe',
 Hugommal önt még máma kötöm egybe.

HATODIK JELENET.

ORPHISE, DAMIS, ÉRASTE.

Orphise (kilépvén fáklyával lakából).

Uram, e szörnyü bajból mily eset . . . ?

Damis. Édes hugom, én itt csak kedveset
 Látok: mert annyi sóvárgás után,
 A mit kárhoztaték benned, csupán
 Ez adja férjül *Érasteot* neked.
 Jó karja üzte el a felleget

Fejem fölül, és — az én óhajvásom,

Hogy kezed rövja le e tartozásom.

Orphise. Tartozását hogy lefizesse hát,

Jó, én állom, s ez estve legkivált,

A melyen e szabadulás esett.

Éraste. Szivemre oly búbájt vet ez eset,

Hogy kétkedem, ha ébren-é vagyok?

Damis. S most ünnepeljük meg e szép napot,

Holott uj éltet élni kezdetek.

Hollá! zenészeink hadd jőjenek.

(*Damis* kapuján zörgetnek.)

Éraste. Ki zörget ott úgy?

HETEDIK JELENET.

DAMIS, ORPHISE, ÉRASTE, L'ÉPINE.

L'Épine.

Ah, uram, ezek

Komédiások, kik házok előtt.

Sippal, dobbal kísértik a velőt.

(A komédiások betolakodnak és elfoglalják a tért.)

Éraste. Hah! mindenütt e lom. Örök, ide!

Pusztuljon e koldushad ízibe.

(Az örök előjönnek s lándsáikkal kituszkolják a komédiásokat; azután magok is visszavonulnak.)

(Pásztortáncz, melynek végével a függöny legördül).

SCAPIN CSINYEI.

VIGJÁTÉK HÁROM FELVONÁSBAN.

FORDITOTTA

PUKI JÓZSEF.

SZEMÉLYEK.

ARGANTE, Octave és Zerbinette atyja.

GERONTE, Léandre és Hyacinte atyja.

OCTAVE, Argante fia, Hyacinte szeretője.

LÉANDRE, Geronte fia, Zerbinette szeretője.

ZERBINETTE, (kit előbb cigány-leánynak hisznek, de később az Argante leányának ismernek föl), Léandre szeretője.

HYACINTE, Geronte leánya, Octave szeretője.

SCAPIN, Léandre inasa, gazficzko.

SYLVESTRE, Octave inasa.

NERINE, Hyacinte dajkája.

CARLE, gazficzko.

KÉT HORDÁR.

Színhely: Nápoly.

ELSŐ FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

OCTAVE, SYLVESTRE.

Octave. Ah! mily kellemetlen hírek egy szerelmes szívre! Látom, hogy végletekre vagyok kényszerítve. Hát azt hallottad a kikötőben, Sylvester, hogy atyám visszajön?

Sylvestre. Igen.

Octave. Hogy még ma reggel megérkezik?

Sylvestre. Még ma reggel.

Octave. És hogy azon szándékkal jön, hogy engem megházasítson?

Sylvestre. Igen.

Octave. Geronte úr leányával?

Sylvestre. Igen.

Octave. És hogy a leány e végett ide rendeltetett Tarentből?

Sylvestre. Igen,

Octave. És te ezen újságot nagybátyámtól tudod?

Sylvestre. Tőle.

Octave. A kit atyám ezekről levélben értesített?

Sylvestre. Igen.

Octave. S a nagybátyám, mondod, tudja minden ügyeinket?

Sylvestre. Tudja.

Octave. Ah! beszélj, kérlek, szaporán! Mintha bizony pénzért adnád a szót.

Sylvestre. Mit mondjak többet? Ön egy körülményt sem feled, s elmondja a dolgokat épen úgy, a mint vannak.

Octave. Adj legalább tanácsot, s mondd, mitevő legyek kegyetlen állapotomban?

Sylvestre. Bíz isten, én épen oly zavarban vagyok mint ön, s jó magamra is rám férne az okos tanács.

Octave. Meg vagyok ölve ezzel az átkozott viszsztatéréssel.

Sylvestre. Én még inkább.

Octave. Majd lesz hadd el hadd, ha atyám nyomára jön a történeteknek.

Sylvestre. A dorgálás mit sem tesz; bár csak ilyen kicsuszhatnám a bajból! De én részemről nagyon tartok tőle, hogy sokkal drágábban adom meg az árát az ön ostobaságainak; s már előre viszket a hátam, mert tartok tőle, hogy elvernek mint a két fenekü dobot.

Octave. Oh egek, hová fussak e zavar elől!

Sylvestre. Erre akkor kellett volna önnek gondolni, midőn még nem mászott bele.

Octave. Ah! megölsz idétlen leczkéiddel.

Sylvestre. Inkább ön öl meg engem balga tetteivel.

Octave. Mitévő legyek? mire tökéljem el magamat? micsoda gyógyszerhez folyamodjam?

MÁSODIK JELENET.

OCTAVE, SCAPIN, SYLVESTRE.

Scapin. Mi az, Octave úr? mi baja? mi történt? micsoda zavar ez itt? Ugy látszik, ön igen fel van háborodva.

Octave. Ah! jó Scapin, végem van; kétségbe vagyok esve; én vagyok a halandók legszerencsétlenebbike.

Scapin. Hogyan?

Octave. Nem hallottál rólam semmit?

Scapin. Nem.

Octave. Atyám megérkezik Geronte urral és engem meg akarnak házasítani.

Scapin. Se baj! hát mi van ebben oly leverő?

Octave. Ah! te nem tudod az én nyugtalanságom okát.

Scapin. Nem; de csak öntől függ, hogy azon-

nal megtudjam, és én részvevő ember vagyok, érdeklődöm a fiatalság ügye iránt.

Octave. Ah! Scapin, ha valami okosat gondolnál, ha találnál utat-módot, engem e bajból kirántani, többel tartoznám neked életemnél.

Scapin. Megvallva az igazat, kevés dolog van, a mi nekem lehetetlen, ha én egyszer hozzá látok. Az égtől kétségkívül elég szép tehetséget kaptam fortélyos csinyek koholására, azon elmés tréfákra, melyeket a tudatlan köz népgazságának nevez; s dicsekvés nélkül mondhatom, hogy nem minden borkorban találni oly embert, a ki a fondorlatok bonyolult hálóit ügyesebben tudná szőni mint én, s a ki több dicsőséget aratott volna ezen remek foglalkozásban; de hitemre mondom, mai napság az érdemmel nagyon roszul bánnak; és én nem ártom magam többé semmibe, mióta kellemetlenségeim voltak bizonyos ügy miatt.

Octave. Hogyan! miféle ügy miatt, Scapin?

Scapin. Egy kaland miatt, melyben összetűztem a hatósággal.

Octave. A hatósággal?

Scapin. Igen. Egy kis pörpatvarunk volt együtt.

Sylvestre. Neked, a hatósággal?

Scapin. Igen. A hatóság akkor nagyon roszul bánt velem, és én amolyan haragra lobbantam a kor hálátlansága ellen, hogy eltökéltem magam többé semmit sem tenni. — Nem bánom, mondja el a kalandját.

Octave. Tudod, Scapin, hogy két hónappal ez-
előtt atyám Geronte urasággal hajóra ült s útra kelt
bizonyos kereskedelmi vállalat ügyében, melyben az
ő érdekeik is képviselve voltak.

Scapin. Ezt tudom.

Octave. És hogy engem és Léandret itt hagy-
tak, engem a Sylvestre gondviselésére, Léandret a te
felügyeletre bizva.

Scapin. Igen. Én mindenben meg is feleltem
kötelességemnek.

Octave. Nem sokára aztán Léandre egy fiatal
zigány-leánynyal találkozott, a kibe belészeretett.

Scapin. Ezt is tudom.

Octave. Nekem, mint meghitt barátjának, azon-
nal bevallotta szerelmét, és elvitt meglátogatni a
leányt, a kit én valóban szépnek találtam, de még
sem annyira szépnek, mint ő akará. Mindig csak róla
beszélt előttem, szünetlen szépségét és kelleméit ma-
gasztalá, s elragadtatással beszélt társalgása bájai-
ról, a melyet nekem újra elmondott az utolsó betűig,
s szerette volna, hogy én azt a legszellemesebbnek
találjam. Gyakran pirongatott, hogy nem érdekelnek
eléggé azon dolgok, a melyekről nekem beszél; s
szünet nélkül dorgált a közöny miatt, melylyel én a
szerelem tüze iránt viseltetém.

Scapin. Még nem tudom, mit akar ön ezzel.

Octave. Egykor, midőn elkisérém szerelme tár-
gyának őrzőihez: egy félreeső utczában levő kis ház-
ból elfojtott panaszhangokat hallánk, s tudakozód-

ván, hogy mi az, egy asszony sohajtva mondá, hogy azon két idegen személy látása oly megható, hogy a köszivet is megindítaná, nem hogy a miénk maradna érzéketlen.

Scapin. Mit akar ön ezzel?

Octave. Kíváncsiságtól ösztönözve, sürgetém Léandret, hogy nézzük meg, mi az. Egy terembe léptünk, a hol egy öreg haldokló asszonyt láttunk, a kinek egy siránkozó szolgáló a szemeit készült befogni, és egy ifju leánykát, könybe lábadt szemekkel, a legszebbet és a legmeghatóbbat, kit láttam valaha.

Scapin. Ah, ah!

Octave. Már talán rettenetesnek látszott volna azon állapotban, melyben ő volt: mert öltözete csak egy kis ócska szoknya volt, s egy egyszerű pamutból készült éji köntös, fejéke egy sárga fejkötő, feje tetejére tűzve, mely haját vállaira rendetlenül lehúllni engedé; és mindazáltal így is ezer bájtól tündökölt, s egész valója csupa kellem és varázs volt.

Scapin. Tudom már, hányadán vagyunk!

Octave. Ha láttad volna őt, Scapin, ebben a helyzetben, csodálandónak találta volna.

Scapin. Oh! legkevésbé sem kételkedem, és a nélkül, hogy láttam volna, szinte képzelem, hogy ő csupa kellem.

Octave. És könyei nem voltak azok a kellemetlen könyek, melyek eltorzítják az arcot; ő sirva meghatóan kecses volt, és fájdalma a legszebb a világon.

Scapin. Egészen tisztában vagyok.

Octave. Mindenkit könyekre fakasztana, látván, mily szeretettel vetette magát azon holt testre, melyet kedves anyjáénak nevezett, és nincs senki, a ki nek lelkét meg nem hatotta volna egy ily áldott jó természet látása.

Scapin. Valóban, ez megható; és szentül hiszem, hogy ez az áldott jó természet tette önt belé szerelmessé.

Octave. Ah! Scapin, egy barbár is megszerette volna őt.

Scapin. Bizonyára, hát ki is állhatna ellent!

Octave. Néhány szó után, melylyel enyhíteni igyekvém ezen bájos búslakodó fájdalmait, eltávolozánk onnét; és kérdezvén Léandretől, hogy tetszik neki ez a leány? ő hidegen azt felelte, hogy elég csinosnak találja. Sértett a hidegség, melylyel róla előttem beszélt, s nem akarám előtte feltárni a hatást, melyet a leány szépsége lelkemre gyakorolt.

Sylvestre (Octavehoz). Ha össze nem vonja ön ez elbeszélést, holnapig is várhatjuk a végit. Engedje ön nekem egy pár szóval bevégezni. (Scapinhoz). Szive égett a percztől fogva, s nem is tudna tovább élni, ha nem mehetne szeretetre méltó búslakodóját vigasztalni. Gyakori látogatásai visszautasítottak a szolgálónőtől, ki anyja elhúnyta után második anyja. Ez ejti az én uramat kétségbe. Ő küzd, könyörög, esküszik: mind hijába. Azt mondják neki, hogy a

leány, bár minden vagyon és segély nélkül van, tisztességes családból való, és ha csak nőül nem veszi, minden utánjárása hijába való. S ime, az akadályok még növelték szerelmét. Okoskodik, fontolgat, töri a fejét, haboz, végre eltökéli magát: s ihol van ni! három napja már, hogy véle egybe kelt.

Scapin. Értem.

Sylvestre. Ehhez járul most atyjának váratlan visszatérése, a kit csak két hónap múlva vártunk; továbbá, hogy nagybátyja e házasság titkát fölfedezte; és a másik házasság, a melyet közte és Geronte úrnak második nejétől (a kivel, mint mondják, Tarentben kelt össze) származott leánya közt akarnak kötni.

Octave. S mindenek felett a szegénység, mellyel e szeretetre méltó teremtés küzd, s hogy nekem nem áll hatalmamban őt abból kiragadni.

Scapin. Ennyiből áll az egész? Ime, egy ily csekélység minő zavarba hozza mind a kettőjüket! Ezen ijedtek meg annyira? Nem szégyenled magad ily kicsiségen felakadni? Mi az ördög! Olyan nagy fejed van, mint a tök, és hasztalan csavarod az eszedet, hogy valami utat módot találj, s nem tudsz egy furfangos hadi cselet kisütni ügyeid rendbehozására! Fúj! Menj a pokolba, tökkel ütött fajankó. Ej! lennék csak én a te helyeden, de túljárnék az eszén mind a két öregnek; hiszen akkora voltam még csak, mint az öklöm, s már nem volt, a kin valami csinyt ne követtem volna el.

Sylvestre. Elismerem, hogy engem nem áldott meg az ég a te tehetségeddel, s hogy nem voltam oly eszes, mint te, összetűzni a hatósággal.

Octave. Itt jön az én szeretetre méltó Hyacinte-om.

HARMADIK JELENET.

HYACINTE, OCTAVE, SCAPIN, SYLVESTRE.

Hyacinte. Ah! Octave, igaz-e, a mit Sylvestre mond Nerinenek, hogy atyád visszatért s téged meg akar házasítani?

Octave. Igen, szép Hyacinte; és ezen hírek kegyetlen fájdalmat okoznak nékem. De mit látok? te sírsz? Miért e könnyek? Mondd, hűtlennek gondolsz-e engem, és nem vagy-e irántad való szerelmemről meggyőződve?

Hyacinte. Igen, Octave, bizonyos vagyok abban, hogy te szeretsz, de nem abban, hogy mindig szeretni fogsz.

Octave. Ah! hiszen téged szeretve, szeretni kell az egész életen át.

Hyacinte. Azt mondják, hogy a férfiak szerelme sokkal rövidebb ideig tart, mint a mienk, és hogy azon vonzalom, melyet a férfiak mutatnak, oly tűz, mely ép oly könnyen kialszik, mint a hogy született.

Octave. Ah! kedves Hyacinteom, az én szívem nem úgy van alkotva, mint más embereké, s nagyon érzem, hogy siromig foglak szeretni.

Hyacinte. Hiszem, hogy érzed mind, a mit mondasz, s nem kétkedem szavaid őszinteségében, de félek egy hatalomtól, mely szivedben le fogja győzni irántam táplált gyöngéd érzelmidet. Atyádtól függesz, a ki más nővel akar megházasítani, s bizonyos vagyok, hogy meg fogok halni, ha ez a szerencsétlenség megtörténik.

Octave. Nem, szép Hyacinte, nincs atya, a ki kényszeríthessen engem, megszegni irántad való hűségemet, s később volnék elhagyni hazámat, meghalni, ha kell, inkább mint elhagyni tégedet. S már előre, a nélkül, hogy láttam volna, iszonyú undort érzek azon nő iránt, a kit nekem szántak, és hogy nagyot ne mondjak, kivánom, hogy vigye el innen a tenger örökre. Ne sirj hát, kérlek, kedves Hyacinteom, mert könnyeid megölnek engemet, s nem nézhetem azokat keserű szívbeli gyötremelem nélkül.

Hyacinte. Mivel úgy akarod, letörlöm könnyeidet, s bátor tekintettel várom, a mit az ég rólam határozni fog.

Octave. Az ég velünk leszen.

Hyacinte. Nem lehet ellenem, ha te hű leszesz.

Octave. Én bizonyára az leszek.

Hyacinte. Úgy én tehát boldog.

Scapin. (félre). Hitemre! nem oly ostoba; nekem is tetszik egy kicsit.

Octave (Scapinra mutatván). Ime egy ember, ki nekünk, ha akarná, minden bajainkban rendkívüli segélyünkre lehetne.

Scapin. Szilárdul megfogadtam, hogy többé a világon semmibe sem avatkozom; de ha mindketten igen megkérnek, talán...

Octave. Ah! ha csak az kell, hogy igen kérjelek, légy segedelműl: az isten szerelmére kérlek, vedd által élethajónk kormányzatát.

Scapin (Hyacintehez). És kegyed, kegyed nem szól semmit?

Hyacinte. Miként ő, mindenre, a mi szent ön előtt a világon, kérem, szolgáljon szerelmünknek.

Scapin. Engedni kell a sok kérésnek, embertelenség volna kötelőzködnöm. Távozzék, közbe fogom magamat vetni az ön érdekében.

Octave. Hidd el, hogy...

Scapin (Octavehoz). Csitt! (Hyacintehez). Távozzék, kérem, és legyen nyugodtan.

NEGYESEDIK JELENET.

OCTAVE, SCAPIN, SYLVESTRE.

Scapin (Octavehoz). Ön pedig készüljön atyját szilárdul fogadni.

Octave. Megvallom neked, hogy e találkozástól

már előre is rettegek; természeti féltékenységemet nem fogom legyőzni tudni.

Scapin. Mindazáltal szilárdságot kell mutatni az első rohamnál, nehogy ő az ön gyengeségén felül kerekedve, önt, mint egy gyermeket, az orránál fogva vezesse. No, szedje rendbe magát. Egy kis merészség, s gondolkozzék, hogy határozottan feleljen, bármit fog önnek mondani.

Octave. A mint tőlem telik.

Scapin. No próbáljuk csak egy kicsit, hogy hozzá szokják. Ismételjük egy kissé a szerepet, s lássuk, jól adja-e? No csak! határozott arczkifejezés, fölemelt fő, biztos tekintet!

Octave. Ilyenformán?

Scapin. Egy kissé jobban.

Octave. Így?

Scapin. Jól van. Képzelve, hogy én vagyok atyja, ki megérkezik, és feleljen nekem oly határozottan, mintha neki magának felelne. — Hogyan! akasztani való, semmire kellő, gyalázatos, méltatlan fia egy oly atyának, mint én, még szemem elé mersz kerülni gyönyörű magadvisedele után, a renyhe csiny után, mit rajtam távollétem alatt elkövettél? Ez hát gyümölcse gondjaimnak, te gézengúz? ez a tisztelet, a melylyel irántam tartozol? a tisztelet, a melylyel irántam viseltetel?... Tovább csak... Oly szentelen vagy, gazember, hogy atyád beleegyezése nélkül titkon házasságot mersz kötni! Felelj csak, semmiházi, felelj csak. Halljuk csak gyönyörű okos-

kodásaidat! Mi az ördög, te egészen zavarba jöttél!

Octave. Mintha csak tulajdon az atyámat halottam volna!

Scapin. No jó. Hisz ép azért nem kell elhagynia magát!

Octave. Még inkább helyén lesz a szívem, és szilárdabban fogok felelni.

Scapin. Valóban?

Octave. Bizonyára.

Sylvestre. Ime, itt jön az atyja.

Octave. Oh ég, el vagyok veszve!

ÖTÖDIK JELENET.

SCAPIN, SYLVESTRE.

Scapin. Hej! *Octave*, maradjon. *Octave*! Ime, hogy elfut! Sajnálatra méltó ember! — De ne várakoztassuk az öreget.

Sylvestre. Mit mondjak neki?

Scapin. Majd beszélek én vele, te csak kövess.

HATODIK JELENET.

ARGANTE, SCAPIN ÉS SYLVESTRE (hátral a szinpadon).

Argante (egyedül hívén magát). Hallott e valaki ehhez hasonló esetet valaha?

Scapin (Sylvestrehez). Ő már értesült a dologról, s bizonyosan nagy szöget ütött a fejébe, hogy még magában is fenhangon beszél róla.

Argante (egyedül hívén magát). Hallatlan vakmerőség!

Scapin (Sylvestrehez). Hallgassuk csak egy kicsit.

Argante (egyedül hívén magát). Szeretném halni, mivel menthetik e gyönyörű házasságot.

Scapin (félre). Az a mi gondunk.

Argante (egyedül hívén magát). Tagadni fogják előttem a dolgot?

Scapin (félre). Dehogy! eszünk ágába' sincs.

Argante (egyedül hívén magát). Avagy megkísérik mentetetni?

Scapin (félre). Az bizony meglehet.

Argante (egyedül hívén magát). S mézes madzagot akarnak számba adni?

Scapin (félre). Nem oly dolog.

Argante (egyedül hívén magát). Híjába lesz minden beszéd.

Scapin (félre). Majd meglátjuk.

Argante (egyedül hívén magát). A fülem botját se fogom mozdítani.

Scapin (félre). Ne kössük előre az ebet a karóhoz.

Argante (egyedül hívén magát). Majd elbánok én a gaz kölyökkel.

Scapin (félre). Mi is ott leszünk ám!

Argante (egyedül hívén magát). Azt a semmirevaló Sylvestert pedig jól megnadrágozom.

Sylvestre (Scapinhoz). Csodálkoznám is, ha rólam megfélekedett volna.

Argante (észrevevén Sylvestret). Ah! úgy? Ön itt, bölcs családi nevelő? Derék egy felügyelő, ha mondom.

Scapin. Uram, felette örvendek, hogy haza érkezett.

Argante. Jó napot, Scapin. (Sylvestrehez). Valóban! Nagyon szépen követte rendeletimet! Fiam gyönyörűen viselte magát távollétem alatt.

Scapin. Ön nagyon jó színben van, úgy látszik.

Argante. Csak megvagyok. (Sylvestrehez). Ki se nyitod a század, gazember? még csak meg se kukkansz?

Scapin. Szerencsésen járt, kérem?

Argante. Persze hogy szerencsésen. — Hagyj, kérlek, egy kicsit nyugodtan veszekednem.

Scapin. Ön veszekedni akar, uram?

Argante. Ugy van, veszekedni akarok.

Scapin. Kivel, uram?

Argante (Sylvestre-re mutatván). Ezzel a léhűtővel.

Scapin. Miért?

Argante. Te nem hallottál arról, a mi távollétem alatt történt?

Scapin. De igen, hallottam fülhegygyel holmi csekélységek.

Argante. Hogyan! micsoda csekélység?..... Egy ily fajta tett!

Scapin. Önnek némileg igaza van.

Argante. Hallatlan vakmerőség!

Scapin. Való igaz.

Argante. A fiúnak megházasodni atyja beleegyezése nélkül!

Scapin. Igen, ehhez még szó fér. De én azt tanácsolnám önnek, hogy ne üssön miatta lármát.

Argante. Én nem vagyok ebben a véleményben, nem én; én tele torokkal akarom hiresztelni. Mit, hát nem látod-e, hogy a világon a legnagyobb okom van a haragra?

Scapin. Nem tagadom. Először, a mint megtudtam a dolgot, magam is haragra lobbantam, s annyira érdeklődtem ön iránt, hogy fiát lekorholtam. Kérdezze meg csak tőle, mennyire megdorgáltam és pirongattam azon tiszteletlenségért, melylyel atyja iránt viseltetik, a kinek lába porát kéne csókolnia. Ön maga sem tudna jobban a szivére beszélni. De végre is fontolóra vettem a dolgot, s úgy találtam,

hogy alapjában még sem oly helytelen az, mint az ember gondolná.

Argante. Mit tereferélsz? Nem helytelen, egy ismeretlennel meggondolatlanúl egybe kelni?

Scapin. Ne feledje ön, hogy a szükség kényszerítette rá.

Argante. Ah! ah! Ez a legszebb okoskodás a világon. Csak kövessünk el minden képzelhető gonoszságot, csaljunk, lopjunk, gyilkoljunk, s mondjuk mentségül, hogy a szükség kényszerített rá.

Scapin. Uram istenem! ön egy bölcsész szempontjából tekinti szavaimat. Azt akartam mondani, hogy végzetszerűleg bonyolódott ez ügybe.

Argante. És miért bonyolódott bele?

Scapin. Azt akarná, hogy oly bölcs legyen, mint ön? A fiatalság csak fiatalság; és nincs annyi okosságuk, mennyi kellene, hogy mindig megfontolva cselekedjenek: élő példa reá a mi Léanderünk, a ki, daczára minden oktatásaimnak, daczára minden intéseimnek, még sokkal helytelenebbül cselekedett, mint az ön fia. Szeretném tudni, hogy ön nem volt-e soha fiatal, s hogy annak idejében nem követett-e el ön is oly ifjú csinyeket, mint más? Hallottam, hogy egykor ön is igen forgott a nők körül, s ugyan csapta a levét az azon időbeli első szépségeknek, s nem hagyott azzal fel előbb, míg a végletekig nem vitte.

Argante. Való igaz, megengedem; de én mindig az udvariasság korlátai között tartottam maga-

mat, s koránt sem mentem addig, hogy azt tettem volna, a mit ő.

Scapin. De mit is tett az ön fia? Meglát egy nőt, a ki vonzódik hozzá (mert abban apja-fia, hogy a nők bolondulnak utána); ő bájolónak találja, meglátogatja, édeleg vele, fel-felsohajt, a szenvedélyest adja. A nő enged sürgetéseinek, a fiú nyakon csipi a szerencsét, s ime! a nő rokonai ott lepik vele együtt, s erőnek erejével kényszerítik, hogy a nőt elvegye.

Sylvestre (félre). Van-e ügyesebb csaló?

Scapin. Azt akarná ön, hogy fia megölette volna magát? Már mégis csak inkább megházasodni, mint meghalni!

Argante. Nekem nem így beszélték az esetet.

Scapin (*Sylvestre*-re mutatván). Kérdezze meg csak ön ezt, ő sem fogja az ellenkezőt állítani.

Argante (*Sylvestre*hez). Igaz, hogy erőszakkal házасították meg?

Sylvestre. Igaz, uram.

Scapin. Miért hazudnám önnek?

Argante. Rögtön el kellett volna menni egy jegyzőhöz, tiltakozni.

Scapin. A világért sem akarta tenni!

Argante. Ez nagyon megkönnyítette volna nekem e házasság felbontását.

Scapin. Felbontani e házasságot?

Argante. Igen.

Scapin. Ön azt nem fogja tenni.

Argante. Nem fogom tenni?

Scapin. Nem.

Argante. Mit, hát nincs-e nekem atyai jogom, azt tenni, a fiamon elkövetett erőszak ellenében?

Scapin. Ez oly dolog, a mibe ő maga sem fog bele egyezni.

Argante. Nem fog bele egyezni?

Scapin. Nem.

Argante. Az én fiam?

Scapin. Az ön fia. — Akarná ön, hogy bevallja, hogy képes volt a félelemre, s hogy mind ezeket erőszakkal vitették vele véghez? Ha a fejét leütik, se fogja bevallani; oktalan tett is volna, önnek vele azt tétetni, kimutatni, mennyire méltatlan oly atyára, mint ön.

Argante. Elöttem ez nevetség.

Scapin. Mind az ő, mind az ön becsülete érdekében úgy kell nyilatkoznia, hogy a lányt a maga jó szántából vette el.

Argante. És én mind a saját magam, mind az ő becsülete érdekében akarom, hogy az ellenkezőt nyilvánítsa.

Scapin. Nem, biztos vagyok, hogy ő azt nem fogja tenni.

Argante. Kényszeríteni fogom rá.

Scapin. Mondom, hogy nem fogja tenni.

Argante. Megteszi, vagy kitagadom.

Scapin. Ön?

Argante. Én.

Scapin. Jó.

Argante. Hogyhogy, jó?

Scapin. Ön nem fogja kitagadni.

Argante. Nem fogom?

Scapin. Nem.

Argante. Nem?

Scapin. Nem.

Argante. Teringettét! ne tréfálj. Nem fogom fiamat kitagadni?

Scapin. Mondjam-e még, hogy nem?

Argante. Ki fog engem abban megakadályozni?

Scapin. Ön maga.

Argante. Én?

Scapin. Igen. Ön nem lesz oly szivtelen.

Argante. Az leszek.

Scapin. Ön tréfál.

Argante. Nem tréfálok biz én.

Scapin. Az atyai gyöngédség nem fogja tisztét elmulasztani.

Argante. Az mit se fog tenni.

Scapin. No, no.

Argante. Mondom, hogy úgy lesz.

Scapin. Csekélység.

Argante. Soh' se mondd, hogy csekélység.

Scapin. Istenem uram, mikor oly jól ismerem önt: ön nagyon jó természetű.

Argante. Azért sem vagyok jó, és tudok rossz lenni, ha akarok. Vessünk véget e vitának, mely indulatba hoz. (Sylvestrehez). Takarodjál, semmire

kellő! pakolj, keresd fel az én rossz fiamat, míg én Geronte úr után nézek, elbeszélni neki bal esetemet.

Scapin. Uram, ha valamiben lehetek szolgálátára, csak parancsoljon velem.

Argante. Köszönöm. (Félre.) Ah! mért, hogy ő egyetlen fiam. Ah! csak ne vette volna el az ég leányomat, hogy őt tettem volna örökösömmé.

HETEDIK JELENET.

SCAPIN, SYLVESTRE.

Sylvestre. Megvallom, hogy nagy ember vagy. Imé, a dolog rendiben halad. De más részről meg a pénz sürget, mert levegőből el nem él ám az ember; és mi mindenfelől rágalmozókkal vagyunk körülvéve, a kik folyvást áskálódnak ellenünk.

Scapin. Bizd rám a dolgot, kitaláltam már én a módját; csupán egy meghitt emberen töröm a fejem, a ki azon személy szerepét vinné, a kire szükségem van. Várj csak. Maradj egy kicsit. Vágd a szemedre a kalapodat amúgy szegénylegényesen. Vesd előre az egyik lábadat. Csipőre a kezedet. Vess haragos tekintetet. Lépdelj csak hetykén mint egy kis király. Ember vagy a talpadon, kövess. Titkaim követelik, hogy hangod és arczod elváltoztasd.

Sylvestre. Csak arra kérlek, hogy a hatósággal semmiféle bajom se legyen.

Scapin. Jer no, jer; a veszélyben testvérileg fogunk osztozni, s három évi rabság nem a világ! nem rettent az vissza egy bátor szivet.

MÁSODIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

GERONTE, ARGANTE.

Geronte. Igen, itt az ideje, s embereink kétségkívül még ma itt toppannak; és egy hajós, ki Tarentből jön, biztosított, hogy látta emberem, ki már késülőben volt hajóra ülni. De leányom megérkezése, szándékunkat illetőleg, nem a legjobb rendben találja majd a dolgokat; s a mit fiáról ép most beszél: a legfurcsább módon teszi tönkre számításainkat.

Argante. Soh se aggódjék ön! én mind ez akadályokat elhárítom, s nyomban megyek ez iránt intézkedni.

Geronte. Csak azt mondom én önnek, Argante úr, hogy a gyermekek nevelése oly dolog, a melyre nagyon is sok gondot kell fordítani.

Argante. Kétségkívül. Mire hozza ezt fel?

Geronte. Csak arra, hogy a fiatalok helytelen magaviselete többnyire azon rossz nevelés eredménye, melyben őket szüleik részesíték.

Argante. Ez néha megesik. De mit akar ön ezzel mondani?

Geronte. Hogy mit akarok ezzel mondani?

Argante. Igen.

Geronte. Azt, hogy ha úgy nevelte volna ön a fiát, mint egy derék atya, nem járatta volna önnel is a bolondját.

Argante. Nagyon helyesen. Így tehát ön sokkal jobban nevelte az önét?

Geronte. Kétségtől; s én nagyon rossz néven venném tőle, ha velem ehhez hasonlót tett volna.

Argante. S ha ez a fiú, a kit ön derék atyaként oly jól nevelt, még csunyább dolgot követett volna el mint az enyém, nos?

Geronte. Hogyan?

Argante. Hogyan?

Geronte. Mit ért ön ez alatt?

Argante. Csak azt, Geronte uram, hogy nem kell oly hamar elítélni a mások magaviseletét; s hogy azoknak, a kik gáncsokodni akarnak, jó előbb magokat megvizsgálni, ha hiba nélkül valók-e? Csak seperjen kiki a maga háza előtt.

Geronte. Ezt a talányt nem értem.

Argante. Majd megmagyarázzák.

Geronte. Talán bizony hallott valamit az én fiamról?

Argante. Meglehet.

Geronte. És ugyan mit?

Argante. Ön Scapinja, látva boszúságomat, csak nagyjában mondta el; és ön megtudhatja tőle, vagy más valakitől, szegiről végire. Én pedig sietek ügyvédemhez, a használandó utak és módokról tanakodni. A viszontlátásig.

MÁSODIK JELENET.

GERONTE (egyedül).

Soha több ily ügyet mint ez! Még rosszabb az övénél. Részemről nem hiszem, hogy ennél rosszabbat még lehetne elkövetni; s megházasodni az atyja beleegyezése nélkül: oly tett, a melyhez fogható nincs több.

HARMADIK JELENET.

GERONTE, LÉANDRE.

Geronte. Ah! te itt?

Léandre. (Gerontéhez futván, hogy megölelje). Ah! atyám, mennyire örvendek az ön visszatértén!

Geronte (vonakodván Léandret megölelni). Csak lassan. Beszéljünk egy kissé ügyeinkről.

Léandre. Engedje, hogy megöleljem, és hogy...

Geronte (ismét eltasztván magától). Lassabban, mondtam már.

Léandre. Hogyan, atyám, ön nem engedi, hogy ölelésem által fejezzem ki elragadtatásomat?

Geronte. Nekünk még holmi végzendő ügyeink vannak egymással.

Léandre. S ugyan mi az?

Geronte. Hadd nézek a szemed közé!

Léandre. Hogyan?

Geronte. Nézz rám.

Léandre. Nos?

Geronte. Nos, hát mi történt itten?

Léandre. Mi történt?

Geronte. Igen, mit tettél távollétem alatt?

Léandre. Hogyan, atyám, hát mit tettem volna?

Geronte. Én nem törődöm azzal, hogy mit »tettél volna,« de azt tudakozom, hogy mit »tettél.«

Léandre. Én? Én semmi olyast sem tettem, a miért önnek oka volna neheztelni.

Geronte. Semmit?

Léandre. Nem.

Geronte. Igaz lelkedre mondod?

Léandre. Igen, mert bizonyos vagyok ártatlanságom felől.

Geronte. Scapin mindazáltal mondott egyet-mást.

Léandre. Scapin?

Geronte. Ah! ah! e szóra elpirulsz?

Léandre. Beszélt rólam valamit önnek?

Geronte. Ez a hely nem épen alkalmas arra, hogy itt hozzuk tisztába ezt az ügyet; majd kikérdezlek másutt. Otthon kell lenni; én is azonnal hazatérek. Ah! áruló, ha megbecstelenítesz, kitagadlak, s nem engedem, hogy többé szemem elé kerülj.

NEGYEDIK JELENET.

LÉANDRE (egyedül).

Engem így elárulni! A gézengúz, a kinek száz oka van minden áron titokban tartani azon dolgokat, a melyeket a lelkére kötöttem, s imé! ő az első, a ki azokat atyámnak kibeszéli. De istenemre, ez az árulás nem marad büntetlenül.

ÖTÖDIK JELENET.

OCTAVE, LÉANDRE, SCAPIN.

Octave. Kedves Scapin, mily sokkal tartozom gondjaidért! Ember vagy a talpadon, ha mondom! És minő kegyes volt hozzám az ég is, téged küldvén segélyemül.

Léandre. Ahán! ön itt? Nagyon örvendek, hogy találkozom önnel, vén kitanult gazember.

Scapin. Szolgája, uram; nagyon megtisztelve érzem magamat.

Léandre. (kardját kihúzáván). Te a bolondját járod? No, majd megtanítlak én! . .

Scapin. (térdre esvén). Uram!

Octave (kettőjük közé vetvén magát, hogy meggátolja Léandret). Eh! Léandre.

Léandre. Nem, Octave, kérlek, ne tartóztass vissza.

Scapin (Léandrehez). Ugyan, uram!

Octave (visszatartván Léandret). Kérlek.

Léandre (Scapint ütni akarván). Engedd boszúmat kitölteni.

Octave. A barátság nevére, Octave, ne bántsod.

Scapin. Uram, mit vétettem én önnek?

Léandre (ütni akarván Scapint). Mit vétettél, áruló?

Octave (visszatartván Léandret). Ejh! lassabban.

Léandre. Nem, Octave. Akarom, hogy ő maga vallja be azonnal, hogy árúzkodott reám. Igen, gaz ember, nyomára jöttem a csinynek, melyet rajtam elkövettél; ép az imént mondták meg; de te nem hitted, úgy-e, hogy az nekem a füleembe jön? De én tulajdon szádból akarom hallani, vagy mindjárt keresztül szúrlak.

Scapin. Ah! uram, lehetne-e oly szivtelen?

Léandre. Beszélj tehát.

Scapin. Vétettem önnek valamit, uram?

Léandre. Igen, gazember, s lelkiismereted hangosan mondja, hogy mit.

Scapin. Biztosítom, hogy mit sem tudok róla.

Léandre (ütni kezdvén Scapint). Nem tudsz?

Octave (visszatartván Léandret). Léandre!

Scapin. Isten neki! Ha úgy akarja, bevallom önnek, hogy azon átalag spanyol bort, a melyet ön néhány napja ajándékba kapott, én ittam meg barátaimmal, én csináltam rajta hasadékot, én öntöttem alá vizet, hogy azt higgyék, hogy a bor kifolyt.

Léandre. Te vagy az, akasztófa virágja, a ki megitta tőlem az én spanyol boromat, s a ki oka volt, hogy ok nélkül úgy leszidtam a cselédet, azt hívéen, hogy ő követte el e csinyt?

Scapin. Igen, uram, bocsánatot kérek.

Léandre. Nagyon örvendek, hogy ezt tudom; de nem ez az, a mi most kérdésben forog.

Scapin. Nem ez az, uram?

Léandre. Nem; más ügy az, mely engem sokkal jobban érdekel, s akarom, hogy azt nékem bevalld azonnal.

Scapin. Uram, nem emlékszem, hogy mást tettem volna.

Léandre (ütni akarván Scapint). Hát nem beszélsz?

Scapin. Ah!

Octave (visszatartván Léandret). Csendesedjél!

Scapin. Igaz biz az, uram! három héttel ez előtt egy kis zsebórát küldött ön általam a kis czi-

gány leánynak, kit szeret. Én visszajöttem; a ruhám csupa sár volt, az arczom csupa vér, s én azt mondtam volt önnek, hogy zshiványok fogtak elő, a kik eldöngettek és az órát elcsikarták tőlem. Az órát, uram, én tettem zsebre.

Léandre. Te tetted az órát zsebre?

Scapin. Igen, uram, csupán azért, hogy tudjam, hány óra van.

Léandre. Valóban, szép dolgokat hallok. Minő hű szolgám volt, igazán! De nem is ez az, a mit én kérdezek.

Scapin. Nem ez az?

Léandre. Nem, gyalázatos; egy más dolog az, a mit be kell vallanod.

Scapin (félre). Ördögbe!

Léandre. Beszélj gyorsan; sietek.

Scapin. Uram, én egyebet nem tettem.

Léandre (ütni akarván Scapint). Nem tettél egyebet?

Octave (Léandre elé vetvén magát). Eh!

Scapin. Jó, legyen hát! Emlékszik ön, uram, arra a farkasra, a ki mintegy hat hónappal ezelőtt éjjel jól elpüfölte önt, és ön futtában egy pinczébe esván, majd hogy ki nem törte a nyakát.

Léandre. Nagyon jól.

Scapin. Én voltam az a farkas, uram.

Léandre. Te voltál, áruló?

Scapin. Igen, uram; csupán azért tettem, hogy egy kissé rá ijeszszek önre, s hogy elvegyem a kedvét

minket nap nap után küldözgetni éjszakának idején, a mi már egészen szokásává vált.

Léandre. Emlékszem jól, mikor és hol történt mind az, a mit mondasz. De térjünk a dologra; valld be nekem, mit mondtál atyámnak?

Scapin. Az ön atyjának?

Léandre. Igen, semmire való, az én atyámnak.

Scapin. Még csak nem is láttam visszatérte óta.

Léandre. Nem láttad őt?

Scapin. Nem, uram.

Léandre. Valóban?

Scapin. Úgy van. Ezt azonnal vele magával bizonyítom be önnek.

Léandre. Mindazáltal én ezt az ő tulajdon szájából hallottam.

Scapin. Engedelmeivel, akkor ő nem mondott igazat.

HATODIK JELENET.

LÉANDRE, OKTAVE, CARLE, SCAPIN.

Carle. Uram, hirt hozok, mely az ön szerelmére nagyon gyászos.

Léandre. Hogyan?

Carle. Az ön cigányai készülöben vannak, hogy ön elől Zerbinettet elvigyék; és ő szegény,

maga, könyben ázott szemekkel, a lelkekre kötötte, önnek rögtön értésére adnom, hogy, ha két óra alatt érte a váltság díját le nem teszi, örökre elvesztette őt.

Léandre. Két óra alatt?

Carle. Igen is.

HETEDIK JELENET.

LÉANDRE, OCTAVE, SCAPIN.

Léandre. Ah! kedves Scapin, segítségért esedezem.

Scapin (fölkelvén és Léandre előtt hetykén fel s alá sétálván). Ah! kedves Scapin! — Kedves Scapin vagyok, mihelyt szükség van rám.

Léandre. Jer, megbocsátok neked mind ezekért, sőt, hogyha rosszabbakat tettél volna, azokért is.

Scapin. Nem, nem! ne bocsásson meg nekem semmiért; csak rajta! nyársaljon fel a kardjával. Mi nagyszerű lesz ön által halni meg!

Léandre. Nem. Sőt inkább kérlek, add vissza életemet, szolgálj szerelmemnek.

Scapin. Ejh! mit! Jobban teszi, ha megöl.

Léandre. Te nagyon kedves vagy előttem; kérlek, ne vond meg tőlem csodás elméd segélyét, a mely minden dolognak a nyitjára talál.

Scapin. Nem! öljön meg, ha mondom.

Léandre. Ah! kérlek, ne is gondolj erre többet; légy inkább segélyemre abban, a mire kérlek.

Octave. Scapin! tenned kell érte valamit.

Scapin. Hogy tehetnék, ily meggyalázás után!

Léandre. Felejtsd el, kérlek, boszankodásomat, s légy segélyemre ügyességeddel.

Octave. Én is az övéhez csatolom kérésemet.

Scapin. Eszemben tartom e bántalmat.

Octave. Hagyj fel a boszúval.

Léandre. El tudnál hagyni a szerelmem véginségében?

Scapin. Rajtam hebehurgyán ily gyalázatot követni el!

Léandre. Igazságtalan voltam, elismerem.

Scapin. Engem gazembernek, gyalázatosnak, semmirevaló gézengúznak, akasztófára valónak nevezni!

Léandre. Nem mondhatom ki, mennyire sajnálom.

Scapin. Engem kardjával átszúrni akarni!

Léandre. Teljes szívvel bocsánatot kérek tőled ezekért; s ha csak az kell, hogy lábaidhoz boruljak: lásd, Scapin! még egyszer kérlek, ne hagyj el.

Octave. Hitemre! Scapin, erre meg kell adnod magadat.

Scapin. Keljen fel ön! Máskor ne hirtelenkedjék annyira.

Léandre. Megigéred, hogy munkálni fogsz értem?

Scapin. Lesz gondom rá.

Léandre. De tudod, hogy az idő sürget.

Scapin. Ne törődjék vele! Mennyire van önnek szüksége?

Léandre. Öt száz tallérra.

Scapin. Hát önnek?

Octave. Két száz pisztolyra.

Scapin. A pénzt ki fogom csikarni atyjoktól (Octavehoz). A mi az ön atyját illeti: tervemmel kész vagyok. (Léandrehez). A mi pedig az önét illeti — bár a legfösvényebb ember a világon — még kevesebb teketóriával fog a dolog járni: mert ön tudja, hogy a mi az eszét illeti, hál' istennek, elég hig eszű biz ő, s én őt az embereknek azon fajához sorozom, a kikkel elhitethetünk mindent, a mit akarunk. Ne vegye ön ezt rossz néven: ön épenséggel nem ütött rá; hisz ön jól tudja, mit beszél a világ: hogy ő önnek csak névleg apja.

Léandre. Mind szép, Scapin.

Scapin. Jó, jó. Az embereknek eljár a szájok, s úgy súgva-búgva erről sok kétséget támasztottak. Ön tréfára veszi? — De ime, az Octave atyját látom közelegni. Kezdjük rajta, ha már kezünk ügyibe került. Távozzanak mindketten. (Octavehoz). Ön pedig értesítse Sylvestret, hogy jőjön gyorsan szerepét játszani.

NYOLCZADIK JELENET.

ARGANTE, SCAPIN.

Scapin (félre). Hogy tépelődik!

Argante (egyedül hívén magát). Hogy lehet ily helytelen magaviseletű és ily meggondolatlan! Ilyen szerelmi viszonyba keveredni, mint ez! Ah! szemtelen ifjuság!

Scapin. Szolgája, uram.

Argante. Jó napot, Scapin.

Scapin. A fia ügyén gondolkozik ön, nemde?

Argante. Megvallom, hogy ez borzasztó fájdalmakat okoz nekem.

Scapin. Uram, az élet viszontagságokkal teljes; jó erre az embernek magát mindig készen tartani; s én már jó régen hallottam egy közmondást, a mely soha ki nem megy az eszemből.

Argante. Melyik az?

Scapin. Tudniillik, hogy egy atyának, bármi kevés időre volt légyen is távol családjától, meg kell magában hánynia-vetnie a legkellemetlenebb eseteket, melyek visszatértekor fogadhatják: képzelje, hogy a háza leégett, pénzét elrabolták, neje meghalt, fia elnyomorodott, lányát meggyalázták; s mind azt, a mi hogy vele meg nem történt, jó szerencsének tulajdonítsa. Részemről mindig gyakoroltam e tantételt az én kis bölcseletemben; és soha sem jöttem haza a nélkül, hogy ne tartottam volna készen magamat uraim haragjára, a korholásokra, szidalmakra, a

pofokra, megbotozásra, elpáholásra; s a mi hogy rajtam meg nem esett, azt jó sorsom kegyének szoktam tulajdonítani.

Argante. Mind ez hagyján! de az a szentelen házasság, a mely meggátolja az általunk kötendőt, oly dolog, a melyet elszivelni nem lehet, s megyek megsemmisítése iránt ügyvéddel értekezni.

Scapin. Hitemre, uram! ha ad ön rám valamit, igyekezzék a dolgot más uton-módon igazítani el. Ön jól tudja, mi az nálunk perlekedni, s mégis bele akar mászni ebbe a hinárba?

Argante. Igazad van, átlátom. De micsoda uton-módon tehát?

Scapin. Azt hiszem, találtam egy utat. Azon különös részvét, melylyel az ön fájdalma iránt viseltetem, egyre sarkalt, hogy törjem a fejem', ha valahogy módját ejthetném önt e nyugtalanságból kiragadni: mert nem nézhetem megilletődés nélkül a becsületes apáknak gyermekeik által okozott szomorúságát; és én az ön személye iránt mindenkor különös részvéttel viseltettem.

Argante. Le vagyok irántad kötelezve.

Scapin. Felkerestem tehát az ön fia által nőül vett leány bátyját. Ez egyike az oly fajta vitézeknek, a kik minden kérdést karddal oldanak meg, a kik csak agyonverésről beszélnek, s a kik nem veszik inkább szívökre, ha embert ölnek, mint ha egy pohár bort felhörpintenek. En előhoztam neki e házasságot: beláttatám vele, hogy ennek megsemmisítését

mennyire megkönnyíti azon körülmény, hogy kényszerítve köttetett, továbbá az ön atyai jogai, s az, hogy a törvényhatóságot az ön joga, pénze s barátai összeköttetései gyámolítani fogják. Végre is addig jártam körülte, hogy meghallgatta ajánlataimat, melyeket neki az iránt tevék, hogy bizonyos összegért a dolgot kiegyenlítené; és ő beleegyezését adta a házasság megsemmisítésébe, föltéve, hogy ön a pénzt neki meg fogja adni.

Argante. És mit kívánt?

Scapin. Oh! eleintén hallatlan dolgokat.

Argante. Mégis mennyit?

Scapin. Kimondhatatlan összeget.

Argante. De mégis?

Scapin. Kevesebb mint öt, hat száz pisztolyért szóba sem áll.

Argante. Öt, vagy hatszáz ménkü üssön belé! hát bolondnak tartja az embert?

Scapin. Épen ezt mondtam neki én is. Hallani sem akartam ilyen feltételekről, s jól a fejébe verem, hogy ön nem oly botor, hogy öntől öt, hatszáz pisztolyt követeljen. Végre is, hosszas szóvita után, ebben állapotánk meg: Itt az ideje — mondá nekem — hogy vissza kell mennem a sereghez; föl kell szerelnem magamat; s mivelhogy szükségem van bizonyos összegre: akaratom ellenére is el kell fogadnom az ajánlatot. Kell egy szolgálati ló, s ez legalsó számitással, hogy sokat ne mondjak, belekerül hatvan pisztolyba.

Argante. No jó, megadom a hatvan pisztolyt, a mibe kerül.

Scapin. Szüksége lesz nyeregre és pisztolyokra, húsz pisztolyra ez is fejrúg.

Argante. Hatvan meg húsz: annyi mint nyolcvan pisztoly.

Scapin. Épen annyi.

Argante. Ez sok; no de isten neki! belé egyezem.

Scapin. Kell egy ló is, a mireinasát fogja ültetni, s ez belé kerül harmincz pisztolyba.

Argante. Hogy az ördögbe ne! Csak sétáljon ő keme, nem kap lovat.

Scapin. Uram!

Argante. Nem, ez szemtelenség!

Scapin. Ön azt akarná, hogy inasa gyalogoljon?

Argante. Menjen, a hogy tetszik, az urával együtt.

Scapin. Ejnye, uram, hiszen ne akadjon ön fel ily csekélységen! Kérem, ne pereskedjék, adjon inkább mindent, csakhogy a törvényhatóság körmei közé ne kerüljön.

Argante. No jó, legyen! Kész vagyok még a harmincz pisztolyt is megadni.

Scapin. Kell még — mondá ő — egy öszvér, hordani a...

Argante. Ejnye, menjen pokolba öszvérével. Ez már mégis sok. A bírósághoz fogok folyamodni.

Scapin. Kérem, uram.

Argante. Nem, többet nem adok.

Scapin. Uram, egy kis öszvért!

Argante. Nem, egy csacsit se!

Scapin. Gondolja meg...

Argante. Nem, inkább perelek.

Scapin. Ugyan minek erről beszélni is. Mit akar ön, uram? Vessen csak egy pillantást a törvénykezés huzavonáira. Nézze csak, mennyi a fölebbvitel s a törvényhatósági fokozat; mennyi a bonyolódott, kuszált per; mennyi ragadozó állat: s önnek mindannyinak a körmein át kell mennie; mennyi törvénytisztviselő, meghatalmazott, ügyvéd, irnok, esküdt, helyettes, hordár, bíró és segéd. Egy sincs ezek közt, a ki a legparányibb dologért ne lenne képes a legvilágosabb jogot elcsavarni. Egy hivataliszolga hamis idézést ad ki, mire ön el lesz ítélve a nélkül, hogy tudná. Meghatalmazottja az ön ügyében sűrög-forog ugyan, de mihelyt lehet, eladja önt jó áron. Ügyvédje, hasonlókép lekenyerezve, szépen elpárolog, midőn az ön ügyét tárgyalják, avagy sületlen érveket hoz fel, melyek a dologra sem tartoznak. Az irnok, az ön kónoksága folytán, minthogy az idézésre meg nem jelent, kiadja a makacsság miatti elmarasztaló ítéletet. A kézbesítő segéd elsikkasztja az okmányokat, s a kézbesítő maga szépen szemet húny; és ha, legnagyobb elővigyázat mellett, ön elhárítá mind ezeket, majd elbámul, ha látni fogja, hogy bírái ön ellen válnak bősztve, vagy szenteskedők vagy kegyenczhölgyeik által. Nos, uram, szabaduljon ki, ha tud, e pokolból. Már ezen a világon elkárhozott, a ki

pereskedett valaha ; s engem a perlekedésnek pusztá gondolata képes volna a világból kikergetni.

Argante. Mennyibe is kerülhet csak az az öszvér ?

Scapin. Uram, az öszvérré, a saját maga és az inasa lovára, nyeregre és pisztolyokra, és gazdaszszonyánál levő apró cseprő tartozásai lerovására kell két, összesen kétszáz pisztoly.

Argante. Kétszáz pisztoly !

Scapin. Igen.

Argante. (sebbel-lobbal fel s alá sétálván). El, el ! perelni fogok.

Scapin. Gondolja meg magát.

Argante. Perelni fogok.

Scapin. De pénz kell ám a perlekedésre is. Pénz fog kelleni a megidézésért, pénz fog kelleni a meghatalmazás, az ajánlás, a tanácsadásért, az ügyvéd napidijául, és tanácsaért s ügykezeléseért ; az igazság elcsavarása s az irományok roppant halmazáért, pénz fog kelleni a segéd jelentése s a végzés fűszerezéseért, annak az irnok általi beigtatásaért, a birói kezek megkenésére, elmarasztalási végzésért, ellenőrzés, aláírás s helyettesek általi kézbesítésre ; nem is szólva az ajándékokról, a melyek mulhatlanul szükségesek. Adja ön ezt a pénzt inkább ennek az embernek, s tisztában van az ügye.

Argante. Hogyan ! kétszáz pisztoly !

Scapin. Igen. Ez önre nézve csupa nyereség. Felszámítottam nagyjából magamban a törvénykezés minden költségeit, s úgy találtam, hogy, ha abból

kétszáz pisztolyt ad emberének, a többi önnek marad, a mi legkevesebb százötven pisztoly lesz, ide nem számítva a gondot, a lótás-futást, keserőségeket, a melyektől ez esetben megkiméli magát. Hát még azokat a gorombaságokat eltűrni, a miket az ügyvédek az egész világ füle hallatára mondanak! Inkább fizetnék háromszáz pisztolyt, mintsem perlekedjem.

Argante. Ezt csak nevetem. Szeretném látni, melyik ügyvéd merne nekem valamit mondani.

Scapin. Tegyen ön tetszése szerint; de ha én az ön helyében lennék, a világért sem pörlekedném.

Argante. Sehogysem adok kétszáz pisztolyt.

Scapin. Ime a kérdésben forgó ember.

KILENCZEDIK JELENET.

ARGANTE, SCAPIN, SYLVESTRE (banditának öltözve.)

Sylvestre. Scapin, hadd látom csak azt az Arganteot, az Octave apját!

Scapin. Minek, uram?

Sylvestre. Hallom, hogy perbe akar fogni s törvény útján meg akarja semmisíteni húgom házasságát.

Scapin. Nem tudom, hogy ez volna szándéka; de a kétszáz pisztolyba, a mit ön követel, nem akar belenyugodni; azt mondja, hogy az-sok.

Sylvestre. Ejnye, erre-amarra! Ha kezem közé

kaparíthatom, agyonütöm, ha elevenen megnyúznak is érte.

(Argante, hogy meg ne lássák, reszketve a Scapin háta mögé sompolyog).

Scapin. De, uram, ennek az Octave atyjának helyén van ám a szive; nem szokott ez a maga árnyékától megijedni.

Sylvestre. Ő? Kutyák nyalják fel a vérit, ha itt volna, mindjárt felnyársalnám a kardommal. (Észrevevén Argante-ot). Ki ez az ember itt?

Scapin. Nem ő az, uram, nem ő az.

Sylvestre. Tán valamelyik barátja?

Scapin. Nem, uram; ellenkezőleg, halálos ellensége.

Sylvestre. Halálos ellensége?

Scapin. Igen.

Sylvestre. Teringettét! valóban örvendek. (Argante-hoz.) Ön ellensége, uram, annak a gazember Argantenak? Mi?

Scapin. Az hát, ha mondom.

Sylvestre. (erősen megrázzván az Argante kezét). Itt a kezem; szavamat adom, s becsületesemre, kardomra — melyet viselek — s mindenre, a mi szent előttem, fogadom, hogy mielőtt a nap leszáll, ettől a gazember Argantétól megszabadítom önt. Ezt biztosra veheti.

Scapin. Uram, nálunk aligha zsebre fogják rakni az ön gorombáskodásait!

Sylvestre. Eh, mit! csak nevetséges az, s én végre sem veszíthetek semmit.

Scapin. Lesz neki magára gondja, bizonyosan; s vannak rokonai, barátai és szolgái, kik védelmezni fogják az ön boszúja ellen.

Sylvestre. Teringettét! Szeretném én azt látni; no csak hadd jöjenek. (Kardot rántván.) Hah! Hogy nincs most kezem ügyében minden pereputyával! Hogy nem jön már azzal a harmincz emberrel! Csak már látnám, mint törnek rám, fegyverrel. (Védelmi állásba helyezvén magát.) Hogyan! gazemberek! ti bátorkodtok megtámadni engem? Rajta tehát, életre halálra! (Mindenfelé hadonászván, mintha többektől volna megtámadva.) Semmi szabadkozás! Csak rajta. Hajrá! szúrj, vágj. Kézzel-lábbal. Ah! semmiházi, gézengúzok, hát tisztultok? Majd lesz nektek ne mulass. Maradjatok, gazemberek, maradjatok! Hajrá! Jobb láb ki, bal láb ki! (Argante és Scapin felé fordulván.) Most ezzel, most azzal. Hogyan, ti hátráltok? Lánczos-lobogós! hát a lábatok szárába szállott a bátorságtok?

Scapin. Ej, uram, hiszen mi nem azok közül valók vagyunk.

Sylvestre. No hiszen, majd meglátom, hogy ki mer rajtam paczkázni. (El.)

TIZEDIK JELENET.

ARGANTE, SCAPIN.

Scapin. No jó. Láthatja ön, hány ember lesz megölve kétszáz pisztoly miá.

Argante (reszketve). *Scapin!*

Scapin. Tessék? [adni.

Argante. Kész vagyok a kétszáz pisztolyt meg-

Scapin. Nagyon örvendek rajta, önért.

Argante. Jerünk, keressük fel, a pénz nálam van.

Scapin. Csak adja ön át nekem. Becsülete érdekében kívánatos volna, hogy ne menne ön oda, miután az imént úgy is eltitkolta előtte kilétét; s a mi több, tartok tőle, nehogy, felismervén önt, többet találjon követelni.

Argante. Igen, de látni akarnám, hová teszem a pénzt.

Scapin. Avagy nem bizik ön bennem?

Argante. Nem épen; hanem...

Scapin. Valóban, uram, vagy csaló vagyok vagy becsületes ember: egyik a kettő közül. Vagy én talán meg akartam önt csalni, s nekem mind ezekben más érdekem is volna, mint az öné, uramé, hogy ne menjen oda? Ha gyanus vagyok ön előtt, nem avatkozom többé semmibe, keressen ön azonnal mást, ki ezentúl intézni fogja ügyeit.

Argante. Nesze tehát.

Scapin. Nem, uram, ne bizza ön rám a pénzt. Nagyon fogok örvesteni, ha másnak a kezére bizza ön.

Argante. Ejh, nesze már.

Scapin. Ne bizzék bennem, uram, ha mondom. Ki tudja, nem akarom-e önt e pénzzel rászedni?

Argante. Nesze már, ha mondom; hagyj fel e húza-vonával. De el ne felejts nyugtát kérni tőle.

Scapin. Bizza ön rám; nem bolonddal lesz dolga.

Argante. Várni foglak nálam.

Scapin. Nem késem. (Egyedül). Az egyikkel készen vagyok. Csak a másikat kell még kézre kaparítanunk. Ah! hitemre mondom, itt jön. Mintha csak az ég segítene hálómbe keríteni egyiket a másik után.

TIZENEGYEDIK JELENET.

GERONTE, SCAPIN.

Scapin (tettetvén, mintha Gerontet nem látná). Oh egek! oh előre nem látott baleset! oh sajnálatra méltó atya! Szegény Geronte, mi tévő leszesz?

Geronte (félre). Mit beszél az ott én rólam, ily szomorú arczczal?

Scapin. Senki se tudja megmondani, hol van Geronte úr?

Geronte. Mi baj, Scapin?

Scapin (futkosván a szinpadon, se hallani, se látni nem akarván *Geronteot*). Hol találjam fel, hogy elbeszéljem neki ezt a szerencsétlenséget?

Geronte (*Scapin* után futva). Mi baj?

Scapin. Hijába czaplatok mindenfelé, hogy fel-találjam.

Geronte. Hisz itt vagyok.

Scapin. Oly helyre kellett rejtőznie, a hol nem is gyanítják.

Geronte. (megállítván *Scapin*t). Hé! vak vagy, hogy nem látsz?

Scapin. Ah! uram, nincs mód benne, hogy fel-találjam!

Geronte. Már egy órája, hogy előtted vagyok. Mi baj hát?

Scapin. Uram...

Geronte. Minek?

Scapin. Uram, az ön fiát...

Geronte. No csak! Az én fiamat...

Scapin. Az ön fiát a legkülönösebb baleset érte a világon.

Geronte. Hát mi?

Scapin. Egészen elszomorodva találtam, nem is tudom, mi miatt, a mit ön mondott neki, s a mibe, épen roszkor, engem is bele kevert; én ki akarván a fejéből verni e szomorkodást, sétálni mentünk a kikötőbe. Itt többek között egy jól felszerelt török gályán akadt meg a szemünk. Egy jó külsejü ifjú török hitt, hogy lépünk be, és kezét nyujtá felénk.

Mi beléptünk. Igen udvarias volt irányunkban, megvendégelt; a legpompásabb gyümölcsöt ettük s a legkitünőbb borokat ittuk.

Geronte. Hát mi van ebben olyan szomorú?

Scapin. Várjon csak, uram: most jön ám a bökkenő. Mialatt mi étkezénk, ő a gályával a sík tengerre szállott, s látván, hogy már messze elmaradt a kikötő, engem egy sajkára ültetett s elkülde önhez, megmondani, hogy ha ön vonakodnék általam ötszáz tallért küldeni, fiát Algirba viszi.

Geronte. Mi az ördög! Ötszáz tallért?

Scapin. Igen, uram; és a mi több, csupán két órai határidőt szabott.

Geronte. Ah! akasztani való törökje, engem így kizsebelni!

Scapin. Önön a sor, uram, hogy gyorsan gondolkozzék az eszközökről, fiát -- ki önt oly gyöngéden szereti — kiszabadítani békóiból.

Geronte. De mi az ördögöt keresett azon a gályán?

Scapin. Korán sem gyanította, hogy mi fog történni.

Geronte. Siess, Scapin, siess lóhalálába, s mondd annak a töröknek, hogy a hatóságot küldöm utána.

Scapin. A törvényhatóságot a sík tengerre! Bolondnak tartja ön az embert?

Geronte. De mi az ördögöt keresett azon a gályán?

Scapin. Néha a pajkos sors vezérli az embert.

Geronte. Scapin, most ki kell tenned magadért, s meg kell mutatnod, hogy hű szolga vagy.

Scapin. Hogyan, uram?

Geronte Menj, mondd meg annak a töröknek, hogy küldje vissza fiamat, és addig is, míg a kívánt összeget összekaparíthatom, maradj nála kezesül.

Scapin. Ugyan, uram, fontolja meg, hogy mit beszél! Gondolja-e ön, hogy oly bolond lesz az a török, az ön fia helyett egy ily nyomorult sehonnaít kezesül elfogadni, mint jó magam?

Geronte. De mi az ördögöt is keresett azon a gályán?

Scapin. Nem is gyanította e szerencsétlenséget. Gondolja meg, uram, hogy csak két órát engedett...

Geronte. Mondod, hogy követel...

Scapin. Ötszáz tallért.

Geronte. Van lelke? ötszáz tallért követelni?

Scapin. Van hát, a milyen egy töröknek lehet!

Geronte. Tudja-e, mit tesz az ötszáz tallér?

Scapin. Igen, uram, tudja, hogy ez ezeröt-száz livre.

Geronte. Talán azt hiszi a zsvány, hogy azt az ötszáz tallért a lyukas hidon találjuk?

Scapin. Ezek olyan emberek, a kik az okos szóra mit sem hederítenek.

Geronte. De mi az ördögöt is keresett azon a gályán?

Scapin. Való igaz. De mit! hisz előre nem láthatta az ember a dolgot. Kérem, uram, siessen.

Geronte. Nesze, itt van a szekrényem kulcsa.

Scapin. Jó.

Geronte. Kinyitod.

Scapin. Nagyon jó.

Geronte. Egy nagy kulcsot találsz balról, a magtár kulcsát.

Scapin. Igen.

Geronte. Ki fogsz szedni minden rossz ruhát, ami abban a nagy hombárban van, s eladod a zsibárusnak, hogy kiváltsd rajta fiamat.

Scapin (visszaadván a kulcsot). Ej! uram, álmodik ön? Száz frankot sem kapok az egészért összevéve, s mi több, ön tudja, hogy nagyon rövid idő van engedve.

Geronte. De mi az ördögöt is keresett azon a gályán?

Scapin. Oh! mily hasztalan beszéd! Hagyja el azt a gályát, s gondolja meg, hogy az idő sürget s fia veszélyben forog. Ah! szegény gazdám, talán soh sem látlak többet életemben, s mig én itt tereferélek, téged rabszolgául hurczolnak Algirba. De tanúm az ég, hogy megtettem érted, a mit tehettem, és ha nem fognak kiváltani, a miatt csak egy atya embertelen szivét kell okozni.

Geronte. Várj csak, Scapin, előteremttem ezt az összeget.

Scapin. Igyekezzék hát uram, gyorsan, nehogy kikopjunk az időből.

Geronte. Nemde négyszáz tallért mondasz?

Scapin. Nem uram: ötszázat.

Geronte. Ötszázat!

Scapin. Igen.

Geronte. De mi az ördögöt is keresett azon a gályán?

Scapin. Igaza van önnek; de csak siessen.

Geronte. Nem volt más sétahely?

Scapin. Való igaz; de csak szaporán.

Geronte. Ah! átkozott gálya.

Scapin (félre). Nagyon nyomja a szívét az a gálya.

Geronte. Nesze, *Scapin*; nem is jutott eszembe, hogy ép az imént kaptam ez összeget aranyban; bizony soh se hittem volna, hogy ily hamar meg kell tőle válnom. (Kihuzván zsebéből erszényét és *Scapin* felé nyujtván.) Nesze, menj, váltsd ki fiamat.

Scapin (kezét nyujtván). Igen, uram.

Geronte (visszavevén az erszényt, melyet *Scapin*-nak akart adni). De mondd meg annak a töröknek, hogy ez gonoszság.

Scapin (ismét kezét tartván). Igen.

Geronte (ujra, mint az előbb). Ez gyalázat.

Scapin (még mindig kezét tartván). Igen.

Geronte (hasonlag). Hogy ő egy hitetlen, tolvaj.

Scapin. Bizza csak rám.

Geronte (hasonlag). Hogy jogtalanul kicsikar tőlem ötszáz tallért.

Scapin. Igen.

Geronte (hasonlag). Hogy én csak kétségbe esésben adtam meg néki azt.

Scapin. Nagyon jól van.

Geronte (hasonlag). És hogy ha egyszer a kezem közé kerül, jaj lesz neki!

Scapin. Igen.

Geronte (zsebébe dugván az erszényt, s elmenvén).
Menj, menj gyorsan fiamat kiszabadítani.

Scapin (*Geronte* után futván). Hej! uram.

Geronte. Minek?

Scapin. De hát hol a pénz?

Geronte. Nem adtam át neked?

Scapin. Valóban nem; visszatette ön a zsebébe.

Geronte. Ah! Ez a fájdalom megzavarja az eszemet.

Scapin. Ugy látszik.

Geronte. De mi az ördögöt is keresett azon a gályán? Ah! átkozott gálya, áruló török, vitt volna el az ördög benneteket! (El.)

Scapin (egyedül). Nagyon zokon esett neki az ötszáz tallér, a melyet tőle kicsikarok; de nem eddig van az! más pénzben fogja megadni az árát annak a gonoszságnak, a mit a fia miatt rajtam elkövetett.

TIZENKETTEDIK JELENET

OCTAVE, LÉANDRE, SCAPIN.

Octave. Hé, Scapin, sikerült-e részemre a válalatom?

Léandre. Tettél-e valamit, hogy szerelmemről elhárítsd a veszélyt?

Scapin. (Octavehoz). Ime a kétszáz pisztoly, a melyet atyjától kicsikartam.

Octave. Ah! mennyire megörvendeztetsz?

Scapin. (Léandrehez). Önért semmit sem teheték.

Léandre (el akarván menni.) Meg kell tehát halnom, és mit is érne az élet én nekem, ha elszakítottam Zerbinettetől!

Scapin. Hej! hej! lassabban csak. Hova az ördögbe siet ön úgy?

Léandre. (visszafordulván). Mit akarsz velem?

Scapin. Jöjjen, rendben van az ügye.

Léandre. Ah! te visszaadod életemet.

Scapin. De azon feltétel alatt, hogy megengedi nekem egy könnyű bosszút állani atyján a csiny miatt, a mit rajtam ejtett.

Léandre. Tégy, a mit akarsz.

Scapin. Tanu előtt igéri ön meg.

Léandre. Igen.

Scapin. Fogja ön, itt az ötszáz tallér.

Léandre. Hadd sietek, kiváltani rajta imá-dottamat!

HARMADIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENET.

ZERBINETTE, HYACINTE, SCAPIN, SYLVESTRE.

Sylvestre. Igen, kedveseik abban állapotának meg egymás között, hogy kegyetek együtt legyenek, és mi teljesítők parancsukat.

Hyacinte (Zerbinettehez). Nagyon kedvem szerint való egy ily parancs. Örömmel fogadok ilyen társaságot, s rajtam nem mulik, hogy azon barátság, mely kedveseinket összefüzi, reánk is kiterjedjen.

Zerbinette. Elfogadom az ajánlatot; senkit sem utasitanék vissza, ha barátsággal közelít felém.

Scapin. Hát ha szerelemmel közelítenek kegyedhez?

Zerbinette. Szerelem, az már más; ott már többet kockáztat az ember; ebben nem vagyok oly merész.

Scapin. Ugy-e nem? csak az uram iránt; s valóban, a mit ő most kegyedért tesz, azért kegyednek szívét kell adni, méltó viszonzásul szerelmére.

Zerbinette. Én abban még nem bízom szer felett, s az a mit tesz, még nem elég engem tökéletesen biz-

tosítani. Én vidor kedélyű vagyok és szünetlenül nevetek; de széles jó kedvemben is komoly vagyok bizonyos dolgokban; s urad csalódní fog, ha azt hiszi, hogy elég, hogy megvett, hogy egészen a magáénak tekintsen. Más dologba kell, hogy kerüljön az neki, nem pénzbe; és hogy szerelmét vágya szerint viszonzozzam, hűséget kell fogadnia, megtartva bizonyos szertartásokat, melyeket szükségesnek tart a világ.

Scapin. Így fogja fel a dolgot ő is; nem is tart kegyedre igényt máskép, mint vagyonával és becsületével; s magam sem az az ember vagyok, a ki a dologba elegyedném, ha más szándéka volna.

Zerbinette. Hinnem kell, minthogy ön mondja, de az atyja részéről előre látom az akadályokat.

Scapin. Találni fogunk módot, a dolgot eligazítani.

Hyacinte (Zerbinettehez). Sorsunk hasonlóságának még nevelni kell barátságunkat; mi ugyanazon bajban úszunk, ugyanazon szerencsétlenségnek vagyunk kitéve mind a ketten.

Zerbinette. Kegyednek az az előnye van legalább, hogy tudja, kitől született, s szüleinek támasza; ha őket föllelnie sikerül, képes lesz mindent helyrehozni: ők biztosíthatják kegyed szerencsáját, s beleegyezésöket adhatják a már megkötött házasságba, De, a mi engem illet, én semmi segílyt nem találhatok származásomban; oly helyzetben vagyok, mely

nem fogja megnyugtanni a fia javát munkáló atya szándékát.

Hyacinte. De kegyednek más részről az az előnye van, hogy azt, a kit szeret, más felé nem csalogatják.

Zerbinette. A szerető szívének változása nem az, mitől leginkább kell tartani. Természetesen elég érdemesnek hiheti magát az ember arra, hogy hódolóját lekösse; de a mit én az e fajta ügyekben a legveszedelmesebbnek találok, az az atyai hatalom, a melynek ellenében mit sem használ akármilyen érdem.

Hyacinte. Oh! miért kell e jogos vonzalmaknak akadályoztatva lenniök? Mily édes lehet a szerelem, midőn az nem lát semmi akadályt azon kedves lánczok között, melyek két szívet összefűzve tartanak!

Scapin. Ön tréfál; nyugalom a szerelemben kellemetlen tespedés. Az egyhangu szerencse unalmassá válik ránk nézve; a jó s bal-szerencsének váltakozni kell az életben; és az akadályok, melyekbe céljaink ütköznek, csak gerjesztik a vágyat s növelik a gyönyöröket.

Zerbinette. No, Scapin, beszélj el hát nekünk, mit oly mulatságosnak mondanak, a csel fogást, melyel éltél, hogy pénzt csikarj ki a te fősvény öregedtől. Tudod, hogy, ha nekem elbeszélnek valamit, nem megy kárba a fáradság, eléggé meg van fizetve azal, hogy látjátok, minő örömemet találok benne.

Scapin. Imhol Sylvestre, ki csak úgy eleget te-

het ebbeli óhajának, mint akár jó magam. Én egy kis bosszút forraltam magamban, annak megyek megizlelni a gyönyörét.

Sylvestre. Hogyan! te a magad jó szántából hajhászod az ily gonosz ügyeket?

Scapin. Kedvem van megkísérteni a kockáztatott vállalatokat.

Sylvestre. Már mondtam, hogy, ha rám hallgatsz, fel fogsz hagyni ezen szándokoddal.

Scapin. Másban igen; de ebben csak a magam esze után járok.

Sylvestre. Mi az ördögön akarsz te mulatni?

Scapin. Mi az ördögön aggódol te?

Sylvestre. Mert látom, hogy szükség nélkül kiteszed magad az eshetőségnek, hogy jól elpáholjanak.

Scapin. Se baj! akkor is az én hátam bánja meg, nem a tied.

Sylvestre. Igaz, te ura vagy hátadnak, rendelkezhetel vele tetszésed szerint.

Scapin. Ily fajta veszélyek soh sem rettentettek vissza, s utálok azon gyenge szívűeket, kikben, mert előre akarnák tudni a dolgok kimenetelét, egy csepp vállalkozó szellem sincsen.

Zerbinette (Scapinhoz). Szükségünk lesz gondjaidra.

Scapin. Távozzanak. Kegyetekkel leszek nem sokára. Legalább nem fogják mondani, hogy megtor-

lás nélkül hoztak oly helyzetbe, hogy magam-magamat eláruljam, s felfedezzek oly titkokat, melyekre nézve kívánatos volt, hogy rejtve maradjanak.

MÁSODIK JELENET.

GERONTE, SCAPIN.

Geronte. Nos, Scapin, hogy-mint áll a fiam ügye?

Scapin. Fia biztosságban van, uram; de ön jelenleg a legnagyobb veszélyben forog, s én nagyon. de nagyon szeretném, ha már oda haza volna.

Geronte. Hogy hogy?

Scapin. Azalatt, míg beszélek, halálra keresik önt mindenfelé.

Geronte. Engem?

Scapin. Önt.

Geronte. És kik?

Scapin. Azon nőnek a fitestvére, a kit Octave nőül vett, azt hiszi, hogy ön a maga leányát akarja élvétetni Octaveval, s tudja, hogy önnek ez a szándoka a legnagyobb befolyással van ezen házasság megsemmisítésére; ő pedig ezen vélekedésben lévén, égre földre fogadta, hogy becsületeért bosszút fog önön állani, megfosztja önt életétől, ezzel fog kétségbeesésén könnyíteni. S barátai, mint ő, mind katonaviselt emberek, mindenfelé keresik önt s tudakozód-

nak ön után. Magam láttam imitt-amott az ő csapatjából valókat, kik kikérdezik, a kit előtalálnak, és csapatonként elfoglalnak az ön házához minden bejáratot: úgy, hogy nem fog ön tudni haza menni, nem fog tudni egy lépést sem tenni se jobbra, se balra, a nélkül, hogy az ő körmeik közé ne kerülne.

Geronte. Mi tévő legyek, édes Scapinom?

Scapin. Én nem tudom, uram; ez furcsa egy dolog. Tetőtől talpig reszketek ön miatt, és . . . Várjon csak.

(*Scapin* szinlelvén, mintha a szinpad hátuljára megnézni menne, vajon nincs-e ott valaki).

Geronte (reszketve). Nos?

Scapin (visszajön). Nem, nem. Nincs semmi baj

Geronte. Nem tudnál valami módot, engem e bajból kirántani?

Scapin. Egy jó módját gondolom; de én kiteszem magamat annak, hogy elrakhatnak, mint a két-fenekű dobot.

Geronte. Mutasd, meg, Scapin, hogy hív szolgál vagy. Kérlek, ne hagyj el.

Scapin. A viláért sem, uram. Én oly gyöngédséggel viseltetem ön iránt, hogy rá nem vinne a lélek, önt segély nélkül elhagyni.

Geronte. Nem marad el a jutalmad, biztosítalak. Neked adom ezt a kabátot, ha egy kissé viseltetes lesz.

Scapin. Várjunk csak! Ime egy mód, a melyet

nagyon alkalmasnak talállok az ön menekülésére. Be kell búnia ezen zsákba, és...

Geronte (azt hivén, hogy jön valaki). Ah!

Scapin. Nem, nem. Senki se jön. Mondom, hogy bujjon bele, és vigyázzon, hogy valamiképen meg ne moczczanjon. Én felkapom önt a hátamra, mint valami nyalábot, és ily módon, az ellenségen keresztül, egész a házáig szállítom, és ha egyszer ott leszünk, eltorlaszolhatjuk magunkat s hatósági segítségért folyamodhatunk az erőszak ellen.

Geronte. Jó gondolat!

Scapin. A világon a legjobb. Mindjárt meglátja ön. (Félre.) Lakolsz a csalárdságért, kifogom a bőrödön.

Geronte. Mit?

Scapin. Mondom, hogy ellenségei jól rá lesznek szedve. Bújjon jól bele, s mindenek felett vigyázzon, hogy ne izegjen-mozogjon, ne hánykolódjék, bármi történjék is.

Geronte. Bizd rám csak. Tudni fogom én, hogy kell...

Scapin. Bújjon hát bele. Már itt kutatja önt egy martalócz. (Hangját változtatva). »Hogyan! hát csak nem juthatok nyomába annak az akasztani való Gerontenak, senki sem tud utba igazítani?« (Gerontehoz rendes hangján.) Ne moczczanjon! »Elő kell kerítenem a föld alúl is.« (Gerontehoz rendes hangján.) Ne mozogjon ön. (A mit idéző jel közt mond, azt az idegen gascognei, a többit a maga személyében

mondja.) »Mit, zsákba ember!« Uram! »Kapsz egy aranyat, ha megmondod, hol lehet Geronte.« Ön Geronte urat keresi? »Igen, balgócz, őt keresem.« És mi jóért, uram? »Mi jóért?« Igen. »Azért, oktondi, hogy agyom akarom őt ezzel a bottal ütni.« Ah! uram, azok a botütések nem férnek össze az ilyen tisztességes emberrel, s ő nem is oly ember, hogy így bánjanak vele. »Ki? Ez a pimasz Geronte, ez a galád, ez a bitang?« De, uram, Geronte sem nem pimasz, sem nem galád, sem nem bitang, s bizony jobban tesz ön; ha nem beszél oly hetykén! »Mit! hát velem mersz te ily fitymálva bánni?« Védelmesek, mert kötelességem, egy becsületes embert, a kit megbántottak. »Te hát barátja vagy annak a Gerontenak?« Igen, uram, az vagyok. »Ah! te czudar, hát barátja vagy? No éppen jókor. (Botjával többször végig ütvén a zsákon). Nesze, helyette téged fizetlek ki.« (Kiáltozván, mintha őt ütnék.) Ah! ah! uram! Ah! kérem, uram. Csillapuljon. Ah! ah! ah! »Nesze, add át neki részemről. Adieu!« — Ah! az ördög vigye el azt a gascogneit!

Geronte (kidugván fejét a zsákból). Ah! *Scapin*, nem bírom tovább kiállani.

Scapin. Ah! uram, végkép oda vagyok, és a vállaim rémitően fájnak.

Geronte. Hogyan, hisz az enyéimet ütötte.

Scapin. De biz az enyéimet ütötte, uram.

Geronte. Ugyan mit beszélsz! Én jól érez-

tem az ütések, s még most is viszket utánok a hátam.

Scapin. Ha mondom, hogy nem. A botnak csak a vége érte az ön hátát.

Geronte. Ugy neked egy kissé félre kellett volna állnod, elhárítani rólam a...

Scapin (visszatolván a Geronte fejét a zsákba). Vigyázzon ön, imhol újra egy más, s nagyon furcsa külseje van. (Ez a hely épen olyan, mint föntebb a gascognei-é, a nyelvezet és az előadást illetőleg.) »Én egész nap lótok-futok, s csak nem kaparíthatom a körmöm közé azt a gaz Geronteot.« — Bújjék be jól. — »Ugyan, atyafi, mondja csak, kérem, nem tudná megmondani, hol van az a Geronte, a kit én keresek?« — Nem, uram, valóban nem tudom, hol van Geronte. — »Mondja csak meg igaz lelkire! mindössze se nagy dolgom van vele, csak egy kis kutyalakzit tartok neki, elverek a hátán vagy tizenkét botot, s megtapogatom a szive tájékán három vagy négy kardszúrással.« — Biztosíthatom önt, uram, nem tudom, hol van. — »Nekem úgy tetszik, hogy ebben a zsákban motoz valami.« — Bocsánatot, uram! — »Bizonyosan kell a dologban lenni valaminek.« — Semmi sincsen, uram. — »Nagy kedvem volna ezt a zsákot kardommal megtapogatni.« — Ah! uram, hogy gondol olyat! — »Mutasd csak, mi van benne?« — Majd ha fagy. — »Hogyan, majd ha fagy?« — Önnek nincs más dolga, mint azt nézni, hogy én mit viszek? — »No csak, én látni

akarom.« — Azért sem fogja látni. »Mit, te paczkázol velem?« — Ejnye no! hiszen csak néhány ócska holmim van benne. — »No csak, hadd látom! ki vele!« — Én nem mutatom. — »Nem mutatod?« — Nem. — »A nyakad közé verjek ezzel a bottal?« — Azt szeretném én látni! — »Mit, te a bolondját járod?« (Végig ver a zsákon, s kiabál, mintha őt ütnék.) Ahi! ahi! ahi! Ah! uram, ah! hah! — »A viszontlátásig. Nesze egy kis leczke: hogy kell magad más-kor szemtelenül viselni.« — Ah! ördög vigye el azt a szeleburdit! Ah!

Geronte (fejét a zsákból kidugván.) Ah! végkép oda vagyok!

Scapin. Ah! végem van.

Geronte. Miért kell neki épen az én hátamat püfölni?

Scapin (visszatolván a Geronte fejét a zsákba). Vigyázzon ön, itt jön egy rakás katona együtt. (Töb-beknek hangját utánozván.) »Menjünk, legyünk rajta, hogy nyakon csiphessük ezt a Geronteot, kutassuk mindenütt, ne kiméljük a fáradságot. Fussuk be az egész várost, kutassunk ki minden zeget-zugot. Né-zünk szét mindenütt. Be kell kukkanni mindenüvé; tivé kell tenni mindent. Merre megyünk? Fordul-junk arra. Nem, erre. Balra. Jobbra. Dehogy. De bizony.« (Gerontehoz rendes hangján.) Bújjon be jól. — »Ah! bajtárs, itt van az inasa. Jöszte csak, gazficzkó; meg kell mondanod, hol van a gazdád.« — Uraim, kérem; ne izetlenkedjenek velem. — »Aló! mondd

meg, hol van ő? Beszélj. Gyorsan, ki vele. No csak Szaporán.« — Kérem, uraim! — (Geronte óvatosan kidugja fejét a zsákból s észreveszi a Scapin gazságát). »Ha az uradnak azonnal nyomára nem vezetsz, ugy elrakunk, hogy a lábod se rázod többet.« — Eltűrök inkább bármit, mint az uramat eláruljam. — »Agyon ütünk.« — Tegyenek, a mit akarnak. — »Azt akarsz, hogy elnadrágozzunk?« — Nem árulom el az uramat. — »Mit, te paczkázol? Nesze.« — Oh! (Midőn éppen ütni akar, Geronte kimászik a zsákból, és Scapin elfut.)

Geronte (egyedül). Ah! gyalázatos! ah! áruló! ah! gonosztevő! Így ölsz te meg engem!

HARMADIK JELENET.

ZERBINETTE, GERONTE.

Zerbinette (nevetve, nem látván Geronte-ot). Ah! hah! Hadd vegyek egy kis lélekzetet.

Geronte (félre, nem látván Zerbinettet). Esküszöm, megkeserülsz.

Zerbinette (nem látva Geronte-ot). Ha, ha, ha! mily tréfás eset! Soha ilyen jó bolondot, mint ez a balga öreg!

Geronte. Mi van ebben olyan mulatságos? De talán kegyednek egyéb dolga sincs, mint ezen nevetni?

Zerbinette. Hogyan? mit akar ön mondani, uram?

Geronte. Csak azt, hogy mi szükség kegyednek belőlem gúnyt üzni.

Zerbinette. Önből?

Geronte. Igen.

Zerbinette. Hogyan, hisz eszem ágába sincs.

Geronte. Mért jön ide a szemembe kacagni?

Zerbinette. Ez épen nem vonatkozik önre, s én csupán egy történeten nevetek, melyet ép most beszéltek el nekem; soha se hallottam mulatságosabbat. Nem tudom, azért-e, hogy én is érdekelve vagyok a dologban; de én semmit sem találtam olyan furcsának soha, mint egy csinyt, mit egy fiú az apján elkövet, hogy pénzt csikarhasson tőle.

Geronte. Egy fiú az apján, hogy pénzt csikarjon tőle?

Zerbinette. Igen. Nem kell sok nógatás, kész vagyok azt önnek azonnal elbeszélni. Mintha csak tű hegyen állnék, alig várom, hogy mással közölhessem a hallottakat.

Geronte. Kérem, beszélje el a történetet.

Zerbinette. Igen szívesen. Mindössze se sokat kockáztatok vele, ha elmondom; az ily fajta kalandok úgy sem szoktak sokáig titokban maradni. A sors úgy akarta, hogy én azon embereknek a csoportjába kerüljek, a kiket czigányoknak hínak, s a kik kóborolván faluról falura, szerencse jóslással s néha

napján sok más egyébbel is foglalkoznak. Megérkezvén ezen városba, egy fiatal ember meglátott s szerelemre gyuladt irántam. E percztől fogva mindig nyomomban járt, s eleinte ő is úgy volt, mint minden fiatal ember, kik azt hiszik, hogy nem kell egyéb, mint beszélni, s a legkisebb szavukra, a mit hozzánk intéznek, rendbe van hozva a szénájok! de részemről büszkeséggel találkozott, s akkor kezdte átlátni, hogy hányadán vagyunk. Feltárta szenvedélyét az én embereim előtt, s ők bizonyos összeg kárpótlás mellett hajlandóknak mutatkoztak neki engemet átengedni. De most meg az volt ám a bökkenő a dologban, hogy kedvesem oly helyzetben volt, mint a még kiskorú ifjak nagy része igen gyakran, t. i. pénz szükében. Van egy atyja, a ki, bár gazdag, borzasztó zsugori, s a legpiszkosabb ember a világon. Várjon csak. A nyelvemen forog a neve. Segítsen egy kicsit. Nem tudna ön valakit nevezni ezen városban, a ki arról ismeretes, hogy a piszkosságig fösvény?

Geronte. Nem.

Zerbinette. A neve valami ron...ron te... Oronte, vagy mi. Nem. Ge... Geronte. Ahán! Valóban Geronte. Imhol az én öregem, megcsiptük; ez az a zsugori, a kiről beszélek. De, hogy visszatérjek elbeszélésemre, embereink a mai napon el akartak utazni ezen városból, s az én kedvesem — pénz hiában — már elveszített volna engem, ha inasának iparkodása, atyjától csikarni azt ki, nem segít rajta. A mi a szolga nevét illeti, nagyon is jól tudom. Sca-

pinnak hívják, ritkítja párját, s felül áll minden dicséreten.

Geronte (félre). Ah! gazember, te vagy!

Zerbinette. Ime a csselfogás, a melylyel rászédtek a vén bohót. Ah! ah! ah! Nem emlékezhetem rá vissza a nélkül, hogy jó ízűt ne nevessek. Ha! ha! ha! Az inas fölkereste azt a fősvény kutyát, ha, ha, ha! elbeszélte neki, hogy fiával a kikötőben sétálván, hi, hi, hi! megláttak egy török gályát, a melyre becsalták őket; hogy egy ifju török megvendégelte őket, ha, ha! hogy míg ők ettek, a gályát a sík tengerre bocsájták, s hogy a török őt egyedül visszaküldé, oly meghagyással, mondja meg az atyjának, hogy fiát rögtön Algirba hurczolja, ha neki azonnal nem küld ötszáz tallért; hi, hi, hi! Ekkor került csak rémítő szorongattatások közé az én fukar öregem; s gyöngéd vonzalma, melylyel fia iránt viseltetett, különös harczot folytatott fősvényiségével. Ötszáz tallért követelni tőle: ötszáz törszúrás a szívébe. Ha, ha, ha! Nem tudta magát elhatározni, hogy megváljék ez összeztől; s a szorongó fájdalom, mely szívét gyötörte, ezerféle nevetséges módot találtatott ki vele fia kiváltására. Ha, ha, ha! Tengerre akarta küldeni a hatóságot a török galya után. Hi, hi, hi! Szolgáját ösztönzé, hogy menjen kezesül fiáért, míg ő előteremti az összeget, melyet esze ágában sem volt megadni. Ha, ha! Elküldi négy vagy öt elnyűtt ruhával, a mi három tallért sem ért, hogy szerezzé be azokból az ötszáz tallért. Hi, hi, hi! Az inasnak egyre köve-

telése szemtelenségét hánytorgatja, s minden észrevételét ez a fájdalmas felkiáltás követi: »De mi az ördögöt is keresett azon a gályán! Ah! átkozott gálya! áruló török!« Végre hosszas húza-vona után, miután sokáig sóhajtott és jajveszékelt... De nekem úgy tetszik, hogy ön nem nevet ez elbeszélésen? Nos, mit szól ön hozzá?

Geronte. Azt, hogy az a fiatal ember egy akasztófára való, szemtelen, a kinek a torkára fog forrni az a csiny, a mit az atyján elkövetett; hogy a cigány leány egy szeles, meggondolatlan teremtés, pellengérré állít egy becsületes embert, a ki majd megmutatja neki, hogy kell jó családbeli gyermekeket elcsábítani; a szolga pedig egy gonosztevő, a kit Geronte az akasztófára húzat, mielőtt megérnők a holnapi napot. (El.)

NEGYESEDIK JELENET.

ZERBINETTE, SYLVESTRE.

Sylvestre. Kinek a körmei közül szabadult ki kegyed? Tudja-e, hogy az imént kedvesének az atyjával beszélt?

Zerbinette. Tán csak nem? Hát én hozzá magához fordultam — persze, nem ismerve őt — hogy elbeszéljem neki saját történetét!

Sylvestre. Hogyan! saját történetét?

Zerbinette. Igen. Egészen tele voltam ez elbeszéléssel, s égtem a vágytól, mással közölni azt. De mit sem tesz. Annál rosszabb rá nézve. Azt hiszem, a dolog ránk nézve ezzel se jobb, se rosszabb nem lett.

Sylvestre. Nagy kedve kerekedhetett kegyednek a csevegéshez, s nagyon szerethet beszélni, ha nem tud hallgatni még a tulajdon ügyeiről sem.

Zerbinette. Nem tudta volna-e meg csakugyan mástól?

ÖTÖDIK JELENET.

ARGANTE, ZERBINETTE, SYLVESTRE.

Argante (a szinpad hátulján). Héj! *Sylvestre*!

Sylvestre (*Zerbinette*hez.) Menjen be, kérem; hí az uram.

HATODIK JELENET.

ARGANTE, SYLVESTRE.

Argante. Ti hát összebeszéltetek, gazemberek; összebeszéltetek, *Scapin*, te és fiam, hogy engem megcsaljatok. Azt hiszitek, hogy ezt eltűröm?

Sylvestre. Hitemre, uram, ha Scapin önt megcsalta, én mosom kezeimet, s biztosíthatom önt, hogy nekem semmi részem sincs benne.

Argante. Majd meglátom, hányadán vagyunk, gaz kölyök, meglátom, hányadán vagyunk, és nem tanácslom, hogy újjat huzzatok velem.

HETEDIK JELENET.

GERONTE, ARGANTE, SYLVESTRE.

Geronte. Ah! Argante úr, nyakig vagyok a bajban!

Argante. Hát még én mennyire le vagyok verve!

Geronte. Az az akasztani való Scapin csalárd-sággal kicsikart tőlem ötszáz tallért.

Argante. Ugyanaz az akasztani való Scapin, szintén csalárd-sággal, behúzott kétszáz pisztolyig.

Geronte. Még az nem elég, hogy ötszáz tallérig behúzott, hanem oly gyalázatosan bánt velem, hogy szégyenlem kimondani. De lakolni fog érte.

Argante. Akárom, hogy jóvá tegye ezt a csinyt, a mit rajtam elkövetett.

Geronte. És én példás boszút fogok rajta állani.

Sylvestre. Hál' istennek, hogy nekem mind ebben semmi részem sincs!

Geronte. De még ez sem minden ám, Argante ur, s ránk nézve egyik baj a másiknak előhírnöke. Eddig örömemet találtam a reményben, hogy leányom ismét velem lesz; ez képezte minden vigasztomat: és ím, ép most értesít, hogy már rég ideje, hogy Tarentből elutazott, s azt hiszik, elveszett a hajóval, melyen onnan elevezett.

Argante. De kérem, miért kell leányának Tarentben tartózkodnia, miért fosztja meg ön magát azon örömtől, hogy mindig szeme előtt lenne?

Geronte. Okaim voltak erre nézve, s családom érdekei mindeddig szoros titokban kényszerítének tartani e második házasságot. De mit látok?

NYOLCZADIK JELENET.

ARGANTE, GERONTE, NÉRINE, SYLVESTRE.

Geronte. Ah! te vagy az a Nerine?

Nerine (Geronte lábaihoz borúlván). Ah! Pandolphe úr!

Geronte. Nevezz engem Gerontenak, és ezt a nevet ne használd többé. Megszüntek az okok, a melyek kényszerítének Tarentben, köztetek, azt használni.

Nerine. Ah! mennyi zavart és nyugtalanságot okozott nekünk itt ez a névváltoztatás az ön felkeresésére fordított igyekezeteinkben!

Geronte. Hol van leányom s az édes anyja?

Nerine. Leánya, uram, nincs messze innen; de mielőtt látni engedném őt, bocsánatot kell kérnem, hogy férjhez adtam azon elhagyatottságban, melybe — nem tudva önt föltalálni — leányával együtt jutottunk.

Geronte. Leányom férjhez ment?

Nerine. Igen, uram.

Geronte. És kihez?

Nerine. Egy Octave nevű fiatal emberhez, bizonyos Argante nevű uraság fiához.

Geronte. Oh ég!

Argante. Minő véletlen!

Geronte. Vezess minket gyorsan, vezess hozzá.

Nerine. Csak tessék belépni ebbe a házba.

Geronte. Menj elől. Csak kövessen Argante úr, kövessen.

Sylvestre (egyedül). No, ez már valóban meglepő történet!

KILENCZEDIK JELENET.

SCAPIN, SYLVESTRE.

Scapin. Héj! Sylvestre, mit csinálnak a mi embereink?

Sylvestre. Kettőt kell tudtadra adnom. Egyik, hogy az Octave ügye el van igazítva. A mi Hyacinteünk a Geronte uraság leányának találtatott, és

a véletlen megtette azt, a min a tervezető atyák tanakodtak. A másik az, hogy a két öreg retentő fenyegetéseket tett ellened, s különösen Geronte úr.

Scapin. Mit sem tesz. A fenyegetések soha se csinálnak bajt énnekem; ezek olyan fellegek, melyek messze vonulnak el fejünk felett.

Sylvestre. Vigyázz magadra, a fiúk kibékülhetnek atyjokkal, s te hoppon maradsz.

Scapin. Bizd csak te rám, majd lecsillapítom én a haragjokat.

Sylvestre. Távozzál, ime jönnek.

TIZEDIK JELENET.

ARGANTE, GERONTE, HYACINTE, ZERBINETTE, NÉRINE,
SYLVESTRE.

Geronte. Jere leányom, menjünk haza. Örömem tökéletes volna, ha otthon anyádat is veled láthatnám.

Argante. Ime Octave, épen jókor.

TIZENEGYEDIK JELENET.

ARGANTE, GERONTE, OCTAVE, HYACINTE, ZERBINETTE
NÉRINE, SYLVESTRE.

Argante. Jer fiam, jer, együtt örvendeni velünk házasságod szerencsés kalandján.

Octave. Nem, atyám; minden házassági tervezgetések haszontalan. Le kell vetni az álczát mindkettőnknek. Értésülve vagy viszonyomról.

Argante. Igen; de te nem tudod . . .

Octave. Tudok mindent, a mit tudnom kell.

Argante. Azt akarom neked mondani, hogy a Geronte úr leánya . . .

Octave. Mit nekem a Geronte úr leánya!

Geronte. Ő az . . .

Octave (Gerontehoz). Nem uram; bocsánatot kérek, én határoztam.

Sylvestre (Octavehoz). Hallgasson csak . . .

Octave. Nem. Hallgass te. Én nem hajtok semmire.

Argante (Octavehoz). Nőd . . .

Octave. Nem, atyám, ha mondom; inkább meghalok, mint hogy elhagyjam szeretetre méltó Hyacinteomat. (Átmenvén a szinpad más oldalára, hogy a Hyacinte oldala mellé szegődjék). Igen, hijába minden beszéd; ime, a ki hitemet bírja. Élethossziglan szeretni fogom őt, nekem más nő nem kell.

Argante. No de derék! Hiszen ő az, a kit mi neked szántunk. De te balgócz, mindig csak a magadét hajtod.

Hyacinte (Gerontera mutatván). Igen, *Octave*, im itt atyám, a kit feltaláltam; már mostan túl vagyunk minden bajon.

Geronte. Jerünk haza; otthon jobb lesz kibeszélni magunkat, mint itt.

Hyacinte (Zerbinettere mutatváu). Ah! atyám, kérve kérlek, ne válassz el ezen szeretetre méltó lénytől, a kit itt látsz. Érdeme tiszteletet fog iránta gerjeszteni bennetek, ha megismertétek őt.

Geronte. Csak nem akarod, hogy a házamnál tartsam bátyád kedvesét, a ki annyi mindenféle rám tartozó badarságot mondott nekem szemtül szembe!

Zerbinette. Kérem, uram, bocsásson meg. Nem beszéltem volna így, ha tudom, hogy ön az; de én önt csak hiréből ismertem.

Geronte. Hogyan! csak hiremből?

Hyacinte. Atyám, a szenvedélyben, melylyel bátyám iránta viseltetik, nincsen semmi nemtelen, és én kezeskedem erényeért.

Geronte. Csak az kellene még. Összeházasítani a fiamat vele? egy ismeretlen lánynyal, a kinek se országa, se hazája.

TIZENKETTEDIK JELENET.

ARGANTE, GERONTE, LÉANDRE, OCTAVE, HYACINTE,
ZERBINETTE, NÉRINE, SYLVESTRE.

Léandre. Ne zsörtölődj, atyám, hogy én egy vagyontalan leányt szeretek, a kinek se híre, se neve. Azok, a kiknek kezei közül őt kiragadtam, megvalóították nekem, hogy ő egy, ezen városbeli, tisztességes családból született; hogy ők csenték el a leányt

négy éves korában, s ime, egy karperecz, a mely segíteni fog szüleinek nyomára jönni.

Argante. Ah! hadd látom e karpereczet, hiszen akkor ő az én leányom, kit négy éves korában elveszték.

Geronte. Az ön leánya?

Argante. Igen, az enyim, s ime a kétségen kívüli bizonyosság, mi bizonyossá tesz a felől.

Hyacinte. Oh ég, mily rendkívüli eset!

TIZENHARMADIK JELENET.

ARGANTE, GERONTE, LÉANDRE, OCTAVE, HYACINTE,
ZERBINETTE, NÉRINE, SYLVESTRE, CARLE.

Carle. Ah! uraim, mily különös eset történt.

Geronte. Mi az?

Carle. Szegény Scapin

Geronte. Felköttetem a semmirevalót.

Carle. Ah! uram, megkimélheti magát a fáradtságtól. Egy épület mellett haladván el, fejére esett egy kőmivesnek a kalapácsa, beszakítá a koponyáját, hogy egészen ki van az agyveleje. Haldoklik, s kért, hogy hozzák ide, beszélni akar önökkel, mielőtt meghalna.

Argante. Hol van?

Carle. Ime.

TIZENNEGYEDIK JELENET.

ARGANTE, GERONTE, LÉANDRE, OCTAVE, HYACINTE,
ZERBINETTE, NÉRINE, SCAPIN, SYLVESTRE, CARLE.

Scapin (két embertől czipelve, s a feje fehér ruhával borogatva, mintha meg volna sebesítve). Ahi, ahi. Uraim, látják önök, minő különös állapotban vagyok. Ahi. Nem akartam meghalni, mielőtt bocsánatot kértem mind azoktól, a kiket megbántottam. A h i. Igen; uraim, mielőtt utolsó lehelletemet kiadnám, teljes szivemből kérem önöket, bocsássanak meg mind azért, a mit önök ellen elkövettem, különösen Geronte ur és Argante ur. Ahi.

Argante. Részemről megbocsátok; eredj, halj meg békén.

Scapin (Gerontehoz). Önt sértettem meg a legjobban, uram, azon ütlegek által, melyeket . . .

Geronte. Sohse beszéld tovább, én is megbocsátok.

Scapin. Roppant vakmerőség volt tőlem, hogy azon ütlegek, melyeket . . .

Geronte. Hagyjuk ezt.

Scapin. És én, haldokolva megfoghatlan fájdalmakat szenvedtem azon ütlegek miatt, melyeket

Geronte. Uram isten! Hallgass már.

Scapin. Azon szerencsétlen ütlegek, melyeket ön

Geronte. Hallgass már, ha mondom; minden feledve van.

Scapin. Ah! mennyi jóság! de a maga jószántából teszi-e ön, hogy megbocsátja nekem azon ütlegeteket?

Geronte. Ugy van, no. Hagyjunk fel e beszéddel: mindent megbocsátok. Egy szó mint száz, hogy úgy van.

Scapin. Ah! uram, mennyire könnyebben érzem magam e szavak után!

Geronte. Igén, de csak oly föltétel alatt bocsátok meg neked, ha meghalsz.

Scapin. Hogyan, uram?

Geronte. Nem fog állani a szavam, ha feltalálnál épülni.

Scapin. Ahi, ahi. Ujra erőt vesz rajtam a gyengeség.

Argante. Geronte úr, jó kedvünkre való tekintetből, bocsásson meg neki föltétlenül.

Geronte. Legyen.

Argante. Jerünk mindnyájan ebédelni, hogy annál inkább élvezzük örömünket.

Scapin. Adjanak nekem is egy kis helyet az asztal végén, mig meghalok.

A SICILIAI,
VAGY:
SZERELEMBŐL FESTÉS.

VIGJÁTÉK EGY FELVONÁSBAN.

FORDITOTTA

PUKI JÓZSEF.

A VIGJÁTÉK SZEMÉLYEI.

DON PEDRÓ, siciliai nemes.

ADRASTE, francia nemes, Izidóra kedvese.

IZIDÓRA, görög lány, Don Pedró rabszolganője.

ZAIDA, ifjú rabszolganő.

TANÁCSNOK.

HALI, török, Adraste rabszolgája.

KÉT INAS.

A TÁNCZJÁTÉK SZEMÉLYEI.

Zenészek.

Éneklő rabszolga.

Tánczoló rabszolgák.

Tánczoló mórok és mórnök.

ELSŐ JELENET.

HALI, ZENÉSZEK.

Hali (a zenészekhez.) Csitt. Ne jertek tovább, maradjatok itt, míg nem hivlak.

MÁSODIK JELENET.

Hali (egyedül). Koromsötét van, akár a pokolban. A kanál is megállana ebben a szuroksötétségben. Még csak egy kis csillag sem pislog az égen. Mily bolond sorsa van egy rabszolgának: soh se élhet a maga kényére, mindig az ura balga szeszélyeinek kell szolgálnia, az ő kedvéhez kell szabnia magát, s bármi gondja legyen, a magáévá kell tenni valamenynyit! Lám, az enyém hogy a nyakamba sózza a maga nyugtalanságát; és, mert ő szerelmes, kell, hogy nekem se legyen miatta se éjjelem, se nappalom nyugodt. De ime, fáklyafényt látok; ez kétség kívül ő.

HARMADIK JELENET.

ADRASTE, KÉT INAS (mindenik egy-egy fáklyát vive), HALI.

Adr. Te vagy, Hali?

Hali. Ki volna más? Éjszakának idején rajtunk kívül kinek jutna eszébe az utczákon csatangolni.

Adr. Azt sem hiszem ám, hogy akadna egykönnyen valaki, kinek szívében annyi fájdalom sajogna, mint nekem. Mert végre is mi van abban, ha közönyét vagy szigorát kell ostromolnunk egy nőnek, a kit szeretünk? Az ember legalább panaszkozhatik és sóhajtozhat kedvére. De nem tudni alkalmat találni, hogy beszélhessek azzal, a kit imádok, nem tudhatni meg az imádottól, hogy a szerelem, melyet beszédes szemei keltettek szívemben, kedvére van-e vagy sem? ez szerintem a legkeservesebb minden nyugtalanság között; s ime, ennyire vitt engem az az átkozott féltékeny, a ki folyvást örködik az én bájos görög lánykám felett s egy perczre sem tágit oldala mellől.

Hali. Hanem sokféle nyelven beszél a szerelem, s nekem úgy tetszik, hogy az ön szemei s az övéi, úgy két hónap óta, sok mindent elmondtak egymásnak.

Adr. Igaz ugyan, hogy ő és én gyakran beszéltünk szemeinkkel egymásnak; de hogy tudjuk meg, ha a maga részéről kiki csakugyan arra ma-

gyarázta-e ezt a beszédet a mire kell? És mit tudom én, végre is, ha elérte-e mind azt, a mit pillanásaim mondanak neki, s vajon az övéi azt mondják-e csakugyan, a mit én olykor érteni vélek?

Hali. Ki kell vinni valami úton-módon, hogy másfélekép beszélhessen vele.

Adr. Veled vannak a zenészek?

Hali. Igen.

Adr. Hívd őket közelebb. Hajnalgig itt énekeltek velök, hadd lássam, nem fogja-e rávenni a zene a kedvest, hogy valamelyik ablakban megjelenjen.

NEGYEDIK JELENET.

ADRASTE, HALI, ZENÉSZEK.

Hali. Ime, itt vannak; mit húzzanak?

Adr. A mit legjobbnak gondolnak.

Hali. Húzzanak egy triót, a mit nekem húztak a minap.

Adr. Nem. Nem ez az, a mi nekem kell.

Hali. Ah! uram, ez gyönyörű négyes.

Adr. Mi az ördögöt akarsz te a te gyönyörű négyeseddel?

Hali. Uram, én a négyes mellett maradok. Tetszik tudni, hogy értek hozzá. A négyes engem elbájol. Nem is zene, ha nem négyes. Hallgassa csak ezt a triót.

Adr. Nem. Valami kellemest akarok, valami andalítót, a mi édes ábrándba ringasson engemet.

Hali. Már látom, hogy ön a bé moll-hoz húz; de van módja, hogy mindkettőnket kisegítsük. Hadd énekeljenek bizonyos jelenetet egy kis vigjátékból, a melyet előttem próbáltak. Két szerelmes pásztor, tele epedéssel, a kik bé-mollból, külön-külön az erdőbe jönnek, panaszukat kiönteni; azután fölfedezik egymásnak imádottjuk kegyetlenségét; s erre előjön egy csodaszép négyessel egy vidám pásztor, a ki gyöngeségökből tréfát üz.

Adr. No jó, lássuk, miféle ez.

Hali. Ime, épenséggel alkalmas hely szinterül; a két fáklya meg a kivilágítást fogja képezni.

Adr. Kuporodj' a ház mellé, hogy a legkisebb zajra, mely bent támad, eloltassam a fáklyákat.

Vigjáték-töredék.

Zenekisérettel éneklük a Hali hozta zenészek.

ELSŐ JELENET.

PHILÈNE, TIRCIS.

Első zenész, Philènet adva:

Ha fájdalmam bús szavával
Zavarom magányotok
Néma csöndjét: komor sziklák,
Oh! ne haragudjatok,
Ha fájdalmim' ismernétek:
Kemény sziklák, magatok is
Bizonyosan könyeznétek!

Második zenész, Tircist adva:

A madárkák, mihelyest pitymallik,
Erdők árnyán vidor dalra kelnek;
Ah! de nincsen, csupán nehéz búja
S sóhaja e bánatos kebelnek!
Ah! kedves Philène!

Philène.

Ah! kedves Tircis!

Tircis.

Mennyit szenvedek én!

Philène.

Mennyit sírok én is;

Tircis.

Hő vágyamra, kérésemre
Climène nem is hederít.

Philène.

Még rám vetni sem kívánja
Cloris bájos szemeit.

Ketten együtt.

Ah! miért is van ez így!
Szerelem, ha nem késztheted,
Hogy szeressenek minket,
Mért engeded legalább, hogy
Elbájolják szivünket?

MÁSODIK JELENET.

PHILÈNE, TIRCIS, EGY PÁSZTOR.

Harmadik zenész, a pásztort adva:

Imádni a kegyetlent:
 Oh! mily balgaság;
 Józan lelkek nem szokták
 Gyötörni egymást,
 Két szivet mi összeköt:
 Hajlam mindenek fölött.

Nem csak egy szép akad itt,
 Csapom nékik a levet.
 Dédelgetni: no eunnél
 Édesb gondom nem lehet;
 De ha köszívű: fejem
 A falba én se verem!

Philène és Tircis együtt:

Oh! mily boldog az ily szerelem!

Hali. Uram, zajt veszek észre oda bent.*Adraste.* Huzódjatok félre, s oltsátok el a fá-
lyákat.

ÖTÖDIK JELENET.

DON PEDRÓ, ADRASTE, HALI.

Don Pedró (kilépvén küszöbén házi sapkában, hálókabátban, hóna alatt karddal). Jó ideje, hogy énekelni hallok az ajtóm előtt s kétségkívül ez nem történik

csak ugy potyára. Ki kell vennem a sötétben, hogy miféle emberek lehetnek azok.

Adr. Hali!

Hali. Tessék!

Adr. Nem hallani már semmit?

Hali. Nem.

(Don Pedró a háatok mögé sompolyog s hallgatja őket.)

Adr. Hogyan! minden erőlködésünk mellett sem fogom megnyerni, hogy legalább egy perczet beszélhetnék ezzel a kedves görög leánynyal! s ez az átkozott féltékeny, ez a gonosz szicíliai mind egyre el fog előlem zárni minden hozzá vezető utat.

Hali. Teljes szivemből óhajtom, hogy az ördög vitte volna el, a miért ily fáradságot szerez nekünk, ezt az alkalmatlankodó humfordit. Ah! ha most a körmöm közé kerülne, jól elverném a hátán a port, a miért gonosz féltékenysége minden lótás-futásunkat meghiusítja!

Adr. Mégis csak szerét kellene ejteni valami módon, hogy csinnyel vagy fortélylyal a körmeink közé kaparíthatnók a vén izgágát. Nekem ugy is érdekenben áll letromfolni; és ha csakugyan neki kell látnom . . .

Hali. Uram, nem tudom, hogy mint történik, de az ajtó nyitva van; s ha nincs ellenére, lassacskán becsuszszanok, meglesni, hogy honnan van ez.

(Don Pedró ajtajához húzódik.)

Adr. Jó, jó; csak zajt ne üss. Én nem tágitok melőled. Bár csak az az én kedves Izidórám volna!

Don Pedró (pofon ütven Halit). Ki az?

Hali (visszaadván a pofot D. Pedrónak). Jó barát.

Don Pedró. Hahó! Jancsi, Gyuri, Péter, Károly, Feri, Márton, Lajos! Elő csak izibe! Hozzátok gyorsan a kardomat, törömet, lándsámat, pisztolyomat és puskámat. Gyorsan, siessetek. Rajta, vágd agyon. Semmi kegyelem.

HATODIK JELENET.

ADRASTE, HALI.

Adr. Egy mocczanást se hallok. Hali! Hali!

Hali (egy sarokba kuporodva.) Tessék!

Adr. Hol kutorogsz?

Hali. Előjöttek azok az emberek?

Adr. Nem, egy kukkot se hallok.

Hali (feltápáskodva). Ha jönnek, elverjük őket.

Adr. Hogyan! minden igyekezetünk dugába dől! És mindig ez a féltékeny bolond fog ki rajtunk

Hali. Nem. Itt már becsületesem forog kérdésben, ne mondják soha, hogy rajtam kifogott valaki. Egy magamforma kópé fittyet hány mind ezen akadályoknak, s megmutatom, ki a legény a talpán.

Adr. Én csak azt akarnám, hogy tudtára adhassam valami módon — egy levelkében, vagy pár szóval — az érzelmeket, melyeket iránta táplállok, s megtudhassam, hogy mit szól hozzá. A többinek az tán könnyen módját ejtheti az ember.

Hali. Bizza csak egészen rám a dolgot. Megkisérték, ha kell, ezer módot, míg végre egy majd csak sikerülni fog közülök. Jerünk, pitymallik; megyek, felkeresni embereimet, azután eljövök s bevárom egy álló helyemben, míg ez a féltékeny itthonról eltávozik.

HETEDIK JELENET.

DON PEDRÓ, IZIDÓRA.

Izid. Én nem tudom, mi gyönyörűséged telhetik benne, engem ily korán felkölteni. Ez, azt hiszem, nem igen illik össze azon szándékkal, hogy engemet ma lefestess; s ha azt akarja az ember, hogy üde arcszínre s eleven, csillogó szemei legyenek, nem az a módja, hogy felkeljen, mihelyt a hajnal hasadni kezd.

Don Pedró. Dolgom van, a mely miatt kénytelen vagyok éppen most elmenni.

Izid. Hanem ez a dolog, azt hiszem, bizvást megeshetnék nálam nélkül is; s nem volna terhedre, ha engem békén engednél élvezni az édes hajnali álmod.

Don Pedró. Ugy ám; de nagyon szeretem, hogyha folyvást magam mellett láthatlak. Nem árt az embernek egy kissé biztosítani magát a folytonos ólálkodások ellen; a mult éjjel is az ablakunk alá jöttek énekelni.

Izid. Szent igaz. És a zene gyönyörű volt.

Don Pedró. És ez neked szólt.

Izid. Azt kell hinnem, mivel te mondod.

Don P. Tudod ki az, ki ezen éjeli zenét adta?

Izid. Nem én; de bárki legyen is, le vagyok iránta kötelezve.

Don P. Lekötelezve?

Izid. Kétségkívül, mivel mulattatni igyekezett.

Don P. Rendén valónak tartod hát, hogy szeretnek?

Izid. Persze; ez mindig lekötelező.

Don P. És te mind jó szemmel nézed, a kik ezt teszik?

Izid. Bizonynyal!

Don P. No, ez ugyan világosan van kifejezve.

Izid. Mire való a tettetés? Akármilyen képesség jön az ember, mégis csak jól esik, hogyha szeretik. Ezen hódolat bájjaink iránt, nem költhet rosszalást. Bár mit mondjanak is, a nőknek fő vágya, hidd el nekem, abban áll, hogy szerelemre gyúllaszszanak. Minden gondjuk csupán erre irányul; s nincs köztük oly büszke, ki ne ujjongna magában a hódítások felett, melyeket szemei tettek.

Don P. De ha még oly nagy örömedet találod is abban, hogy szeretnek, tudod-e, hogy én, ki szeretlek, éppen semmi gyönyörüséget se lelek benne?

Izid. Nem tudom, mire való már ez; én legalább, ha szeretnék valakit, nem találnék semmiben nagyobb gyönyörüséget, mint ha látnám, hogy őt mindenki szereti. Van-e csalhatatlanabb jele annak, hogy helyesen választottunk? s nem örülnünk kell annak,

hogy a kit szeretünk, mások is szeretetreméltónak tartják?

Don P. Kiki a maga módja szerint szeret; s ez nem az én módom. Nagyon örvidenek rajta, ha nem találnának annyira szépnek; s igen leköteleznél vele, ha nem igyekeznél oly nagyon, szépnek tünni fel a mások szemében.

Izid. Hogyan! féltékenykedni ilyesmikre?

Don P. Igen, féltékeny vagyok ezekre; de féltékeny, mint a tigris, vagy, ha akarod, mint az ördög. Szerelmem egészen akar birni tégedet. Gyöngédsége rossz néven vesz egy mosolyt, egy pillantást, melyet más nyer tőled; s minden gondomat csak arra fordítom, hogy az udvarlókat hozzád férközni ne engedjem, s biztosítsam magamnak ezen szívnek teljes birtokát, melyben nem türhetem, hogy csak egy kis része is legyen más valakinek.

Izid. Valóban, kimondjam tehát? rossz úton jársz, és egy szív birtoka nagyon bizonytalan, midőn erővel akarjuk megtartani. Részemről, megvallom, ha egy nőnek udvarolnék, a ki más valakinek a hatalmában van, minden igyekezetemet oda fordítanám, hogy ama bizonyost féltékenynyé tegyem, s kényszerítsem éjjel-nappal örködni a felett, a kit én megnyerni óhajtok. Ez a legjobb mód, valakinek előmozdítani ügyeit, s mihamar hasznára fogja fordítani azon kedvetlenséget és haragot, melyet a női kebelben támaszt a kényszer és szolgaság.

Don P. Annyira, hogyha valaki azzal állna elő neked, hajlandó volnál vágyait viszonzni?

Izid. Erre nézve nem mondok semmit; de végre is a nők nem szeretik, hogy őket akadályozzák; s nagyon sokat kockáztat az, a ki gyanút mutat irántok vagy bezárva tartja őket.

Don P. Kevés hálával viseltetel irántam, kinek oly sokkal tartozol, s azt hiszem, hogy egy rabszolganő, kit kiváltottam s nőül akarok venni. . .

Izid. Mivel vagyok lekötelezve, ha szolgálásomat még terhesebb rabsággá változtatod, ha nem engeded élveznem a szabadságot, ha szüntelen örökdedesdel fárasztasz?

Don P. Mind ez csak a túlságos szerelemből származik.

Izid. Ha te ily módon szeretsz, akkor gyűlölj inkább.

Don P. Ma nagyon kelletlen vagy, s én megbocsátok szavaidért, melyeket a korán kelés miatti bosszúságodban ejtettél.

NYOLCZADIK JELENET.

DON PEDRÓ, IZIDÓRA, HALI (töröknek öltözve s erősen tisztelegve Don P. előtt).

Don P. Félre azzal a sok teketóriával. Mit akar ön?

Hali (Izidóra s Don P. közé állván). Signor (a sig-

nora becses engedelmevel), bátorkodom önt felkeresni (a signora becses engedelmevel) a végett, hogy felkérjem (a signora becses engedelmevel) hogyha kegyeskednék (a signora becses engedelmevel)...

Don P. A signora becses engedelmevel, tessék, kérem, a más oldalra menni.

(Don Pedró Hali és Izidóra közél lép.)

Hali. Signor, én virtuóz vagyok.

Don P. Nem adhatok semmit.

Hali. Nem is azért könyörgök. Hanem mivel a zenéhez és tánczhoz is értek egy kicsit, betanítottam néhány rabszolgát, a kik nagyon szeretnék, ha olyan uraságot találhatnának, a ki kedvét találja az e fajta dolgokban, s minthogy tudom, hogy ön előkelő egyén, fel akartam kérni önt, hogy őket meghallgatván és megtekintvén, megvénné, ha úgy tetszik, vagy ajánlaná valamely barátjának, a ki arra hajlandó lenne.

Izid. Ez méltó a megtekintésre, és mulattatni fog bennünket. Hivassd be őket.

Hali. Csala bala . . . Ime egy új dal, éppen divatos. Hallgassák csak. Csala bala.

KILENCZEDIK JELENET.

DON PEDRÓ, IZIDÓRA, HALI, TÖRÖK RABSZOLGÁK.

Egy rabszolga (dalolva Izidórához).

Egy ifjút egy lány nyomában

Tart folyvást a szerelem,

Ámde ezt féltékeny öre
 Szemmel tartja szüntelen,
 Hogy csupán kacsintás által
 Beszélgethet csak vele.
 Érezhet-e még nagyobb bút
 Egy szerelmes kebele?

(Don Pedróhoz.)

Chiribirida ouch alla,
 Star bon turca,
 Non aver danara :
 Ti voler comprara ?
 Mi servir à ti,
 Se pagar per mi.

Far bona cucina,
 Mi levar matina,
 Far boller caldara :
 Parlara, parlara
 Ti voler comprara ? *)

ELSŐ TÁNCZJÁTÉK.

(Szolgák tánczolnak.)

Rabszolga (Izidórához).

A szerelmes bús szivére

*) Ezen spanyol versszaknak az értelme különben a következő: »Én egy jó török vagyok, nincs egy csepp pénzem se. Akar-e megvenni? Szolgálni fogom, ha fizet értem. Érték a főzéshez; korán fogok kelni. Felforralom a fazekakat. Szóljon, szóljon, akar-e megvenni?«

Ez a gyötrelem halál ;
 Ámde hogyha lánykájánál
 Egy kis részvétre talál,
 Ha nem bánja, hogy csak mindig
 Érte vágyik és sohajt :
 Ő e féltékenynyel itten
 Könnyen el fog bánni majd.

(Don Pedróhoz).

(A fönebbi spanyol dal.)

MÁSODIK TÁNCZJÁTÉK.

(A rabszolgák újra tánczra kerekednek.)

Don Pedró (dalol).

Álnok, gaz kópék,
 No csak várjatok,

Mindjárt elrakom
 A két vállatok'.

Chiribirida ouch alla,

Mit ti non comprara,

Ma ti bastonara,

Si ti non andara :

Andara, andara,

O ti bastonara *).

Oh! oh! mily vidorak! (Izidórához). Jerüek be, kérlek: más jutott eszembe; és aztán az idő is borulni

*) Értelme: »Nem veszek meg; de megverlek, ha el nem takarodol. Tisztulj, tisztulj, vagy megpüföllek.«

kezd egy kissé. (Halihoz, a ki visszafordult.) Hát mégis itt vagy, semmiházi.

Hali. Igen, ugy van, uram, imádja őt. Legforróbb óhaja, hogy szerelméről meggyőzze, s ha beleegyeznek, nőül fogja venni.

Don P. Jó, jó, majd ha fagy.

Hali. A mienk lesz, ha török szakad is.

Don P. Hogyan, gazember . . .

Hali. A mienk lesz, ha sárkány módra őrzi is.

Don P. Megállj csak, hadd . . .

Hali. Ha mindig csukva tartja is, megfogadtam, és a miénk lesz.

Don P. Várj csak, mindjárt megfogom a nyakad csigáját.

Hali. Majd elválík, hány zsákkal telik. A lány a mienk lesz: el van határozva. (Egyedül.) Megmutatom, ha addig élek is.

TIZEDIK JELENET.

ADRASTE, HALI, KÉT INAS.

Hali. Uram, már tettem némi kísérletet, de . . .

Adr. Ne fáraszd tovább magadat: megtaláltam véletlenül, a mit eddigelé hiába kerestem; s nem sokára szerencsés leszek láthatni a szép hölgyet oda haza. Találkoztam Dámonnal, a festészszel, ki mondá, hogy ma megyen festeni ezen szép hölgy arczképét; s mivel ő már régóta legbenső barátom, szolgálni akart szerelmemnek, s engem küld maga helyett, ajánló levelével,

melyre el fognak fogadni. Tudod, hogy mindig kedvemmet találtam a festészetben, s hogy olykor-olykor kezelem is az ecsetet, honi szokásunk ellenére, mely azt tartja, hogy nemes embernek nem való érteni semmihez. Így tehát szabad lesz kedvemre megnézni e szép hölgyet. Bár nem kétlem, hogy ez az izgága, féltékeny mindig ott fog lábatlankodni, s megakadályoz minden szót, melyet egymáshoz intézhethénk. És megvallva az igazat, egy ifjú rabszolganő segélyével rá akarom szedni, hogy a bájos görög leányt kicsikarjam a körmei közül, ha csak az beleegyezését adja hozzá.

Hali. Bízva csak ön rám; majd szerzek én alkalmat, hogy szólhasson vele. Ne mondják, hogy én mit se tettem ebben a dologban. Mikor megy ön?

Adr. Nyomban megyek, s már mindent elkészítettem.

Hali. Hozzá készülök hát én is.

Adr. Ne lopjuk az időt, rajta! Mint vágyom már gyönyörködni látásában.

TIZENEGYEDIK JELENET.

DON PEDRÓ, ADRASTE, KÉT INAS.

Don P. Mit keres ön e házban, uram?

Adr. Don Pedró uraságot keresem.

Don P. Ön előtt áll.

Adr. Lesz oly kegyes e levélkét elolvasni.

Don P. »Az illető arczkép végett magam helyett e franczia urat küldöm, a ki lekötelezni óhajt-

ván az előkelő férfiakat, sziveskedett e munkát az én ajánlatomra magára vállalni. Nincs kétség az iránt, hogy az e fajta művekben ő az első ember a világon, s remélem, hogy nem tehetek önnek kellemesebb szolgálatot, mint hogy ha hozzá küldöm, szándékában lévén önnek az általa szeretett lénynek tökéletes arczképét bírni. Őrizkedjék, kérem, mindenek felett jutalomról beszélni neki, mert ő oly ember, a ki nagyon rossz néven venné azt, és a ki csupán dicsőség és jó hírnévért teszi ezeket.«

Francia ur, ez igen nagy szivesség, a mit velem tenni szándékszik, s nagyon le vagyok önnek kötelezve.

Adr. Leghőbb óhajtásom, hogy tekintélyes és érdemes férfiaknak szolgálhassak.

Don P. Mindjárt előhivom a kérdéses személyt.

TIZENKETTEDIK JELENET.

IZIDÓRA, DON PEDRÓ, ADRASTE, KÉT INAS.

Don P. Ime ezen uraság, kit Dámon küldött hozzánk, lesz olyan szives tégedet lefesteni. (*Adr.*-hoz, a ki Izidórát üdvözölvén, megöleli). Hohó! francia ur, ez a köszönésmód nálunk nincs divatban.

Adr. Frankhonban ez így szokás.

Don P. Csak tartsák meg szokásukat a saját nőik számára; de a mieink irányában egy kissé nagyon is bizalmas.

Izid. Nagyon örülök e szerencsének; az eset meglepő rám nézve, s megvallva az igazat, nem reméltem, hogy ily hires festészt kapjunk.

Adr. Kétségkívül nincs, a ki szerencsájének ne tartaná ily munkába fogni. Nem vagyok valami nagyon ügyes; de itt a tárgy már magától nagyon sokat szolgáltat, s ily eredeti után lehetetlenség volna nagyon szépet nem csinálni.

Izid. Az eredeti nem mutat sokat; hanem a festész ügyessége el fogja tudni takarni hibáit.

Adr. A festész egyet sem lát hibáiból; s leghőbb óhaja, hogy lefesthesse bájait oly kápráztatólag, mint ő látja.

Izid. Ha ecsetje is úgy fog hizelegni, mint nyelve, az arczkép, melyet csinál, hasonlítani sem fog hozzám.

Adr. Az ég, mely az eredetit alkotá, megfoszta a módtól, olyan arczképet festeni róla, mely hizelgő lehessen.

Izid. Az ég, bármit mondjon is ön, nem...

Don P. Hagyjuk ezt abba, kérem. Legyen elég a bőkből, fogjunk az arczképhez.

Adr. (az inasokhoz). Hé, hozzatok ide mindent. (Mindent oda visznek, a mi a festéshez szükséges.)

Izid. (Adr.-hoz). Hová üljek, kérem?

Adr. Ide, ez a legalkalmasabb hely; itt éppen a kellő világításban lesz ön.

Izid. (leülvén). Jó lesz így?

Adr. Jó. Keljen fel csak még, kérem, egy kicsit. Egy kissé errébb. Így tartsa magát. Fejét emelje kissé feljebb, hogy a nyak szépsége jobban előtűnjék. Itt egy kissé nyiltabban. (Mellét kissé feltakarja.) Jó. Ott egy kicsit feljebb; még egy kicsikét.

Don P. (Izid.-hoz). Mily sok baj van veled, míg elhelyezkedel; nem tudnád magad úgy tartani, a mint kell?

Izid. Hiszen én ezekhez nem értek; a festész ur dolga úgy helyezni el, a mint neki tetszik.

Adr. (leülve.) Most a lehető legjobban van; pompásan tartja ön magát. (Kissé maga felé fordítván Izidórát.) Így, kérem. Minden az állástól függ, melyet azon egyénnek adunk, a kit festeni akarunk.

Don P. Nagyon jó.

Adr. Egy kissé errébb; szemeit mindig felém fordítva, kérem, s tekintetét az enyémre irányozva.

Izid. Én nem vagyok úgy, mint azon nők, a kik, ha lefestetik magokat, olyan arczképet akarnak, mely nem hasonlít hozzájuk, s nincsenek megelégedve a festésszel, ha csoda-szépeknek nem festi őket. Hogy kielégítse őket, egy képet kéne festenie valamenynyik számára: mert mindnyájan ugyanazon dolgokat kívánják: arczsínt, mint a rózsá és liliom, szabályos orrot, kis szájat és nagy, élénk és szépmetésű szemeket, s mindenek felett semmivel se nagyobb arczokat, mint az öklöm, lenne bár oly pofók a képök, mint egy czipó. Részemről oly arczképet

kérek öntől, mely olyan legyen mint én, melyet, ha meglátnak, ne kelljen megkérdezni, hogy kicsoda?

Adr. Ezt bajosan fognák kérdezni az önéről: vonásaihoz nagyon kevesen hasonlítanak. Mennyi báj s kellem ömlik el azokon, s mily könnyen felsülhet az ember, ha le akarja festeni!

Don P. Nekem ugy tetszik, hogy az orra kissé nagy.

Adr. Nem t'om, hol olvastam, hogy Apelles hajdan Nagy Sándor csodaszép kedvesét festé, s festés közben annyira belészeretett, hogy halni akart utána: ugy, hogy Nagy Sándor, nagylelkűségből, átengedte neki szerelme tárgyát. (*Don P.*-hoz.) Én is könnyen ugy járhatnék most, mint hajdan Apelles; hanem ön aligha tenne ugy, mint Nagy Sándor tett valaha.

(*Don P.* elfintorítja a képét.)

Izid. (*Don P.*-hoz.) Megérik rajta a francia: azok mindig tele vannak udvariassággal, s szinte elárasztják vele az embert.

Adr. (*Izidórához.*) Efféle dolgokban ritkán szokták az embert félreérteni; s ön sokkal elevenebb fel fogású, hogyses át ne tudná látni, minő forrásból erednek azok, a miket önnek mondok. — Igen, ha Nagy Sándor állna is előttem, s ő volna is az ön kedvese, még sem tudnám megállni, hogy el ne mondjam önnek, hogy sohasem láttam önnél szebbet életemben, és hogy...

Don P. Tisztelt uram, azt hiszem, hogy önnek nem kellene beszélgetni, ez elvonja a munkájától.

Adr. Oh! éppen nem. Én mindig beszélni szoktam, ha festek, mert ilyenkor mindig szükség van a társalgásra, felfrissíteni a szellemét azoknak, a kiket festeni akarunk, s arcaikat folyvást a szükséges derültségben tartani.

TIZENHARMADIK JELENET.

HALI (spanyolnak öltözve), DON PEDRÓ, ADRASZTÉ, IZIDÓRA.

Don P. Mit akar ez az ember? s ki engedi meg, hogy bejelentés nélkül belépjen valaki?

Hali (Don P.-hoz.) Egészen szabadon léptem be ide; hanem lovagok közt ez a szabadság meg van engedve. Uram, ismer ön engem?

Don P. Nem, uram.

Hali. Én Don Gilles d'Avalos vagyok; a spanyol történetből ismernie kell érdemeimet.

Don P. Kiván ön tőlem valamit?

Hali. Igen. Tanácsát kérem egy becsületbeli ügyben. Tudom, hogy efféle ügyekben bajosan találnék derekabb lovagot önnél; de, szabad kérnem, vonuljunk félre egy kicsit.

Don P. Elég távol vagyunk itt.

Adr. (Don Pedróhoz, ki őt, a mint halkán Izidórával beszélget, meglepi). Azt néztem, hogy kék szemei vannak-e?

Hali (D. Pedrót amazoktól eltávolítani igyekeztén.)
Uram, engem pofon vágta. Ön tudja, mi az, pofot kapni egy vaskos tenyértől a képe közepére! Ez a pof nagyon nyomja a szívemet, s nem tudom magamat elhatározni, hogy; e pofot megboszulandó, megverekekedjem-e ezen emberrel, vagy jobb lesz eltétni láb alól.

Don P. Eltétni láb alól: ez a legrövidebb út. Ki az ön ellensége?

Hali. Lassan beszéljünk, kérem.

(Hali Don Pedróhoz beszélve, úgy fordul feléje, hogy nem láthatja Adraste-ot.)

Adr. (az Izidóra lábainál, míg Don P. s Hali együtt suttognak). Igen, bájos Izidóra, szemeim két hónap óta beszélnek azt önnek, s ön megértett engemet. Szeretem önt véghetetlenül, s nincs más gondolatom, czélom, szenvedélyem, mint hogy az öné lehessen örökre.

Izid. Nem tudom, igazat beszél-e ön, de meggyőz.

Adr. De meggyőzhetem-e annyira, hogy némi vonzalmat költsek irántam önben?

Izid. Tartok tőle, hogy vonzalmam már is nagyon erős.

Adr. Volna-e vonzalma oly erős, bájos Izidóra, hogy beleegyeznék szándékomba, melyet közöltem önnel?

Izid. Azt még magam sem tudom.

Adr. Min múlik tehát?

Izid. Elhatározásomon.

Adr. Ah! a ki igazán szeret, könnyen eltökéli magát.

Izid. No jó — legyen — beleegyezem.

Adr. De belenyugszik-e, mondja csak, hogy ez nyomban történjék?

Izid. Ha egyszer az ember a dologra eltökélte magát, az idő miatt fog-e habozni?

Don P. (Halihoz). Az én véleményem ez. Ajánlom magamat.

Hali. Uram, ha önt is pofon csapnák valaha, én is ember vagyok a talpamon: viszonzni fogom a szivességét.

Don P. Bocsásson meg, hogy ki nem kísérem; de lovagok közt ez a szabadság megjárja.

Adr. (Izidórához). Nincs, nincs semmi, a mi képes legyen szivemből kitörölni hajlamának e . . . (Don Pedróhoz, a mint ez észrevette, hogy nagyon közlről beszél Izidórával). Csak ezt a kis gödröcskét néztem az állán; azt hittem eleintén, hogy valami folt. De elég lesz ennyi mára; majd befejezzük máskor. (Don Pedróhoz, a ki az arczképet nézni akarja). Nem, most ne nézze meg, zárassa el, kérem. (Izidórához). Önt pedig kérem, legyen folyvást jókedvü és vidor, hogy munkánkat jól bevégezhessek.

Izid. Olyan vidor leszek, a minőnek csak lenni kell.

TIZENNEGYEDIK JELENET.

DON PEDRÓ, IZIDÓRA.

Izid. Mit szólasz hozzá? Ez ifju a legelőzéke-nyebb a világon, s meg kell vallani, hogy a francziák annyi finomságot és udvariasságot tanusítanak, a mennyit egy nemzetbeli sem.

Don P. Igen; de az meg árnyoldalukhoz tartozik, hogy nagyon sokat megengednek magoknak, s mint valami szeleburdik, abban töltik kedvöket, hogy bókokkal és hizelgésekkel halmoznak el mindenkit, a kivel csak összejönnek.

Izid. Ez onnan van, mivel tudják, hogy ezzel kedvében járnak a nőknek.

Don P. Igen; de ha tetszenek a nőknek, annál kevésbbé tetszenek a férfiaknak: mert az ember nem örmest nézi el az ujja közt, hogy ugyancsak teszik a szépet nevének vagy kedvesének.

Izid. Hisz azok az egészset csak tréfára veszik.

TIZENÖTÖDIK JELENET.

ZAIDA, DON PEDRÓ, IZIDÓRA.

Zaida. Ah! uram, mentsen meg, kérem, egy dühös férj kezei elől, a ki üldöz engem! Féltékenysége hihetetlen s felindulásában felülmúl minden képzeletet. Annyira ment, hogy azt kívánta, hogy mindig

lefátyolozva legyek, s midőn észrevette, hogy a fátyolom kissé fellebbent, kardot ragadt s ide kényszerite menekülni, hogy igazságtalansága ellenében az ön támogatásához folyamodjam.

Don P. (Zaidához, Izidórára mutatván). Menjen be véle, és ne féljen semmitől.

TIZENHATODIK JELENET.

ADRASTE, DON PEDRÓ.

Don P. Hogyan, uram! ön az? Ennyi féltékenység egy francziában! Azt hittem, hogy csak mi vagyunk arra képesek.

Adr. A francziák mindig kitűnnek mindenféle dologban, a mire egyszer ráadják magokat; s ha mi egyszer neki adtuk magunkat a féltékenységnek, százsorta inkább azok vagyunk, mint az idevalók. A gyalázatos azt hitte, hogy biztos menedéket fog önnél találni, de ön sokkal méltányosabb, mint sem, hogy az én boszuságomat kárhozzatná. Engedjen, kérem, érdeme szerint bánni el vele.

Don P. Ah! kérem, csillapuljon. A dolog nem méltó ily nagy haragra.

Adr. Az efféle sérelmek nagysága nem azon dolgok fontosságától függ, melyeket az ember elkövet: az a tilalom áthágásában áll; s e fajta dologban az, a mi különben csekélység, vétékké válik, hogyha tiltva van.

Don. P. A mint ő mondja: nem szántsándékkal követte el a dolgot; s kérem önt, legyen szent a békesség közöttük újra.

Adr. Hogyan! s még ön fogja pártját, a ki oly kényes az efféle dologban?

Don P. Igen, pártját fogom, és ha le akar ön kötelezni, tülád a haragon s kibékül vele. Kérem önt erre a szivességre; s úgy fogom azt venni, mint a köztünk füződő barátság zálogát.

Adr. Semmit sem tagadhatok meg öntől ily föltétel mellett. Ráállok a kívánságára.

TIZENHETEDIK JELENET.

ZAIDA, DON PEDRÓ, ADRASTE (egy zugba huzódva).

Don P. (Zaidához). Jöjjön csak elő. Csak kövessen engem; szent a békesség újra. Jobb helyre nem is kerülhetett volna, mint hozzám.

Zaida. Nagyon, de nagyon le vagyok önnek kötelezve; hanem felteszem a fátyolomat, a nélkül nem merek a szeme elébe kerülni.

TIZENNYOLCZADIK JELENET.

DON PEDRÓ, ADRASTE.

Don P. Ime, itt jön; s biztosithatom önt, hogy nagyon fölvidult a lelke, midőn értésére adám, hogy minden ki van egyenlítve.

TIZENKILENCZEDIK JELENET.

IZIDÓRA (a Zaida fátyla alatt), ADRASTE, DON PEDRÓ.

Don P. (Adrastehoz). Mivel ön az én kedvemért letette haragját: fogjanak kezét egymással; s irántam való szeretetből éljenek együtt ezután teljes békeességben.

Adr. Igen, igérem önnek, hogy ön iránti szeretetből a legszebben fogok vele élni.

Don P. Nagyon lekötelez ön: nem felejttem el soha.

Adr. Fogadom önnek, Don Pedró ur, hogy ön iránti tiszteletből a lehető legszebben fogok vele bánni.

Don P. Nagyon kegyes ön irántam. (Egyedül.) Legokosabb, szőrmentiben és csinján bánni az emberekkel s a dolgokat szép simán kiegyenlíteni. — Izidóra, jér csak elő.

HUSZADIK JELENET.

ZAIDA, DON PEDRÓ.

Don P. Hogyan, mit jelentsen ez?

Zaida (fátyol nélkül). Mit jelentsen ez? Hogy egy féltékeny nem egyéb, mint az egész világtól utált szörny, a kinek mindenki örül, ha árthat valamit, ha nincs is abban semmi érdeke; hogy semmi zár és rekesz nem tartja vissza azt, a ki menni akar, és

hogy a szívet kell lebilincselni szivesség és előzenyesség által; hogy Izidóra lovagja karjai közt van, a kit szeret, s hogy ön rá van szedve, bolonddá van téve.

Don P. Don Pedró tümné-e el ez iszonyú sérelmet? Nem, nekem helyén van a szívem; s megyek kikérni a hatóság támogatását, hogy az árulót tönkre tegyem. Ime, ez itt egy tanácsnok lakása.

HUSZONEGYEDIK JELENET.

TANÁCSNOK, DON PEDRÓ.

Tan. Szolgája, Don Pedró ur. Éppen jókor!

Don P. Panaszt emelni jövök önhöz egy gyalázatos tett miatt, mit rajtam elkövettek.

Tan. Mily furcsa móriók voltak itten!

Don P. Egy álnok francia bolondot üzött belőlem.

Tan. Sohse látott ön ily szépet egész életében!

Don P. Elszöktetett tőlem egy lányt, a kit én váltottam ki.

Tan. Móroknak öltözött emberek voltak ezek; gyönyörűen tánczoltak.

Don P. Láthatja ön, hogy ez oly sérelem, melyet eltérni nem lehet.

Tan. Remek ruhák, melyek egyenest e végre készültek.

Don P. Kérem ez ellen a hatóság támogatását.

Tan. Csak látta volna ön! Közkivánatra ismételni fogják.

Don P. Hogyan! miről beszél ön?

Tan. No hát a móriókról.

Don P. Én a magam ügyéről beszéltem önnek.

Tan. Ma semmi másra nincs gondom, csak a mulatságra. Kérem, uraim, jerünk. Meglássák csak, minő derék!

Don P. Ördög vigye el a bolondját, mórióival együtt!

Tan. Menj a pokolba az ügyeddel izgága!

HUSZONKETTEDIK JELENET.

TANÁCSNOK, TÁNCZOS CSAPAT.

Móroknak öltözött tánczosok tánczra kelnek a tanácsnok előtt és bevégzik a játékot.

5

